

Uqal̄hich Aglaan̄i Matthew-ŋum

Sivullian̄i Jesus Christ-ŋum

¹ Uvva ukua aglan̄ich sivullian̄iñ Jesus Christ-ŋum, kin̄uviaŋupluni David-miñ Abraham-miñlu.

² Abraham aapagigaa Isaac-ŋum,
Isaac-li aapagigaa Jacob-ŋum,
Jacob-li aapagigaa Judah-ŋum aniqataiñlu.

³ Aasiñ Judah aapagigaak Perez-ŋumlu Zerah-ŋumlu, taapkuak aakan̄ak Tamar,
Perez aapagigaa Hezron-ŋum.
Hezron-li aapan̄a Ram-ŋum.

⁴ Ram-li aapagigaa Amminadab-ŋum,
Amminadab-li aapagigaa Nahshon-ŋum.
Nahshon-li aapagigaa Salmon-ŋum.

⁵ Salmon-li aapagigaa Boaz-ŋum, Rahab-mik aakaqaqtuam,
Boaz-li aapagigaa Obed-ŋum, aakaqaqtuam Ruth-mik,
Obed-li aapagigaa Jesse-m, ⁶Jesse-aasiñ aapagigaa umialgum David.

David-li aapagigaa Solomon-ŋum, aakaqaqtuam Uriah-m nuliagaluan̄anik.

⁷ Aasiñ Solomon aapagigaa Rehoboam-ŋum,
Rehoboam-li aapagigaa Abijah-ŋum,
Abijah-li aapagigaa Asa-ŋum.

⁸ Asa-li aapagigaa Jehoshaphat-ŋum,
Jehoshaphat-li aapagigaa Jehoram-ŋum,
Jehoram-li aapagigaa Uzziah-ŋum,

⁹ Uzziah-li aapagigaa Jotham-ŋum,

Jotham-li aapagigaa Ahaz-ᵑum,
 Ahaz-li aapagigaa Hezekiah-ᵑum.

¹⁰ Hezekiah-li aapagigaa Manasseh-ᵑum,
 Manasseh-li aapagigaa Amon-ᵑum,
 Amon-li aapagigaa Josiah-ᵑum.

¹¹ Josiah-li aapagigaa Jeconiah-ᵑum
 aniqataiñlu. (Ukua taimani Israel-
 aagmiut aullautraupmata Babylon-mun.)

¹² Iñuich tikiutikkaᵑanikmata Babylon-mun,
 Jeconiah aapagigaa Shealtiel-ᵑum,
 Shealtiel-aasiñ aapagigaa Zerubbabel-ᵑum,

¹³ Zerubbabel-li aapagigaa Abiud-ᵑum,
 Abiud-li aapagigaa Eliakim-ᵑum,
 Eliakim-li aapagigaa Azor-ᵑum,

¹⁴ Azor-li aapagigaa Zadok-ᵑum,
 Zadok-li aapagigaa Achim-ᵑum,
 Achim-li aapagigaa Eliud-ᵑum,

¹⁵ Eliud-li aapagigaa Eleazar-ᵑum,
 Eleazar-li aapagigaa Matthan-ᵑum,
 Matthan-li aapagigaa Jacob-ᵑum,

¹⁶ Aasiñ Jacob aapagigaa Joseph-ᵑum,
 uinᵑan Mary-m, taamna Mary Jesus
 annivigikkaᵑa taiguutiqaqtuam Christ-
 mik.

¹⁷ Iluqatiᵑaasiñ kinuviagiich aullagniipᵑutin
 Abraham-miñ David-munaglaan
 akimiaguutailauniqsut, suli aullagniipᵑutin David-
 miñ iñuich aullautrauhathnunaglaan Babylon-
 mun kinuviagiich akimiaguutailaupmiñiqsut.
 Aasiili iñuich aullautrauhathniñaglaan
 akimiaguutailaupmiut kinuviagiich
 anihhanunaglaan Christ-ᵑum.

Aniñña Jesus Christ-ñum

18 Uvva Jesus Christ-ñum aniñña itnaiñiplugu in-niqsuq. Aakaan Mary nuliaksrausiutianikami Joseph-mun, aglaan katigaluaqatik iñichuginiqsuq sinaiyautilaañmiñik Ipqitchuakun Irrutchikun.

19 Aasiññ uiksrautaa Joseph nalaunñaruaniqsuq. Iñisimagaa katchuutikisrani Mary-mik nalaunñaitkisilaaña, aglaan kanñusaagunñiñña iñunñun. Taatnamik sivunnigñiqsuq avitchuklugu nalunautchipluni.

20 Taavrumiña isumaaluktitlugu Atangum isagulgan sagviutiniñña siññaktukun nipliñhuni, “Joseph, kinuviagigaatin David-ñum, sivuuganak Mary-mik tuvaaqatniñña iñaqñilutin atakkii sinaiyaupkañña Ipqitchuam Irrutchim.

21 Iññaqagisiruq. Atchigisigiññ Jesus-mik. Atakkii anniqsugisigai iñunñi killuqsautiññiññ.”

22 Tamatkua iluqatiññ atuumarut tanjisaqñlugu Atangum uqauttutigikkaña tumigiplugu taimña sivuniksriqiri,

23 “Taamna añutituqsimaitchuaq sinaiyauniaqhuni iññaqagisiruq.

Iñuich taiguutiqañgisiññaat Immanuel”
(itnautauruaq, Agaayyutim iqatigigaatigut).

24 Joseph-ñum itiqami taimma iñaatiksraaqtaagigaa Mary isagulgan Atangum uqauttutaagun.

25 Iñaksiññaññiñña iññaqññhanunaglaan; aasiññ Joseph-ñum atchigñña Jesus-mik.

2

Puqiksuat Añutit Aggiqsut Kivaknamiñ

1 Jesus anianikman Bethlehem-mi Judea-miittuami, Herod umialgułhani, anjutit puqiksaat tikiññiqsut Jerusalem-mun, apiqsruqtuqhutin,

2 “Sumiimma aniva umialgat Jew-ñuruat? Tautukkikput uvlugianja kivaknamiñ, taatnaqhuta ag-giqsugut sitqug’vivityaqtuaqlugu.”

3 Umialgum Herod tusaakamiun taamna isumaalutchanñiqsuq iluqatinlu Jerusalem-miut.

4 Tavra katipkaqlugich iluqaisa qaukñich agaayuliqsit aglaliqirit, ilinich apiqsruñigai sumi Christ, anniqsuqti akiqsruutauruaq, aniñiaqmagaan.

5 Ilinisa kiuniğaat, “Bethlehem-mi Judea-miittuami, itna sivuniksriqiri aglanatigun ittuq,

6 ‘Iñuich iñuuruasii Bethlehem-mi, nunananiittuami Judah-m,
kamanaiññiqsraunuruasii akunğatni iñuiñ Judah-m,

ilipsitñiñ sivulliuqti aggigisiruq

anlatchityaqtuağuni iñugikkamnik Israel-ñum.’ ”

Micah 5:2

7 Herod atangum nalunautchipluni puqiksaat anjutit tikisinnigai, ilitchuğiviginiallapiaqlugich napmun ilipman uvlugiaq sagviqmagaan.

8 Ilitchuğianikamiun Bethlehem-muqunigai nipliqhuni, “Aullağusi pakallapiaq-siun ililgauraq, aasiñ paqitkupsiun ilitchuğipkağumagipsitja. Uvanaptuuq utlakku-magiga sitqug’vivityaqtuaqlugu.”

9 Taavrumiña umialgum uqautianikmatin aullağniqsut. Tautuñniğaat uvlugiaq qiñikkaqtin kivaknamiñ. Sivulliukkauniqsut uvlugiam

nutqagñiałhanunaglaan inimun ililgauram
nayukkananun.

10 Tautukamitruņ uvluǵiaq quviatchal-
lapiagñiqsut.

11 Isiqhutiņ tupigmun tautuņniǵaat ililgauraq
aakanalu Mary. Sitquǵviginigaa sivuǵaanun
ililgauraq. Anmaǵniǵaich akisuruagikkatiņ
qaitchipługuasiiñ maniiñnik kaviqsaanik
tipragiksautinigu, frankincense-nik suli myrrh-
niglu.

12 Aasiiñ kilikkauniqsut siññaktukun utiquņitługich
Herod-mun. Tavra aiiñiqsut atlakun apqutikun.

Pigruǵniņat Egypt-mun

13 Taapkua aullaanikmata isaǵulga atangum
sagvigñiqsuq Joseph-mun siññaktukun nipliqhuni,
“Makillutin. Pigruutiņ ililgauraq aakanalu Egypt-
mun, aasiiñ taamaniitchumausi uvamnun
uqautiniałapsiknunaglaan. Atakkii Herod
pakaniaǵaa ililgauraq tuqqutchuglugu.”

14 Joseph makitluni aullautiniǵaa ililgauraq
aakanalu unnuami Egypt-mun.

15 Immigñiqsuq Atangum uqauttutigikkaņa
tumigiplugu sivuniksriqiri, “Egypt-miñ
tuqługiga Iǵniǵa.” Taatnamik tavraniinniqsut
tuquniałhanunaglaan Herod-ņum.

Nukatpiaǵruurat Tuquǵaqtaurut

16 Herod ilitchuǵikami saglutaqtilaagmiñnik puqik-
saanun anutinun qinnallapiagñiqsuq. Tilisiñiqsuq
tuqqutquplugich nukatpiaǵruurapayaat
Bethlehem-miittuat suli iluqaisa avataaniittuat,

tamatkua ukiuqaqtuat malġunġnik nutautluk-tuatlu, atakkii ilitchuġiplugu puqiksaat anjutit uqautigikkaṇat uvlugiam sagviḷhagun.

¹⁷ Uqauttutauruaq tumigiplugu sivuniksriqiri Jeremiah taimña immiumaniqsuq,

¹⁸ “Nipi tusagnaġniqsuq Ramah-mi qiaruaq kiṇuvġupluni.

Rachel-ṇum qianigai qitunġaurani arayunaiqhuni-unniiñ

atakkii qitunġanġich iluqatiṇ tuquplutiṇ.”

Jeremiah 31:15

¹⁹ Herod tuquanikman isaġulga Atanġum sagvigñiqsuq Joseph-mun siññaktukun Egypt-mi uqaqhuni,

²⁰ “Makillutin aullautiun ililgauraq aakanalu nunaṇanun Israel-ṇum. Taipkua tuqqutchiñiaqtuat ililgauramik tuqurut.”

²¹ Makitluni aullautiniġaa ililgauraq aakanalu nunaṇanun Israel-ṇum.

²² Aglaan tusaakamiun Archelaus atanġuniplugu Judea-mi inaani aapami Herod sivuugatchaṇniqsuq aullakksraġmiñnik. Kilikkaukami siññaktukun aullaġniqsut nunaṇanun Galilee-m.

²³ Aasiñ iñuuniagaqsiplutiṇ nunaaqqimi Nazareth-mi. Immiumaniqsuq uqautaumaruaq tumigipluġich sivuniksriqirit, “Taiguutiqaġisiruq Nazareth-miumik.”

3

Quliaqtualtha John Paptaaqtitchirim

¹ Taipkunani uvluni John Paptaaqtitchiri quliaqtuagnaqsuq iñuilaami Judea-mi,

² uqaqhuni, “Isummitqigitchi atakkii Agaayyutim añaayuqautaa qalliruq.”

³ Taamna John ilaanuruq sivuniksriqirim Isaiah-m uqautigikkaña nipliqhuni,

“Iñuk tuqliraqtuq iñuiñaamiñ,

Itqanaiyautisiuñ apqutiksraña Atangum,

nalğuglugu tumiksraña.” *Isaiah 40:3*

⁴ John atnuğaaqğniqsuq pikukturuam amian nuyaiñik, qisiñmik tapsiqaqhuni, niqiqaqhuni pigligianik suli igutchaich siigñaqtaallianitñik nanipayaaq paqitchumiñ.

⁵ Iñuich utlañniğaat John Jerusalem-miñlu, Judeamiñlu, nunaaqqiñiñlu avataani kuñan Jordan-ñum ittuat.

⁶ Iñuich quliğiniğaiç killuqsautitiñ aasiñ John-ñum paptaağniğai kuñani Jordan-ñum.

⁷ Aglaan tautukamigich iñugiaktuat Pharisee-ñuruat Sadducee-ñuruatlu utlautiruut paptaağvianun uqautiniğai, “Tuqunaliktun nimiğiatun ittusi. Qimakkumiñaitchusiasu agğigñiaqtuamiñ qinnautaaniñ?

⁸ Qiñiqittitichi iñuuniañapsigun isummitqillapiaqtilaapsitñik.

⁹ Suli isumaniqasi, ‘Uvagut Abraham-mik aapaqaqtugut.’ Nipliutiniagipsi uumiña, uyağañniñ makunakña Agaayyun iñiqsiñhiñauruq ililgaanik Abraham-mun.

¹⁰ Ipiğautaaqtuq kipriñhiñaagtuq napaaqtunik kañiñisigun. Napaaqtupayaaq asirritlaitchuaq kipikkaugisiruq aasiñ iğitauluni ikniğmun.

¹¹ “Iñumun paptaağipsi imiğmik isummitqiliğmun, aglaan aqupkun agğigisiruq kamanatluktuq

uvaŋniñ. Nakuuŋitchuŋa saagałıksramnik
alugutıknik. Paptaagısigaasi İpqıitchuamik
İrrutchimik suli ikniğmik.

¹² Tigummiagıgaa tiktittaun salummal-
lapiaguklugich mukkaaksrat sanikluŋniñ.
Katitkisigai mukkaaksrat sigıluagmiñun,
aglaan ikipkağısigai sanikluich ikniğmun
qamiyumiñaitchuamun.”

Jesus Paptaakkauruq

¹³ Aquagun Jesus tikiññıqsuq Galilee-miñ
Jordan-mun John-mun paptaaqupluni ilaanun.

¹⁴ Aglaan John-ŋum paptaagunıtkaluagaqsiñıgaa
uqautıplugu, “İlvich paptaaqtsrağıgaluağikma.
Suvaata utlautivich uvaŋnun paptaaquplutin?”

¹⁵ Aglaan Jesus kiuniğaa, “Nakuuruq. Taamna
taatnağuptıgu taŋıñıağikpuk iluqaan Agaayyutim
inıaŋa.” John taatna piyumaliğñıqsuq.

¹⁶ Jesus paptaakkaunıanıkami mayuğniqsuq
imiğmiñ. Aasiñ qılak aŋmaqhuıni tautuŋniğaa
İrrusia Agaayyutim atqaqtuaq tıŋmiagruuratun
mitluni ilaanun.

¹⁷ Aasiñ nipi qılaŋmiñ nipliğñıqsuq, “Taam-
nataavra piqpagıkkaga lıgñıga. Quyalisımaagaŋa.”

4

Jesus-ŋum Anıqusaaqsiułha

¹ Taatnaanıkman İpqıitchuam İrrutchim sıvul-
liğñıgaa Jesus iñuılaamun uuktuaqsiutyaqtıtlugu
tuunğagmun.

² Aasiñ uısauraaqhuni malğukıpianı uvluni un-
nuanılu niğisuliğñıqsuq.

3 Uuktuaqtitchirim utlakamiuᅇ uqautiniᅇaa, “Iᅇñiᅇiᅇpiaqpatin Agaayyutim makua uyagaich qaqqiaguuqtitkich.”

4 Aglaan Jesus kiuniᅇaa, “Aglausimaruq Agaayyutim uqalhani, ‘Iñuk iñuunianitichuq niqilhiñakun aglaan uqalipayaatigun aniruatiᅇun qanᅇaniñ Agaayyutim.’ ”

5 Tavrani tuunᅇaum aullautiniᅇaa Jesus Jerusalem-mun, aasiiñ inillaklugu qutchiniñiqsraᅇanun nuvukkanᅇan agaayyuvikpaum,

6 uqautiplugu, “Iᅇñiᅇiᅇpiaqpatin Agaayyutim nutiᅇiᅇniñ. Aglausimaruq,

‘Tiligisigai isaᅇuligikkani munaᅇitqulutin.

Argagikkaᅇmiknik akigaᅇisigaatin.

Atniᅇitichumaittin isigaktin uyagaᅇnun.’ ” *Psalm 91:11, 12*

7 Jesus-ᅇum uqautiniᅇaa, “Aglausimaruqsuli, ‘Uuktuaᅇumiñaitchiñ Ataniᅇ Agaayyutin.’ ”

8 Tuunᅇaum aullautitqilᅇiñniᅇaa Jesus qutchillapiaqtuamun iᅇᅇimun, aasiiñ qiñiqtitlugu atanᅇuvipayaaniñik nunam kamanautiᅇitniᅇglu.

9 Uqautiniᅇaa, “Tamatkua supayaat qaitkisigitka ilipnun sitquᅇvigigupᅇa sivumnun.”

10 Jesus-ᅇum kiuniᅇaa, “Tuunᅇaaq, piiᅇiñ! Atakkii aglausimaruq, ‘Ataniᅇ Agaayyutigikkan kisian agaayyuvigiyumagiñ savautilugulu.’ ”

11 Tavra tuunᅇaum uniñniᅇaa, aasiiñ isaᅇulgich tikiñniᅇaat savautityaqᅇlugu Jesus.

Jesus-ᅇum Aullaᅇniᅇaa Savaani Galilee-mi

12 Jesus-ᅇum tusaakamiuᅇ John isiqtauniᅇlugu aullaᅇniᅇsuq Galilee-mun.

13 Unitlugu Nazareth utlautiniqsuq Capernaum-mun itchaqtuaqhuni siñaani narvaqpaum nunanakni Zebulun-ñumlu Naphtali-mlu.

14 Taamna immiumatquplugu uqauttutauruaq tumigiplugu sivuniksriqiri Isaiah,

15 “Iñuich tamatkua nunanakni Zebulun-ñumlu Naphtali-mlu tunjaani narvaqpaum, taaganitchianani Jordan-ñum, Galilee-mi nunanajni Jew-ñunitchuat,

16 tamatkua iñuuniaqtuat taaqtuami tautunigiat kamanaqtuaq qauma, aasiiñ qaumam qaggutinigai iñuuniaqtuat tagganani tuqułhum.” *Isaiah 9:1-2*

17 Tikiññanikami Capernaum-mun Jesus-ñum aullağniñigaa quliaqtuałi, “Isummitqigitchi atakkii Agaayyutim anjaayuqautaa qalliruq.”

Jesus-ñum Tuqluğniğai Sisamat Aqaluñniaqtit

18 Jesus pisukhuni siñaagun narvaqpañan Galilee-m tautunigik aniqatigiik, Simon taiguutiqaqtuaq Peter-mik suli Andrew aniqataa, kuvriqsuak narvaqpañmun aqaluñniaqtauplutik.

19 Uqautinigiik, “Maliksikña, uvakñaniñaglaan piññanñağisirutik iñuñnik aqaluñniaqtitun.”

20 Tavrauva Simon-ñum suli Andrew-m uniññigaik kuvratik malikługuasiñ.

21 Jesus igliqtuiñaqhuni apqusaaqługu narvaqpaña Galilee-m. Tautukmiñigik aniqatigiik James-lu John-lu, igñak Zebedee-m, ikimmiruak umiami aaparinlu Zebedee ilaaqtuiruat kuvramiknik. Jesus-ñum tuqluğniğik maliqupluni.

22 Tavrauvaak uniññiġaak umiaqtik aaparinlu malikħugu Jesus.

Jesus Iļisautriruġlu, Quliaqtuaqsriruġlu, Iħuaqsiriruġlu

23 Jesus kukiļunniqsuq iluqaani Galileemi, iļisautripluni Jew-ηuruat katraġvinitñi suli quliaqtuaġiplugu tusaayugaallataq Agaayyutim anjaayuqautaata, mavruuqħugillu iñuich atniġñautipayaanjitñik.

24 Tusaayugaallataq Jesus-kun siaminniqsuq iluqaanun Syria-ηum, aasiñ iñuich tikiutruġniġaich atniġñapayaatnat nanjirrutipayaaqtuatlu, iļanich irrusiqħuqaqhutin qiiqsruqtaqhutinlu suli avatinich tuqunaplutin. Jesus-ηum mavruuġniġai iluqaitñik.

25 Iñugiaktuat iñuich maliñniġaat, agqiqhutin Galilee-miñ, avataaniittuaniñlu nunamiñ atilinmiñ Decapolis-mik, Jerusalem-miñ, Judeamiñlu, suli nunamiñ iġħuani ittuum Jordan-ηum kuunjan.

5

Jesus-ηum Quliaqtuaħha Iġġimi

1 Jesus-ηum qiñiqamigich iñugiallapiaqtuat mayuġniqsuq qimiġaamun, aquvitulniasii. Maligħuaqtai Jesus-muñniqsut.

Quviasuutipiaġatat

- 2 Ilaan iļisautiaqsiñiġai nipliħuni,
 3 Quvianamiurut tamatkua iļitchuqsriuat inuqsraliġmiknik irrutchikun,
 atakkii Agaayyutim anjaayuqautaa pigigaat.
 4 Quvianamiurut tamatkua kinjuvguruat,

atakkii Agaayyutim arakkisigai.

- ⁵ Quvianamiurut tamatkua piisaanjitchuat,
atakkii nunapayaaq pigigisigaat.
- ⁶ Quvianamiurut tamatkua kimmutiqaqtuat
nalaunnaruagimik,
atakkii Agaayyutim pisuiqsimaaqtitkisigai.
- ⁷ Quvianamiurut tamatkua nagliktauruat,
atakkii Agaayyutim nagliktugisipmigai.
- ⁸ Quvianamiurut tamatkua uummatiqaqtuat
ipqitchuamik,
atakkii qiniigisigaat Agaayyun.
- ⁹ Quvianamiurut tamatkua tutqiutiqaqtitchiruat
akungatni iñuich,
atakkii Agaayyutim taiguutiqaqisigai
qitungagmiñik.
- ¹⁰ Quvianamiurut tamatkua piyuaqsiuruat
piqutigiplugu nalaunnaruadiq,
atakkii Agaayyutim anjaayuqautaa pigigaat.
- ¹¹ Quvianamiurusi piinilaqsruutigikpasi suli
piyuaqusi suli niplialutin qanusipayaanik
pigiitchuanik ilipsigun sagluturuagilusi pisigilugu
maliguaqtauqisi uvamnun.
- ¹² Quviatchapiagataqitchi atakkii kamañaqtuq
akiliusiaksraqsi ittuaq qilammi. Taatnatuntuuq
piyuaqsiupmiñiqsut taipkua sivuniksriqirit
sivupsitñi iñuuniaqtuat.

Iñuich Ittut Taqitunlu Qaammaqtunlu

- ¹³ “Ilipsi taqiuqigaasi nunam. Taqiuq
taqiuqniigumi qanuquni taqiuqniqitqikkisiva?
Atuqumiñaiqsuq aglaan igitaksragulhiñaqtuq
tutmiqaguqhuni iñun.

14 Nanigigaasi nunam. Nunaaqqiq nappakkauruaq qimigaa mun iriqsimatlaitchuq.

15 Kisupayaam ikitnamiun naniq ilitlaitkaa ataanun utkusium aglaan naniqagvinmun qaumatautlasiplugu tupqum iluani ittuapayaanun.

16 Taatnatun qaumapkaqsigik nannisi sivugaatni inuich. Tautukkumagaat savaallautaqsi, aasiin kamaksruaqsilugu aapari ittuag qilani.

Jesus Iisautriruq Maligutaksrakun

17 “Isumanasi aggigniluna piyaqqugiaqlugich maligutaksrani Moses-nun naagaqaa isauttutinich sivuniksriqirit. Agginitchuna piyaqqugiaqlugich aglaan tanjiaqlugich.

18 Uqautigipsi, Qilaglu nunalu piigumiñaitchuk aglausimaruapayaq maligutaksrani immiumagaluaqnagu.

19 Kiñapayaq navguiruaq kamanaiñiqsrallapanatnik tillisit aasiin isautripluni atlanik inunuk taatnaquplugich, taamna inuk kamanaiñiqsrauniaqtuq ukunakna inunin Agaayyutim anayyuqautani. Aglaan kiñapayaq kamaksriruaq tillisiñik isautripluniasiin atlanik taatnaquplugich, taamna inuk taiguutiqaqisiruq kamañaqtuamik ukunakna inunin Agaayyutim anayyuqautani.

20 Uvva uqautigipsi, Nalaunjaruaqisi nakuutlunipan inuuniaqusiatniñ aglaliqirit suli Pharisee-nuruat suoramikunniñ isigumiñaitchusi anayyuqautaanun Agaayyutim.

Jesus Iisautriruq Qinnautitikon

21 “Tusaamarusi uqautauruamik iñuñnun injilgaan, ‘Iñuağniaqnak’. Kiñapayaaq iñuaqtuaq tikiutraugisiruq atanniivinmun.

22 Aglaan uqautigipsi, Kiñapayaaq qinnautriruq aniqatmiñik tikiutraugisiruq atanniivinmun, sulı kiñapayaaq nipliraqtuaq aniqatmiñun suksraunıññiplıgu tikiutraugisiruq uqaqsittağvinmun, sulı kiñapayaaq nipliraqtuaq aniqatmiñun kinnauniplıgu tikiutraugisiruq ikniñanun anasiññuqsagvium.

23 Taatnamik, aatchuityağniğuvich aatchuutiksraqnik Agaayyutmun tunillaqtuğvinmi itqağluguasiiñ aniqatvich sua-tasamma akikñautaa ilipnun,

24 unillıgu aatchuutiksrautin sivuğanun tunillaqtuğvium aasiiñ iħuaqsityaqqaağlugu taimña akinñautaa aniqatiupnun, aasiiłı utiğutin aatchuutigityağlugu aatchuutiksrautin.

25 Akillığikkaqpich uqaqsittağvinmuutiniaqpatin ilauraagiliutiyumagiñ qılamik piqatiginñaan apqutmi. Aatchuutigiviagaatin atanniqsuqtimun, aasiiñ atanniqsuqtim qaillıutin qaunaksrimun isiqtautqulutin.

26 Uqautigikpiñ, Aniyumiñaipiaqtutin kisianik akilııgıuvich akiqsruutipnik ilaanun.

Jesus İlisautriruq Atlatılikun

27 “Tusaamarusi itna uqaqsamaruamik, ‘Atlatuğniaqnak.’

28 Aglaan uqautigipsi, Kiñapayaaq qiniqtuaq ağnamik ikłıgiplıgu atlatuanıktuq isumamiñi.

29 Taliqpium irivich killuqsagtıpatin piıglıgu igırrun. Nakuutluñniaqtuq piyaqquğupku

ilaviñga timivich uumakña iluqaan timivich igitauhiksrañaniñ anasiññuqsagvinmun.

³⁰ Suli taliqpiium argakpich killuqsagtupatin kipilugu igirruñ. Nakuutluñniaqtuq piyaqquḡupku argalhiñan uumakña iluqaan timivich aullakisrañaniñ anasiññuqsagvinmun.

Jesus Iisautriruq Avitkun

³¹ “Uqaqsimarusuli, Kisupayaam avitkumiun nuliani qaitchilun aglaamik nalupqinaigutinik avinnikun.

³² Aglaan uqautigipsi, Anutim nuliani tuiqsimagaluññaan ilaanun avitkumiun atlatuqtitkaa. Taamna avittuaq patchisauruq. Suli anun nuliaqtuq avittuamik atlatuqmiqu.

Jesus Iisautriruq Akiqsruutigun

³³ “Tusaasimagiksisuli itna uqautaumaruaq iñugikkaptiknun inilgaan, Akiqsruqtaguvich navinñiaqnagu aglaan atuumayumagiñ akiqsruutigikkan iñunun Atangum sivuḡaani.

³⁴ Aglaan uqautigipsi, Sumiunniiñ akiqsruḡumiñaitchusi qilakun atakkii qilak Agaayyutim aquppiutaḡigaa,

³⁵ naagalu nunakun atakkii iñiqtuiqsiaqvigigaa isiganmiñun, naagalu Jerusalem-kun atakkii nunaqqigigaa kamañaqtuam umialgum.

³⁶ Naagaqaa akiqsruḡumiñaitchutin niaqupkun, atakkii atausiq nuyaq qatiqsipkaḡumiñaitkiñ unniñ taaqsipkaḡlugu.

³⁷ Taatnamik, anigñaḡuvich anillapiagumuutin suli naagaḡñaḡuvich naagaallapiagutin, atakkii supayaam uqalhum illatauruam tamatkuñnuna pigiitchuamitñaqtauruq.

Jesus Iļisauriruoq Akisaqtutikun

38 “Tusaamagiksi uqautturauroaq, ‘Iri akisautiqagli irimik, kiguttuq kigutmun.’

39 Aglaan uqautigipsi, Akisaqtuǵniaqnagu iñuum pimaǵluktaqpatin. Kisupayaam isaksaqpatin taliqqiagun iqsraqpich alaǵumagiñ igļuanik iqsraqpich.

40 Kisupayaam akiliipkaǵniaqpatin atnuǵaapnik uqaqsittaagviñmi pipkaǵumagiñ quppiǵaan.

41 Suli anuyaktim nunurilusi saagaqtitpasi natmanmiknik atautchimik mile-lamik saagautiyumagiñ malǵunnik mile-laaknik.

42 Iñuum iniqpatin sumik-tasamma qaitchumagiñ ilaanun. Suli iñuk atugaksraqukpan itigautipkaǵniaqnagu.

Piqpagiyumagisi Uumiksrigikkasi

43 “Tusaamagiksi itna uqaqsimaruq, ‘Piqpagiyumagisi iñuuniaqatiusi aasiñ uumigilugich uumiksrigikkasi.’

44 Aglaan uqautigipsi, Piqpagiyumagisi uumiksrigikkasi suli agaayutilugich tamatkua piyuaqtigikkasi.

45 Taatnaǵupsi qiñiqtitkiksi iñunun iħuaqqun atriplugu aapari qilañmi ittuq, atakkii siqiñini siqiññaagiksitkaa pigiitchuanunlu nakuuru-anunlu suli sialuktitlugu nalaunḡaruanunlu nalaunḡaitchuanunlu.

46 Piqpagigupsigik kisiitñik tamatkua piqpaksrigikkasi, suvaata akiññaaktaaqǵniaqpisi Agaayutmiñ? Taatnatun tax-siliqirit pitlapmiut.

47 Suli paglagupsigik kisiitñik aniqatusi, savaaqagñiqpisi pitlukhusi atlaniñ? Taatnatuntuuq tax-siliqirit pitlapmiut.

48 Taatnamik nalaunñaruksraurusi atrilugu aapagikkaqsi qilañmi nalaunñallapiaqtuaq.”

6

Jesus Iļisauriruaq Nagliktuutitigun

1 “Qaunagititchi savaaginiaqasiun nalaunñaruakun savaaqsi qiñiqqusaaqsiñagusi sivuğaatni iñuich. Taatnagupsi aapapsi qilañmiittuam akilīgumiñaitkaasi.

2 Taatnamik aatchuğuvich nagliktuutinik nipitusirağautiginiaqnağich atrilugich ukpiññaqtit Jew-ñuruat katrağvinjitñi suli tumitchiani kamasruqusaaqsiñaqhutij iñuñnun. Uqautigipsi, akilūsiaqaaniktut.

3 Aglaan aatchuğuvich nagliktuutinik inuqsraqtuanun saumik argaiñ iļisimapkağniaqnagu taliqpium argakpich savaañanik.

4 Nagliktuisitchi nalunaqtuakun. Aapavich qilañmi qiñitlaruam supayaanik akilūsiaksritkisigaatin.”

Jesus Iļisauriruaq Agaayutikun

5 “Aasiisuli agaayugupsi piñiaqasi atrilugich ukpiññaqtit, atakkii agaayullaturut makitaplutin katrağvinjitñi suli saqquvinjitñi tumitchiat qiñillañniaquplutin iñuñnun. Uqautigipsi, akilūsiaqaaniktut.

6 Aglaan agaayutyagñiağuvich isiğutin inipnun taluluguasiñ suli agaayuyumautin aapapnun

qĩñiǵnaitchuamun. Aapavich qĩñitlaruam
nalunaqtuakun akilǵisigaatin.

7 Suli agaayuguvich nipliraǵniaqnak imailaanik
uqautinik atrilugich ukpiqtuanunitchuat, atakkii
isumasuurut Agaayyutmun tusaagisiñiplutin
takhlıǵu agaayugumin.

8 Tuvrautinası, atakkii Agaayyutim
aapapsi ilisimagaa sumik inuqsraqtilaaqsi
apiqsruǵaluaqtinasi ilaanun.

9 Itna agaayuyumuusi,
'Aapapta qılanmiittuatiin!
Iñupayaaq nunami kamaksrıli ilipnik ipqiqsitlugu
taavrumuuna atqıñ.

10 Aullaǵniılı analatchihiñ iñupayaanik.
Iñupayaaq nunami tupiksrıli pisuhıǵikkapnik
qılanmi itmatuntuuq.

11 Aatchuqtıgıt uvluǵaǵıķpan niqimik
inuǵikkaptıķnik.

12 Suli natqıgutiluta killuqsautıķnik
natqıgutrisimaaqmatun tamatkua
savamaqıutriruanik uvaptıķnun.

13 Suli sivulliutiniaqasıgıt uuktuaqsiuǵıķmun,
aglaan annautıluta pıǵiıtchuamiñ.
[Atakkii umialgurutin sanııpayaaqaqhutın kama-
nautıqaqhutınlu isııtchuamun. Amen.]'

14 Atakkii natqıgutıgupsıgıķ iñuıch kil-
luqsautrıgıķkasi, Aapapsi qılanmiittuam
natqıgutıgısispmıgaasi.

15 Aglaan natqıgutıııtķupsıgıķ iñuıch kil-
luqsautrıgıķkasi, Aapapsi qılanmiittuam
natqıgutıyumiñaitmıgaasi killuutıpsıtıñıķ."

Jesus İlisaurıruq Uısauraaıķun

16 “Suli uisauraaǵupsi, qıññaqaqnasi ipıqtunaqsılısı ukpınıuaqtıtun. Qıññaǵıılıraǵaǵnıǵaıch kiiñnatin qıñıqqusaalhiñnıqhutin iñunıun ilınıtñık uisauraaǵmıkni. Uqautıǵıpsı, akılıusiaqaaniktut.

17 Aglaan uisauraaǵupsi uqsruqtıǵılgıch nıaqusi, suli iǵǵuǵılgıch kiiñnasi;

18 Qıñıqtılhiñnıǵnıaqası iñunıun uisauraaǵusi aglaan Aapapsıtñun qıñıǵnıtıhuamun, suli Aapapsı qıñıqtuam nalunaqtuakun akılıusiaksrıtkısıǵaası.”

Jesus İlisaurıruq Umialgutıtıǵın

19 “Tugvaiñnasi umialgutınık marrumuña nunaımun, qupılǵullu qałhumlu piiñǵıqsakkañanun, suli tiglıñnıaqıtıt sıqumıtçıplıtın tiglıktuǵvatnun.

20 Aglaan tugvaisıtçı annıǵıkkapsıtñık qılınmun qupılǵullu qałhumlu piiñǵıqsagumiñnaisañanun, suli tiglıñnıaqıtıt sıqumıtchumiñnaisañatnun tiglıñnıǵutın.

21 Atakkii annıǵıpayaakkavıch irvatnı uummatın tavraniitkısıpmıuq.”

Jesus İlisaurıruq Qaummatıǵınlu Taaqtuakunlu

22 “Iri nanıǵıǵaa tımim. Irrakkiñ qıñıtılakpaknık qaunagılǵunıaqıtıtın aullapayaaguvıch.

23 Aasıñ irrakkiñ pıǵıtpaknık ilvıch sap-taaqsıñıaqıtıtın. Aglaan qıñılǵıtçıpkı Agaayyun [kanıqsıtılailıtın pısułhanık] qanıtunaglaan taaqtuıaq ilıpnı tatamnaqtıǵınıaqpa!”

Jesus İlisaurıruq Agaayutıkunlu İsumaaluutıtıǵınlu

24 “Kiñalıqaa savautrıyumiñnıtıhuq malǵunık anıayıuqaqaguni. Atakkii uumıǵıǵısıǵaa

ilaqataa aasiin piqpagilugu ilaqataa, naagaqaa iluqnauqsimaagisiruq ilaqataanun aasiin suksraaglugu ilaqataa. Savautriyumiñaitchutin iluqaaknik Agaayyutmiglu maninmiglu.

25 Taatnamik uqautigipsi, isumaaluñniaqasi inuulipsitnik, sumik nigigisipmagaapsi suli imigusi, naagaqaa timigikkaqsi sumik atnugaagisipmagaapsi. Uvva inuuliq pitluktuajuñitpa niqimiñ suli timi atnugaaniñ?

26 Qiñiqsigik tinmiurat silami. Nautchirri-itlaitchut naagaqaa kipritlaitchut tugvailutinlu sigluagmiknun. Naagauvva Aapapsi qilañmiittuam nigipkaqsimaagaagigai. Ilipsimi akisutluktuajuñiñiqpsi tinmiuraniñ?

27 Nallipsi isumaaluguni inuuniqtusilaagisivaun inuulli?

28 Suli suvaata isumaalugaagivisi atnugaaksrapsitnik? Isummatigillaksigik qanuq nauriat nunami naurağitilaanatik. Savatlaitmiut naagaqaa ukilharritlaitmiut.

29 Aglaan uqautigipsisuli, Solomon-unniñ qanutun kamañqatigigaluaqhuni atnugaaqaninñiqsuq atriplugich piññaqnaqtuat nauriat.

30 Taatna Agaayyutim qaunagitlaniqpagich ivgich ittuat ugluvak aasiñ uvlaakun igitauplutin ikniğmun, qaitchigisigaasi atnugaanik inugikkapsitnik. Ukpiqsriikiññaqpat!

31 Isumaalukasi itnağusi, Sumik niginñiaqpisa imigutalu atnugaaqağutalu?

32 Atakkii ukpinaitchuat isumaalukmiraqtut supayaanik tamatkuniña. Aasiñ aapari qilañmiittuaq ilisimaruq inuqsraqtilaapsitnik

iluqaitñik tamatkuniña.

³³ Pakaaqqaagilugu Agaayyun anjalatchiruaq nalaunjaruañupluni umialiktun. Taatnağupsi qaitchigisigipsi inuğikkapayaapsitñik.

³⁴ Taatnamik isumaaluñniaqasi uvlaakuksramik atakkii uvlaakuksraq isumaaluutiqaqtuq inmigun. Uvlulaat ihuilliuğutiqaaniktut inmigulaa.”

7

Jesus Iļisauriruaq Atanniñikun

¹ “Atanniñiaqasi atlanik, Agaayyutimli ataninitchumagaasi.

² Atakkii atanniğupsi atlanik, taatnatuntuuq atanniikkaugisipmisi. Taatnatuntuuq qanuq irutrigupsi atlanik irrutikkaugisipmisi.

³ Suvaata tautukpiuñ irriutañuluuraq aniqatvich iraani aasiñ suliquitiginitlugu tamanna qirugraitchiaq iripni?

⁴ Qanuğuvva uqautriñiağniqpich aniqatiupnun, ‘Piiglagu irriutañuluuraq irimiitan,’ qiñisunaqnagu qirugraitchiaq irimiitan?

⁵ Ukpinquaqtii, sivulliulugu piiqsirruñ qirugraitchiaq iripniñ. Qiñilguniağiñli nalupqinaiglugu irriutaiqsiliksran aniqatvich iraaniñ.

⁶ Qaiññiaqasigin ipqitchuat sut qipmiñun, atakkii saatpiagaasi siqumitchugusi. Naagaqaa iginni-aqasigin akisuruat suñaurat sivuğaatnun kuniat, atakkii tutmaluginiağaich isiganmiknik.”

Agaayusitchi, Pakakkitchi, Katchaktuqqitchi

7 “Injigupsi qaisaugisiruq ilipsitñun, pakaagaupsi paqitkisigiksi; katchaktugupsi talu anmakkauniaqtuq ilipsitñun.

8 Atakkii kiñapayaaq injiqsruqtuaq akuqtuigisiruq, suli pakaagaqtuaq paqitchigisiruq, suli talu anmakkaugisiruq kisupayaamun katchaktuqtua-mun.

9 Kia igñiñi qaitchigisivaun uyaganmik injiqpan qaqquqtuguni?

10 Naagaqaa qaitchigisivaun nimiġiamik injiqpan aqaluktuguni?

11 Pigiitchaluaqhusi ilisimaraġigiksi qanuq qaitchiġksraqsi nakuuruanik sunik qit-tungaurapsitñun, maatnaasu aapasi qilañmiittuaq qaitchiñiapiaqtuq nakuuruamik tamatkununa injiqsruqtuanun ilaanun.

12 Qanusipayaatigun irrutitqusuugupsi atlanun iñunun taatnatuntuuq irrutriumausi atlanik. Taavruma atunim ilġai iluqaisa ilisauttutinjich sivuniksriqirit suli malġutaksrañi Moses-ñun.”

Amisuuraqtuaq Paa

13 “Isiġitchi amisuurakun paakun. Atakkii paa sivuniqaqtuaq piyaqquġviksramun anjiruq, suli tumi tasamuna qaġanaqtuq aasiiñ iñugiaktuat igliġvigiplugu.

14 Aglaan paa sivuniqaqtuaq iñuuhġmun amisu-urauraqtuq suli apqun tasamuna qaġanaitchuq. Aasiiñ iñugiakisuurat paqitkaat.”

Napaaqtuq Iġisaġigaat Asianġun

15 “Qaunagititchi sivuniksriqinñuaqtuanik utlautruqtuat ilipnun atnuġaagutin ipnaisun

qaamiktigun, aglaan ilumiktigun amaaqtun ugiagnahtun.

¹⁶ Asiañisigun ilisağiniagisi. Iñuich asiagnağuuvat asiaviñnik kakitlunaniñ, naagaqaa aqpinñik kakitlagñaligaaniñ?

¹⁷ Napaaqtugiksuaq nauriraqtuq asiagiksuanik, aglaan napaaqtugiiñlaq nauriraqtuq asiagiitchuanik.

¹⁸ Napaaqtugiksuaq nauritlaitchuq asiagiitchuanik, sulit napaaqtugiiitchuaq nauritlaitchuq asiagiksuanik.

¹⁹ Napaaqtupayaaq asirritlaitchuaq asiagiksuanik kipikkauraqtuq igitapluniasiiñ ikniğmun.

²⁰ Taatnamik asiañisigun ilitchuğiniagisi, ami iñuuniallaulhatigun.”

Qañanniiñ Naluniğipsi

²¹ “Kiñapayaaq uqaqtuaq uvañnun, ‘Ataniiq,’ isigumiñaitchuq añaayuqautaanun Agaayyutim, aglaan kisiitñik tamatkua tupiksriuat pisulhanik aapam qilañmiittuam.

²² Aqulligmi uvlumi iñugiaktuat iñuich uqağisirut uvañnun, ‘Ataniiq, sivuniksriqisuurugut atigikkapkun anitqataqlugich irrusiqługich sulit savaaqaqhuta iñugiaktuanik quviqnaqtuanik.’

²³ Aasiiñ nalupqinaigługu uqautigisigitka, ‘Piigitchi uvañniñ. Ilisimañiñğipsi, pigiiqirisii!’ ”

Malğuk Tuppirik

²⁴ “Taatnamik kisupayaaq tusaaruq tamatkuniña nipliuttutigikkamnik aasiiñ atuglugich, atriqaqtuq puqiksaamik iñunmik tuppiruamik uyağaum qaañanun.

25 Sialugruaḡuqman kuugich ulitlutin, suli anuqligruaḡuqman makitalgupluni taamna tupiq ulḡuninñiqsuq, atakkii turviqaqhuni uyaḡanmik.

26 Aglaan kisupayaaq tusaagaluqaqhuni nipliuttutimnik atuumanitñamigich atriqaqtuq isumalguitchuamik inñumik tuppuruamik qaviam qaananun.

27 Sialugruaḡuqman kuugich ulitlutin, suli anuqligruaḡuqman makitalguitluni tupiq ulḡuniqsuq suksraunḡillaapiqaqhuni.”

28 Jesus uqaḡaiqman taapkuniḡa inñugiaktuat inñuich quvigusuniqsut ilisauttutaiñik.

29 Atakkii Jesus-ḡum ilisautiniḡai aḡalatchisiquaqtuaton inñuktun, atrisunḡaḡnagich aglaliqirit.

8

Jesus Mamititchiruaq Auyugaqtualinmik

1 Jesus atqaqman qimiḡaamiñ, inñugayaaqpaurat malinḡiḡaat.

2 Tavrani auyugaqtualgum utlakami sitquḡviginiḡaa sivuḡaanun uqaqhuni, “Ataniiq, pisuksinḡuvich mamitilhiñaugikma.”

3 Jesus-ḡum isaklugich argakni aksinñiḡaa nipliqhuni, “Piyummatiquaqtunḡa, mamittin!” Tavrauḡaa aḡutim auyugaqtuanḡa mamitikkauruq.

4 Jesus-ḡum uqaḡutiniḡaa, “Uqaḡniaqnak kisumu-nunniñ inñumun, aglaan tautuktitchaqtuaginḡa agaayuliqsimun isivḡiuqtillutin. Aatchuiyumautin tunillautinik Agaayyutmun tuvraḡlugu Moses-ḡum tillisaa. Taatnaḡuvich inñupayaam ilitchuḡiniḡaa mamitilaan.”

Jesus Mamititchiruaq Anuyyiuqtaiñ Qaukliata Savaktaanik

⁵ Jesus tikitman Capernaum-mun, anuyyiuqtit qaukliata Rome-magmium paagnigaa apiqsruqlugu ikayuqupluni.

⁶ Tavra nipliğñiqsuq, “Ataniiq, savaktiga amma kinunimni nalaruq aulatlaitchuaq ihuilliullapiaqhuni.”

⁷ Jesus-ñum nipliutinigaa, “Utlakkisigiga aasiñ ihuaqsilugu.”

⁸ Anuyyiuqtit qaukliata kiunigaa, “Ataniiq, utlaktaksrauniluqtunanniiñ tupimnun, aglaan tillisigalhiñagiñ savaktigali ihuaqsiyumuuq.

⁹ Atakkii analatiaqmiuna qaukhiğnik suli anuyyiuqtiaqłuna analatamnik. Tilikapku una, ‘Aullağiñ!’ aullağaqtuq. Suli tilikapku taamna, ‘Qağğaiñ!’ aggiğaqtuq. Suli tilikapku savaktigikkağa, ‘Taamna piun!’ pirağigaa.”

¹⁰ Jesus-ñum tusaakamiun taamna quviğusuniqsuq. Nipliutinigai iñuich maliktuat inmiñik, “Iłumun uqautigipsi, paqitchinitchuna Israel-unniñ kisumik ukpiqsriłapiaqtuamik uumatun.

¹¹ Suli nipliutigipsi, Iñugiaktuat Jew-ñunitchuat aggiğisirut kivaknamiñ suli kanaknamiñ aquvillutinaasiñ niğiqpaktuani Agaayyutim anaayuqautaani piqatigilugich Abraham-lu Isaac-lu Jacob-lu.

¹² Aglaan tamatkua Agaayyutmun qitungağiniruat igitaugisirut taağniqsralłapiamun. Tavrani qiagisirut tiriqulalutinunniiñ kigutinich.”

¹³ Jesus-ñum nipliutinigaa anuyyiuqtit analataat, “Anılaağiñ. Ukpiqsriłłapkun iniqtaugisiruq.” Taavrumatavra savaktaa mamitkaniktiğñiqsuq

taavrumani sassaǵniǵmi.

Jesus Mamititchiruoq Iñugiaktuanik Iñuǵnik

¹⁴ Jesus isiǵami Peter-m tupqanun tautuǵniǵaa Peter-m aakaruaǵa nalaruaq uunaqłuktitluni.

¹⁵ Jesus-ǵum aksinǵniǵaa argaigun aasiin uunaqłunaiǵhuni. Tavra makitiǵhuni niǵliuǵutiaǵsiǵniǵai.

¹⁶ Unnuksraaqman iñugiaktuat irrusiqłuqaqtuat tikiutruǵniǵaich ilaanun, aasiin Jesus-ǵum anit-ǵniǵai irrusiqłuich uqatǵmiǵnik, sulı ikuasıpluǵich iluǵaisa atniǵñaqtuat.

¹⁷ Atuumakamiun taamna tanǵniǵaa sivuniksriqirim Isaiah-m uqautigikkaǵa,

“Ilaan piǵai sayairrutivut timikun

suli akigagıpluǵich atniǵñaativut.” *Isaiah 53:4*

Iluqnaunıtchuat Malıǵuaqtı

¹⁸ Jesus-ǵum tautukamigich iñugayaat avatimiñi tiliñǵai malıǵuaqtini ikaaqupluǵich igłuanun nar-vaqpaum.

¹⁹ Aglaliqiri utlautiniǵsuq ilaanun nipliǵhuni, “Iıisautrii, malikkisiikpiñ sumupayaagıvich.”

²⁰ Jesus-ǵum kiunıǵaa, “Kayuqtut sisiqaqtut tinımuratlu silam ugluqaqhutın, aglaan Iǵñınan Iñuum iniksraitkaa napmun tullakıksraǵa nıaquǵikkaǵmi.”

²¹ Atlamsuli malıǵuaqtım nipliutiniǵaa, “Ataniıq, ilıuviǵiallaktıqqaagıluǵa aapaga malıkkumaikpiñli.”

²² Aglaan Jesus-ǵum uqautiniǵaa, “Malınǵa, tamatkua tuqunaruat irrutchikun ilıuviǵsillich tuqunaruani.”

Jesus-ǵum Quunniǵuqtıkaa

23 Aasiñ ikiniqsuq umiamun maliguaqtaiļu malikhutiņ.

24 Tavrakņatchiaq anuqligruaguņiqsuq narvaq-pak qaiqpaich immautruņnialiqługu umiaq, aglaan Jesus siñiktuaguņiqsuq.

25 Maliguaqtaiñ utlakługu iqiiqsaguņigaat nipliqhutiņ, “Ataniiq, anniqsuqtigut piyaqquaqsirugut.”

26 Aglaan nipliutiniġai, “Ukpiqsriķikiññiaqpat! Suvaata iqsisivi?” Makitnami iñiqtiġniġik anuġilu qaiqpaillu, aasiñ quunniġuņiqsuq.

27 Maliguaqtai quviġusukhutiņ uqaġniqsut, “Qanusiuņiqpa una aņun anuġimunniñ qaiļiqpauratlu kamagivatruņ?”

Jesus Mamitichiruq Malġuņnik Aņutik Irrusiqłuqaqtuak

28 Jesus tikitman iġłuanun narvaqpaum nunaņanun Gadarenes, malġuk aņutik irrusiqłullak nuyuaġnallapiaqtuak agġiqhutik iluvigniñ paaġniġaak, kia-unniñ iñuum qaanilġuisak apqutmi.

29 Iġialaniqsuk, “Suniaqpisiguk? Agġiqpich nagliksaaqtitchaqtuaqhunuk sivuani piviksram?”

30 Kuniaqaġniqsuq iñuġiallapiaqtuanik niġiruanik uņasipiaņitchuami.

31 Irrusiqłuich iņiqsrugaņigaat Jesus, “Aninniaguņtigit tuyuġisigit tamatkunuņa kunianun.”

32 Jesus-ņum nipliutiniġai, “Aullaġitchi!” Aasiñ anikamiņ malġuņniñ aņutiņniñ isiġniqsut munaqs-ranun kunianun. Iluqatiņ kuniat paņaliņiqsut

tunjaanun narvaqpaum, naparaqhutin qutailakun ipnakun aasiñ ipiplutin.

³³ Qaunaksriruut kunianik pigruḡniqsut nunaqqimun. Tarani uqautiginiḡaat iluqaan qanuqtilaanak aḡutik irrusiqḡullak.

³⁴ Iluqatin nunaqqim iñuiñ paḡniḡaat Jesus. Tautukamitruḡ iniqtiḡniḡaat unitquplugu nunaqqiqtin.

9

Jesus Mamititchiruaq Aḡutmik Aulatlaitchuamik

¹ Jesus ikipluni umiamun ikaḡniqsuq aasii tik-itḡluni nunaqqimiñun.

² Iḡaḡich iñuich tikiutriñiqsut aulatlaitchuamik nalaruamik ikivḡani. Jesus-ḡum tautukamiuḡ ukpiqsriḡhat nipliḡniqsuq aulatlaitchuamun, “Iḡauraamaan, quviatchauḡiḡiñ. Killuqsautitin natqigutikkaurut.”

³ Iḡaḡich aglaliqirit uqaḡniqsut inḡmiknun, “Una iñuk uqaḡniḡlukaḡniqsuq.”

⁴ Jesus ilisimaplugich isummatinich nipliḡniqsuq, “Suvaata isumavisi pigiitchuanik?”

⁵ Nalliaknik qaḡanatlukpa nipliqsuni, ‘Killuqsautitin natqigutikkaurut,’ naagaqaa nipliqsuni, ‘Makillutin pisuḡiñ?’

⁶ Iḡitchuḡitquḡipsi Iḡiñjanik Iñuum aḡalatchisiqaqtilaanjanik nunami natqigutritḡaruamik killuqsautinik.” Tavraasiñ nipliḡniqsuq aulallaitchuamun, “Makillutin tigulugich ikivḡatin agḡiñ.”

⁷ Aḡun makitluni aiñiqsuq.

8 Iñugayaat qĩñiqtuat taavrumiŋa
quviġutchaŋniqsut, aasiiñ kamaksruġniġaat
Agaayyun qaitchiruaq taatnatchimik
aŋalatchiġimik iñuŋnun.

Jesus-ŋum Tuqłuġaa Matthew

9 Jesus aullaqami tavrakŋa tautuŋniġaa aŋun ati-
lik Matthew-mik aquppiruaq tax-siliqivini ni-
pliutipluguasii, “Maliŋŋa.” Matthew-m makitluni
maliŋniġaa.

10 Jesus niġiñiaqtitlugu Matthew-m tupqani
iñugiaktuat tax-siliqirit suli killuliqirit isiqhutiŋ
niġiqasiġniġaich Jesus-ŋum maliġuaqtaiñlu.

11 Pharisee-ŋuruat tautukamitruŋ taamna
apiqsruġniġaich maliġuaqtai, “Suvaata iłisautriksi
niġiñiaqatauva tax-siliqirini suli killuliqirini?”

12 Jesus-ŋum tusaakamiuŋ Pharisee-
ŋuruat apiqsruutaat nipliġniqsuq, “Tamatkua
surruitchuat inuqsratlaitchut taaktimik, aglaan
tamatkua atniġniaktuat.

13 Ki, iłitchaqsiuŋata taavruma uqalhan
qanuutautilaanjanik, ‘Kimmutigitlukkiga
nagliktaq uumakŋa tunillaqtuġimiiñ.’ Aggiŋitchuŋa
tuqłuġiaġlugich nalaunŋaruat, aglaan killuliqirit.”

Apiqsruun Uisauraatikun

14 Maliġuaqtaiñ John-ŋum utlaŋniġaat Jesus aasii
apiqsruuqługu, “Suvaata uvagut Pharisee-ŋuruatlu
uisauraagagivisa aasiili maliġuaqtitin taatnatun
piñgitmipkaqługich?”

15 Jesus-ŋum kiuniġai, “Iłauraanji iłaqatniŋniaqtuam
alianniutlaitchut ilaan nayuqataułhani iliŋitni.
Aglaan kachuutiniaqtuam unitchiviksraŋa

tikiññaiaqtuq. Tavralli aullaanikpan ilauraanji alianniugisirut uisauraagutinj.

16 Iñuk ilaaqtuitlaitchuq nutaamik iliqniġmik atnuġaalunmun, atakkii ilaaġutauruaq algutini-aqtuq utuqqaqtuamiñ atnuġaamiñ aasiiñ allaq aglitlukhuni.

17 Naagaqaa iñuich kuviritlaitchut nutaamik misuqqumik puuġruanun. Taatnaġaluaqmikpata puuġruat qaagñiaqtut aasiiñ misuġuq kuviłuni sulipuuñich suksraunġiġutinj. Aglaan kuviraġigaat nutaaq misuġuq nutaamun puumun. Iluqatikli puuġlu misuġuġlu piiñġinitchumuuk.”

Jairus-ġum Pania suli Aġnaq Aksinñiktuaq Jesus-ġum Atnuġaanik

18 Taatna uqaqtitlugu tamatkununja sivulliuqtim Jew-ġuruat katraġviata tikiññiqsuq sitquqhuni sivuġaanun Jesus nipliqhuni, “Paniga amma tuquqammiqsuq. Maliglunja aksigiaġun argaknik iñuuluniasiiñ.”

19 Jesus-ġum makitluni malinġigaa piqatigiplugich maliguaqtini.

20 Maliktitlugu aġnam aunaqsruġuitlaiqsuam qulit malġunni ukiuni tikiññiġaa tunuanun Jesus-ġum, aksikługuasiiñ atnuġaanjan akuagun

21 isumapluni inmiñun, “Aksillaġukkaluagiga qup-piġaanja mamillunjaasiiñ.”

22 Jesus-ġum kinjaqami qiñiġniġaa aġnaq nipliu-tipluguasiiñ, “Aġnaaq, quviatchauġigiñ. Ukpiqs-riliiqpich iluaqsipkaġatin.” Tavrakñatchiaq aġnaq iluaqsikkauniquq.

23 Jesus-ᵈum tikitñami sivulliuqtim tupqanun tautuñigai supluaqtuḡnanik atuqtuuraqtit iñugayaatlu kiñuvḡguruat.

24 Nipliḡñiqsuq, “Annisitchi. Niviaqsiagruk tuqunañitchuq. Siñiktuaqsiñaqtuq.” Aglaan iñuich mitautiginigaat Jesus.

25 Iñugayaat anianikmata, Jesus isiḡniqsuq niviaqsiagruum inaanun. Tigupmaniasiiñ argañmigun niviaqsiagruk makinniqsuq.

26 Iñuich siaminnigaat tusaayugaallautaq taavrumuuna nunaaqqipayaanun.

Jesus Mamititchiruq Malḡuḡnik Iññuḡnik Ayaunaruḡnik

27 Jesus aullaqman tavrakḡa malḡuk ayaunaruak aḡutik maliḡniḡaak kappainaplutik, “Nagliḡillanḡniaqtiguk, iḡñiḡikkaḡatiin David-ᵈum.”

28 Jesus isiqman tupiḡmun ayaunaruak utlanḡniḡaak. Aasiiñ Jesus-ᵈum apiqsruḡniḡik, “Ukpiḡivitku uvamnun taamna savaaḡitlatilaḡa?” Taapkuak kiuniḡaak, “Aa, Ataniiq.”

29 Jesus-ᵈum aksiḡñiḡik iriḡikkun nipliutiplugik, “Ukpiḡipluḡa taatnaqḡutik qiñitlasitqiksutik.”

30 Taapkuak aḡutik qiñitlasitqiḡñiqsuk. Jesus-ᵈum alḡaqsruḡlapiḡniḡik uqaqunitlugik kisumununniiñ taavrumiḡa,

31 aglaan aullaqamik siaminnigaak tusaayugaallautaq Jesus-kun nunaaqqipayaanun.

Jesus Mamititchiruq Aḡutmik Uqatlaitchuamik

32 Taapkuak aniaqsiḡmiuglu. Aḡun irrusiḡḡulik uqatlailaaq Jesus-muutikkauniqsuq.

33 Irrusiḡḡuk anitmagu uqatlailaaq aḡun uqaaqsiñiqsuq, iñugayaat quviḡusukhutiḡ

nipliğñiqsut, “Qañauñniñ tautuksimaiññiqsugut atrinjanik uuma Israel-mi.”

³⁴ Aglaan Pharisee-ñuruat nipliğñiqsut, “Anitchi-raqtut irrusiqluñnik atuqlugu sanñia añalataata irrusiqluich.”

Jesus-ñum İlunñuksriñha

³⁵ Aasiññ Jesus kukilunñiqsuq nunaaqqipayaani nunaaqqiuranilu, ilisautripluni Jew-ñuruat ka-trağvinitñi quliaqtuagiplugulu tusaayugaallataq Agaayyutim añayuqautaagun suli mamititlugich qanusipayaanik atniğñautilgillu nanjirrutilgillu.

³⁶ Tautukamigich iñugayaat ilunñutchanñiqsuq, atakkii ihuilliuqhutin qanuqsausiuqhutinlu atriplugu ipnaiq qaunaksrailaaq.

³⁷ Jesus-ñum uqautiniğai maliguaqtini, “Katittak-sraq ilumun iñugiakkaluaqtuq, aglaan savaktit ikit-tut.

³⁸ Iniqsruqsuñ añayuqañ katitchivium tuyuqaqulugu savaktinik katitchivinmun.”

10

Jesus Piksraqtuq Qulit Malğunñik Uqqiraqtinik

¹ Jesus-ñum inmiñuquniğai qulit malğuk maliguaqtini, aasiññ sanñiksriññiğai anitchitlasiplugich irrusiqluñnik suli iluaqspikaitlasiplugich qanusipayaanik nanjirrutilñnik.

² Uvva ukua qulit malğuk uqqiraqtaiñ atinich: Sivulliq Simon taiguutiqaqtuq Peter-mik, aniqataalu Andrew, James-lu John-lu iğñak Zebedee-m,

3 Philip-lu, Bartholomew-lu, Thomas-lu, Matthew-lu tax-siliqiri, James-lu igñiña Alphaeus-ñum, sulì Thaddaeus,

4 Simon-lu ilanata Zealot-kuaqtuat, sulì Judas Iscariot aatchuutigitniktuaq Jesus-mik aquvatigun.

Jesus-ñum Aullaqtikai Qulit Malgüich Maligüaqtini

5 Taapkua qulit malguk Jesus-ñum tuyuginigai algaqsruqlugich itnaqhuni, “Aullağniaqasi Jew-ñunjtchuanun naagaqaa isigniaqasi nunaaqqipayaanitñun Samaria-gmiut.

6 Aglaan aullañhiñagitchi iñuiñun Israel-ñum it-tuanun tammaummiruatitun ipnaisun.

7 Aasiñ iglauñapsitñi quliaqtuağiyumagiksi, ‘Agaayyun anjalatchiñhiñaağtuq iñunmik nutaakun.’

8 Iħuaqsiplikaiłusi atniğñaqtuanik, anjipkaqtillugich tuquruat, mamititchiłusi auyugaqtualgitñik, anit-taglugich irrusiqłuich, sulì aatchuutigiymagiksi akuqtuağikkaqsi akiilaaglugu.

9 Maniligağniaqasi kaviqsaamiglu qatiq-taamiglu unniñ kanñuyamiglu.

10 Puukatailaagusi aullağupsi, qup-piğaatqiutailaagusi, sulì alugutitqiutailaagusi, naagaqaa ayauppianilaagusi, atakkii savakti piqagtitaqsrauruq inugikkañanik.

11 Nunaaqqimupayaagupsi naagaqaa nunaaqqiuramun pakakkumausi iñunmik tukkiyumaruamik, aasiñ tukkuummilusi tupqani aullağniañapsitñunaglaan.

12 Tukkuummigupsi taavrumani tupiğmi ni-pliğumuusi, ‘Agaayyutim iħuaqutillañniagümagaasi.’

13 Iñuich taapkua paġlakpasi tutqiutiqaġniaqtut. Aglaan paġlanjtpasi tutqiutiqaġumiñaitchut.

14 Kisupayaam akuqtunjtasi naagaqaa naalaġnisunjtpatigik uqauttutisi, ipsuktuqsiun apyuq isigapsitñiñ aniñiaġupsi tupiġmiñ naagaqaa nunaaqqimiñ.

15 Ilmun uqautigipsi, qaġanatluñniaqtuq iñuiñi Sodom-ñum Gomorrah-ñumlu Atanniivium uvluani taapkunakña iñuiñiñ tukkuliñitchuamiñ ilipsitñik nunaaqqiatni.

Nagliksaaqtirrutiksrautit

16 “Tuyuġiniaġipsi ipnaisun akunġatnun amaqqut. Taatnamik puġikkumausi nimigiaturun suli suqłukkatatłaitchuaturun tiñmiaġruuraturun.

17 Qaunagilugich iñuich, atakkii uqaqsittaġvinmuutigisigaasi ipiġaqtuġlusi Jew-ñuruat katraġvinjitiñi.

18 Suli pisigiluna tikiutrauniaqtusi sivuġaatnun kavanauruat umialgillu. Piviksraqaġisirusi ilisimaraulusi ilinjitñun suli Jew-ñunjtchuanun.

19 Aglaan tiguraġupsi isumaaluñniaqasi qanuq naagaqaa sumik uqaġniaqtilaapsitñik, atakkii tavraġuqpan qaitchikkauniaqtusi uqaksrapsitñik.

20 Atakkii ilipsi uqaġumiñaitchusi, aglaan Ir-rusiña Aapapsi uqaġisiruq ilipsigun.

21 Aniqatim aatchuutigigisigaa aniqatni tuqqutautqulugu, suli aapam pigisipmigaa taatnatun qitunġaurani; ililgaat akikñaqtuipmiñiqsut anayyuqaagmiknik aasiñ anayyuqaatin tuqqutillugich.

22 Iñupayaam uumigiliutigisigaasi piqutigiluna, aglaan makitaruaq payanaiġuni isuanun anniqsukkaugisiruq.

23 Piyuaqsiugupsi uumani nunaqqimi, qimakkumuusi atlamun nunaqqimun. Ilumun uqautigipsi naatchitlasigaluaqasi savaapsitñik nunaqqipayaanitñi Israel-ñum Igñija Iñuum aggigisiruq.

24 Maliguaqti kamanatlutlaitchuq ilisautrimiñiñ, naagaqaa savakti añaayuqağmiñiñ.

25 Iñuich uumigigisigaat maliguaqti atunim ililugu uumigipmatun ilisautrigikkaña, suli taatnatuntuuq savakti añaayuqanjatun. Iñuich tuqlirağniqpatruñ añaayuqanja tupqum Beelzebub-mik tupiqatauruat maatnaasu tuqlirağniagaich taavrumiña atigmik.

Sivuugaginasigik Iñuich

26 “Iqsiginiaqnasigik iñuich. Supayaaq matuqaqtuaq sagvikkaugisiruq, suli nalunaqtuapayaaq ilitchuğipkkaugisiruq.

27 Uqautigikkağa ilipsitñun taagmi uqautigiyu-magiksi qaumami. Suli iñuich isivruutigikkañat siuttapsitñun quliaqtuağiyumagiksi tupqich qaanatniñ.

28 Suli iqsiginiaqnagich iñuich tuqqutchi-rağaquat timimik, aglaan tuqqutchu-miñaitkaat iñuusi; sivuugagilhiñaqsiuñ taamna piyaqquitlaruaq iluqaaknik iñuutchimiglu timimiglu anasiññuqsagvinmi.

29 Uvva malğuk tiñmiurak tunitlaitpak atautchimun nalliglugik maniuramik? Naagauvva nalliakunniñ katakkumiñaitchuq nunamun aapagikkaqsi nalunjaan.

30 Agaayyutim ilisimagai iluqaisa nutchasi ni-aqupsitñi suli qanutun iñugiaktilaanjat.

31 Taatnaġusi sivuugaŋasi, akisuruanjutluktusi tamatkunakŋa tinmiuraġayaaniñ.

Uqaġiṯhalu Piilaagiṯhalu Christ-mik

32 “Taatnamik kisupayaaq nalupqinaiqhuni uqaqpan sivuġaatni iñuich piginiluni uvamnun, ilaa nalupqinaiglugu uqaġigisipmigiga sivuġaani Aapaa qilaŋmiittuam.

33 Aglaan kisupayaam piilaagikpaŋa iñuŋnun piilaagigisipmigiga Aapaanun qilaŋmiittuamun.

Jesus Aggiutruruq Aviktuiġimik

34 “Isumaniaqasi aggiġñiluna tikiutityaġlugu tutqiun nunamun aglaan savikpak. Agginitchuna iñuich piqatigiiksityaġlugich aglaan atinġiquplugich.

35 Atakkii piqutigiluna iġñiġuruat akikŋaqtuitlasiplugich aapamiknik, paniuruat aakamikniglu, ukuaŋuruat aakarumikniglu.

36 Iñuum tupiqatinji uumigirigigisigai. *Micah 7:6*

37 “Iñuum piqpagitlukkumiun aapani naagaqaa aakani uvamniñ maliguaqtaulguyumiñaitchuq uvamni, suli iñuum piqpagitlukkumiun iġñiġikkani naagaqaa panigikkani uvamniñ maliguaqtiginjtkiga.

38 Suli iñuum akiggiutinjtkumiun sannigutani maligluna maliguaqtiginjtkiga.

39 Iñuum tigummiñiaqtuam iñuukigmiñik tammaigisigaa ilumutuuruuq iñuukiq; aasiñ iñuum tammaigumiun iñuukli piqutigiluna piññaaktaagigisigaa.

Akiliusiaksrat

40 “Iñuum akuqtuqpasi akuqtullapiaqmigaana, sulis kisupayaaq akuqtuiruaq uvamnik akuqtullapiaqmigaa tuyugiriga.

41 Kiña iñuk akuqtuiruaq sivuniksriqirimik pisigiplugu sivuniksriqiraupluni akuqtuigisiruq sivuniksriqirit akiññaaktaaksrañatitun, sulis iñuk akuqtuiruaq nalaunñaruamik iñunmik pisigiplugu nalaunñaruañuñha iñuum akuqtuigisiruq nalaunñaruañuñha iñuum akiliusiañatun.

42 Sulis kisupayaaq aatchuiruaq atatchimunnunniñ makua kamanaiññiqsrauruat maliguaqtima nigliññaqtuamik imigmik qallutmun pisigilugu maliguaqtauñha, ilumun uqautigipsi, tammaiymuññaillañapiagaa akiliusiaksrani.”

11

1 Jesus naatchianikami ilisautriñigmiñik qulit malguk maliguaqtimiñik aullañniqsuq tavrakña ilisautriyaqhuni sulis quliaqtuagiaqhuni nunaqqinñitñun Galilee-m.

John Paptaaqtitchiri Tuyuqaqtuq Malgunñik Maliguaqtinñik

2 John tusaakami isiqtauñigmiñi qanuq Christ, anniqsuqti aqisruutauruaq, savaaqaqtılaañanik, tuyuginigik malguk maliguaqtinñi

3 apiqsruñiaqplugu Jesus, “Taimñauvich John-ñum uqautigikkaña aggigñiañniplugu? Naaga niñiunñiaqpisa atlamik?”

4 Jesus-ñum kiunigik, “Utigusik uqautigityakku John-mun tusaakkaqsik sulis qiñikkaqsik.

5 Ayaŋaruat qin̄itlasiplutin̄, pisutlaitchuatlu pisutlasiplutin̄, auyugaqtualgillu mami-tikkauplutin̄, tusaatlaitchuat tusaatlasiplutin̄, tuqun̄aruat an̄ipkaqlugich, sulitusaayugaallautaq quliaqtuan̄upluni ilaippan̄nun.

6 Quvianamiuruq in̄uk qapiqtan̄itchuaq pisig-iluna.”

7 John-ŋum maliḡuaqtik aullaqsiptomaknik Jesus uqaqsiñiqsuq in̄ugayaanun John-kun, “Sumik qin̄iḡiaqpsi in̄uilaami nunami, ivigaamik an̄alataakkan̄anik anugim?

8 Sumikmi qin̄iḡiaḡniqpsi? In̄un̄mik atnuḡaaqatuaq akisuruanik? Naagga, tamatkua atuqtuat akisuruanik atnuḡaanik in̄uuniaqtuan̄ururumialgum tupiqpan̄ani.

9 Taitñin̄itpan sumikmi qin̄iḡiaqpsi? Sivuniksriqirimik? Aa, John qin̄ikkaqsi pitluktuaq sivuniksriqirimiñ.

10 Uvvauna aglausimaruaq John-kun, ‘Atan̄ii, tuyuḡiḡisiḡiga uqqiraqtiga sivupni.

Itqanaiyaḡisiḡaa apqutiksran sivunnapni.’

Malachi 3:1

11 Ilumutuuruamik uqaqtun̄a ilipsitñun, John Paptaaqtitchiri kamanatluktuaq in̄un̄niñ aniruan̄iñ nunami uvun̄anunaglaan. Aglaan in̄upayaaq kamanaiññiqsrauruaq ukunak̄n̄a Agaayyutim an̄alatan̄iñiñ kamanatluktuaq John-miñ.

12 John Paptaaqtitchiri sagviqman Agaayyun aullaḡniiñiqsuq an̄alataḡmiñik in̄un̄nik, aglaan in̄uich saqlaktuat aippaavak akill̄il̄iqsuiñiqsut uvun̄anunaglaan.

13 Atakkii sivuniksriqiripayaat suli Moses-
 ɲum maliḡutaksraɲiñ uqaḡigaat John-ɲum
 agḡiḡñiałhanunaglaan.

14 Ukpigisukkupsiuɲ sivuniksriqirit uqaḡikkaɲat
 ukpiginiagiksi John Elijah-ɲutilaanjanik
 agḡiqsaḡumaruamik.

15 Kiña iñuk siutiqaqtuaq tusaali.

16 “Sumik atriqaqpat makua iñuuruat pakma?
 Ittut ilḡaatun aquppiplutiɲ tuniriñiaqtuatun katim-
 maviɲñi suli tuqłirautilutiɲ avatmun,

17 ‘Atuqtuurautilagaluagipsi aglaan agḡiɲitłusi.’

‘Atuqhutali kiɲuvḡuutinik aglaan qianitchusi.’

18 John agḡiqami niḡitłaiññiqsuq imiḡluniłu, naaga-
 suli iñuich uqaqtut irrusiqluqaḡniplugu.

19 Iḡñiɲa Iñuum agḡiqami niḡitłapluni imitłapluniłu
 atlatitun, aglaan uqautiliniḡaat itna, ‘Marra
 niḡḡiqsuruaq imiqtuqtilu, ilauraaginiḡaat tax-
 siliqirit killuliqiritlu.’ Agaayyutim puqiutaa
 ilitchuḡipkautauruq ilumutuuplugu savaaɲagun.”

Ukpiɲitchuat Nunaaqquich Iłanɲatni

20 Aasiñ Jesus-ɲum iñiqtiqaqiñiḡai iñuich
 nunaaqqiñi savaaqaḡvigitlukkani quviqnaqtuanik
 atakkii isummitqinjitmata.

21 “Nakliuɲ Chorazin-naḡmii! Nakliuɲ
 Bethsaida-ḡmii! Savaaqaḡaluaqtuɲa
 iñugiaktuanik quviqnaqtuanik akunnapsitñi.
 Makua quviqnaqtuat qiñikkasi savaaɲuniqpata
 iɲilḡaanima Tyre-miłu Sidon-miłu iñuich taimani
 isummitqianikkayaqtut miissuɲnik atnuḡaḡutiɲ
 suli aḡramun aquvillutiɲ qiñiqtitlugu taavrumuuna
 mumiłiqtiɲ killuqsautmikniñ.

²² Aglaan uqautigipsi, Uvluani atanniivium iglutuyunaitlukkisiruq ukunakna Tyre-miñlu Sidon-miñlu ilipsitñi.

²³ Aasiñ Capernaum-miusii! Kamanag asugivisi? Iktaugisirusi anasiñjuqsagvinmun. Atakkii quviqnaqtuat savaan juruat ilipsitñi savaan uniqpata Sodom-mi, ittuiñagayağaluaqtuq uvunan aglaan.

²⁴ Aglaan uqautigipsi, Sodom-miut atannusiaksranat qaganatluñiaqtuq atannusiaksrapsitñi.”

Aggiquusi Uvamnun Minguiqsiagitchi

²⁵ Tavraasiiñ Jesus nipliğñiqsuq, “Aapaan, atanguruatiin qilañmi nunamiñlu, quyagikpiñ! Sagvigitin puqitichuanun sut iriqsimaruat puqiksuaniñ ilisimaruaniñlu.

²⁶ Aa, Aapaan, taamna sivunniutigikkan quviagigiñ.

²⁷ Aapaa sanjipayaat qaitkai uvamnun. Kia-unniiñ iñuum ilisimanitkaa igñiguruuq aglaan kisimi aapam. Suli kia-unniiñ ilisimanitmigaa aapa aglaan kisimi igñiguruuam iñupayaamlu igñiguruuam ilitchuğipkakan aapamik.

²⁸ Minguiqtuasii uqumailliuqtuasii! Uvunağitchi, minguiqsiagtitchumagipsii.

²⁹ Akiyaqasiutititchi uvamnun ilisağvigilunaasiiñ. Taatnağupsi iñuutichisi minguiqsiagnaqtut atakkii piisaanjitchuna atchikunalu.

³⁰ Akiyautiga naammaktuq atuqtuni, suli savaaksrirutiga ilipsitñun qaganaqtuq.”

12

Apiqsruun Minguiqsiagvikun

1 Akuniisun̄aqatin̄ Jesus-lu maliḡuaqtailu apqusaaḡniqsut mukkaaksrat nautchiiviatigun minḡuiqsiaḡvium uvluani. Jesus-ḡum maliḡuaqtai niḡisuliqhutin̄ nutchuigaqsiñiqsut mukkaaksranik aasiñ niḡiplutin̄.

2 Pharisee-ḡuruat tautukamisigik upyan̄niḡaat Jesus, “Qin̄illakkich maliḡuaqtitin. Navgill̄apiaqtut maliḡutaksraptiknik minḡuiqsiaḡvium uvluagun.”

3 Jesus-ḡum kiuniḡai, “Agliqisimasuknaḡiksi sumik David-ḡumlu piqatain̄lu pisilaan̄at niḡisuliqamin̄.

4 David isiqhuni tupqanun Agaayyutim, ilaalu piqatailu, niḡirut ipqiqsakkauruamik qaqqiamik niḡiraksriutauruamik kisiit̄n̄un agaayuliqsinun. Maliḡutaksrakuaḡnanḡitchuq niḡipmatruḡ taamna qaqqiaq.

5 Suli agliqisimasuknaḡiksi maliḡutaksrani, qanuq agaayuliqsit agaayyuvikpaḡmi qaayuḡnaqsiliuḡniałhat minḡuiqsiaḡvium uvluani, tavraami patchisaiłhat navguikamin̄ maliḡutaksranik.

6 Aglaan uqautigipsi, in̄uk maaniitkaluaqtuq kamanatluktuaḡ agaayyuvikpaḡmiñ.

7 Iisimanayaḡniḡupsi qanuutautilaan̄anik uuma uqałhum, ‘Kimmutigitlukkiga nagliktaq uumakḡa tunillaqtuliḡmiñ,’ suksraunḡiḡayaitchisi in̄uich kil-lukuan̄itchuat.

8 Atakkii Iḡñin̄a In̄uum ataniḡigaa minḡuiqsiaḡvium uvluan̄.”

Aḡun Argalik Pannaqłuktanik

9 Jesus tavrakḡa aullaqami isiḡniqsuq Jew-ḡuruat katraḡviatnun.

10 Anjutiqaǵniqsuq tavrani pannaqłuktanik argalik. Atlanik iñuqaǵmiñiqsuq tavrani agvisiksrañiqiruanik Jesus-mik. Apiqsruǵniǵaat maligutaksrakuǵnaqmagaan iħuaqsipkairuni minguiqsiǵvium uvluani.

11 Jesus nipliutiniǵai, “Nalliqsi piqǵniǵumi atautchimik ipnaimik aasiñ ipnaiq kataguni ilunaamun minguiqsiǵvium uvluani, taavruma amunayaiññiqpañ taavrumakña?”

12 Nalupqinaitchuq, Iñuk piqpaknatlukuq ipnaimiñ. Taatnaqhuni maligutaksrakuǵnaqtuq ikayuiruni minguiqsiǵvium uvluani.”

13 Aasiñ nipliutiplugu taamna añun, “Isakkich argaktin!” Taavruma isañniǵai argañni aasiñ iħuaqsiplutiñ iǵlunjsitun argaiñ iliplutiñ.

14 Tavrakña Pharisee-ñuruat anikamin katiplutiñ sivunniugniqsut qanuǵlugu Jesus tuqqutchuklugu.

Agaayyutim Piksraqtaañuruq Savaktaa

15 Jesus ilisimapluni sumik sivunniuqtilaanatnik, aullaǵniqsuq tavrakña. Iñugiaktuat iñuich malinñiǵaat. Jesus-ñum iħuaqsiraǵaǵniǵai iluqaisa atniǵñaqtuat.

16 Jesus-ñum iñiqtiǵniǵai iñuich uqaǵitqunjitłuni.

17 Taamna immiqsaqlugu uqautamaruaq tumigiplugu sivuniksriqiri Isaiah, itnaqhuni,

18 “Uvvauna savaktiga piksraqtaǵikkaga!

Ilaañuruq piqpagikkaga suli ilaagun quyalikkaupluna.

Iłigisigiga irrusillautaga ilaanun,

suli quliaqtuǵigisigaa iñupayaanun

qanuq atanniñiksraǵa iñupayaanik atisilugich.

19 Uqaalatlaitchuq iġialaluniġu.

Kia-unniin tusaayumiñaitkaa nipaa tumitchi-
ani.

20 Piyacquġnianitkai sayaitchuqat iñuich ittuqat
piġittuatun ivikpaktun
naagaqaa qamiyasiuraqtuatun nanipiam
ipiġaġatun

atanniiliksragmiñunaglaan iñupayaanik
nalaunġaluniġu atisiġuniġu.

21 Suli ilaan atqagun nunaqqipayaat
niġiugaqagisirut.” *Isaiah 42:1-4*

Jesus-lu Beelzebul-lu

22 Iñuich Jesus-muutiniġaat aġun irrusiqġulik
ayaunġaruagġu uqatlaitchuagġu. Jesus-ġum
iġuaqsiñiġaa. Tavrali taamna aġun uqatlasiruq
qiñitlasipluniġu.

23 Iluqatin iñuich quviġutchaġniqsut uqaqġutin,
“Kiġuviaġiġitkaluaġniġpaun una David-ġum?”

24 Aglaan Pharisee-ġuruqat tusaakamitruġ
uqaġniqsut, “Jesus anitchiraġaiñiqsuq irrusiqġuġnik
iñuġniñ atuqġugu saġġia Beelzebul-ġum aġalataata
irrusiqġuich.”

25 Jesus-ġum iġisimaplugich sumik isummati-
laaġatnik uqauntiniġai, “Iñuich atanguiġmiguuq
akikġautirut avatmun; ataniġliasiiñ taavrumani
suksraunġiġniġaqtuq iñuġikkaġi avgumakpata.
Nunaqqipayaat naagaqaa tupiqatigiich
avikamiġ makitatlaitchut.

26 Taatnatuntuuq tuunġaq irrusiqġuġi
avgumagumiġ akikġautilituġi avatmun atanguiġia
isukliñniġaqtuq.

27 Aasiñ anittaġupkich irrusiqłuich Beelzebulun, kisukunli iñugikkapsi anittaġuuvatigik irrusiqłuich? Taatnamik atanniqsuqtiginiagisi.

28 Aglaan Irrutchiagun Agaayyutim anittaiguma irrusiqłunġnik, nalupqinaitchuq Agaayyutim anjalatchianiktilaanja iñunġnik akunnapsitñi.

29 Kiñapayaaq isiguktuaq sanġiruaam iñuum tupqanun tigliguguni, qılıqsruqqaaglugu sanġiruaq iñuk tiglikkisiruq suuranġnik.

30 Iñuk piqataunġitchuaq uvamni akikġautiruaq uvamnun, sulı iñuk katitchiqataunġitchuaq siamitchiñhiñaqtuq.

31 Taatnaqhusi uqautigipsi, Agaayyutim natqigutitagai iñuich killuqsautipayaanġich itqagıtqikkumiñaiġlugich uqagıniqluktapayaanġich. Aglaan uqagıniqluktuaq akikġaqługu Ipqıtchuaq Irrusiq natqigutikkauyumiñaitchuq sumiunniñ.

32 Kiñapayaaq uqaqtuaq pigiitchuamik akikġaqługu Iğñinja Iñuum natqigutikkaugisiruq, aglaan kiñapayaaq uqaqtuaq pigiitchuamik akikġaqługu Ipqıtchuaq Irrusiq natqigutikkauyumiñaitchuq pakmapak sulı taimuġa.

Napaaqtuq Asianġılu

33 “Napaaqtuq ilitchuġinaqtuq asianġigun. Napaaqtuġiksuaq asirriñlautaġaqtuq aasiñ napaaqtuġiitchuaq asirripluni asiġiitчуanik.

34 Ilipsi tuqunalgich nimigiat! Uqatlaitchusi nakuuruanik atakkii pigiitчуanġuplusi. Qanġaum uqagıraġigaa taatnasıq ittuq uummatmi.

35 Iñullautaq piqagıaqtuq nakuuruamik uummatmiñi aasiñ uqallautat anıraġaqhutinġ

uummatmiñiñ, aasiili pigiitchuaq iñuk uummatigmiutağaqtuq killuğmik uqaqhuniasiiñ nakuuñitchuanik.

³⁶ Uqautigipsi, uvluañi atanniivium iñuich pasirauniaqtut uqağii!lapayaagmiktigun uqautigikkağmikkun.

³⁷ Atakkii uqağikkapsigun nalaunñasripkakkauñiaqtusi, suli uqağikkapsigun suksraunğiqsaugisirusi.”

Iñuich Jesus Savaqugaat Quviqnaqtuamik Savaamik

³⁸ Tavrani ilañisa Pharisee-ñuruat suli ilañich aglaliqirit uqağniqsut Jesus-mun, “Iñisautrii, qiiñiğuktugut quviqnaqtuamik savaamik nalupqinaigutauplugu kisuutilaaqnik.”

³⁹ Jesus-ñum kiuniğai, “Makua iñuich pigiitchuatlu sayuñaruatlu qiiñiğuktut quviqnaqtuanik savaanik nalupqinaigutaugich, aglaan qiiñiğumiñaitlutinñ taatnatchimik. Qiiñiñhiñagisigaat quviqnaqtuaq savaaq atuupmatun Jonah-mun sivuniksriqirimun.

⁴⁰ Jonah aqalukpaum narrañni inniqsuq piñasuni uvluniñu unnuaniñu. Taatnatuntuuq Iğñiñ Iñuum iluviğmiitkispimiuq piñasuni uvluniñu unnuaniñu.

⁴¹ Atanniivium uvluañi iñuñisa Nineveh-m patchisiginiagaasi iñuuruasi pakmapak, atakkii taimani isummitqikhutinñ killuqsautmikniñ Jonah-m quliaqtuağutipmatinñ. Atañii, iñuk maaniittuq kamanatluktuaq Jonah-miñ.

⁴² Atanniivium uvluañi atangum ağnam patchisiginiagaasi iñuuruasi pakmapak, atakkii agqiğhuni uñallam tuñjaaniñ uñasiksuamiñ

naalaḡnityaqługu Solomon-ḡum puqiksilaaja. Atañi, iñuk maaniittuq kamanatluktuaraq Solomon-miñ.

Irrusiqłuk Utiqtuq

43 “Irrusiqłuk anipman iñuḡmiñ kukiługaqtuq paliqsaakun nunakun pakakhuni iñiqtuqsiagviksraḡmiñik, aasiiñ paqingitługu.

44 Inmiñun uqaḡaqniqsuq, ‘Utigłaja tupiḡmun an-nivigikkamniñ.’ Aasiiñ utiqami paqillaḡniḡaa imaiłaaq inigisimakkani salikuqtaatchiaq suli in-illaktullautaqtaq.

45 Anipluni aggiutriraqniqsuq tallimat malḡuḡnik atlanik irrusiqłuḡnik pigiitłuktuanik inmiñiñ. Aasiiñ isiqhutiḡ iñuuniagaqsiraḡniqsut tavrani. Aqullia taavruma iñuum pigiitłuksiraqtuq sivulligmiñ iñuuniaḡmiñiñ. Taatnatuntuuq itkisiruq killuliqirini iñuuniaqtuat pakmapak.”

Aakanalu Aniqataiłu Jesus-ḡum

46 Jesus-ḡum uqaqtitługu iñuḡnun aakanalu aniqatiḡiłu qikaḡniqsut tatqaani uqaqatigisukługu Jesus.

47 Iñuich ilañata uqautiniḡaa Jesus, “Aakanlu aniqatiutinlu qaani qikaqtut uqaqatigisukhutin.”

48 Jesus-ḡum kiuniḡaa taamna iñuk uqautriñi, “Kisuuva aakaga? Suli kisuuvat aniqatiutka?”

49 Tikkuqaḡḡich maliḡuaqtini nipliḡniqsuq, “Qiñiqsigik, ukua aakagigitkalu aniqatiutkalu.

50 Atakkii kiñapayaaq savaaqaqtuaq pisulhanik aapaa qilaḡmiittuam aniqatigigiga naagaqaa aak-agiplugu.”

13

Atrikusaun Nautchiaksriqirikun

¹ Taavrumani uvlumi Jesus anikami tupiḡmiñ, utlautiniqsuq narvam siñaanun aquvitluniasii.

² Iñugiallapiaqtuat iñuich katirviginiḡaat avatlugu. Kiisaimma ikiniqpuq umiamun aquvitluni, iñugayaaqpaurat makitaplutiḡ narvam siñaanu.

³ Aasiñ Jesus-ḡum uqautiaqsiñḡai iñugiaktuanik atrikusautinik itnaḡhuni, “Iñugguuq nunaliqiri nautchiityaḡniqsuq. ⁴ Nautchirripkaḡlugu nautchiaksrat ilaḡich katagaḡniqsut apqutmun, aasiñ tiḡmiurat niḡipluḡich.

⁵ Ilaḡitsuli katagaḡniqsut uyagaauruamun nunamun nunaqapianitchuamun, aasiñ nauplutiḡ qilamik atakkii nunakitluni,

⁶ aasiñ siqiñiq nuipman pasikḡugich pannaḡluḡniḡai atakkii kaḡiliviksraitlutiḡ.

⁷ Suli ilaḡich nautchiaksrat katagaḡniqsut akunḡatnun kakitlaḡnat, aasiñ kakitlaḡnat naukaminḡ nagguviksraiḡniḡaich nautchiaḡiksaat.

⁸ Aglaan ilaḡich katagaḡniqsut nunagiksuamun, aasiñ nauriñiqsut asianik iñugiaksipluḡich, ilaḡich atautchimiñ tallimakipianuttaaqhutiḡ naaga piḡasukipianuttaaqhutiḡ naaga iñuiññaq qulinuttaaqhutiḡ.”

⁹ Aasiñ Jesus nipliḡniqsuq, “Kiña siutiqaqtuaq naalaḡniḡi.”

Sivuniḡat Atrikusautit

¹⁰ Maliguaqtaiñ utlaklugu Jesus apiqsruḡniḡaat, “Suvaata uqaqpich iñuḡnun atrikusautitigun?”

¹¹ Jesus-ḡum kiuniḡai, “Ilipsitñuḡhiññaq Agaayyutim sagviḡniḡaa nalunaqtuananik

an̄aayuqautaan q̄ilaum, aglaan makununa iñun̄nun sagvikkaun̄itchuq.

¹² Atakkii iñuk piqaqtuaq akuqtullaaḡisiruq, aglaan taavruma piqān̄itchuam anniaḡisigaa mikiruuraqunniñ pigikkani.

¹³ Una pisigiplugu uqaqtuna iñun̄nun atrikusautitigun:

Atakkii q̄iñiḡaluaqhutin̄ iñisaqsrit̄laitchut
suli naalañ̄niḡaluaqhutin̄ tusaatlaitchut aasiñ
kañiqsit̄lait̄lutin̄.

¹⁴ Aasiñ makunuuna iñuktigun immiumaniqsuq
Isaiah-m sivuniksriqutaa itnaqhuni,

‘Tusaagaluaḡupsi kañiqsiyumiñaitchusi,
suli q̄iñiḡumaaḡaluaḡupsi iñit̄chuqsriyumiñaitchusi.

¹⁵ Atakkii makua iñuich uummatin̄ich
pitchiḡiñiqsut,
tusaasun̄git̄lutin̄ supayaamik, iritin̄lu siqu-
plugich.

Utit̄q̄iñ̄ḡitchut Agaayyutmun mamit̄iiksramiknun
atakkii q̄iñit̄lait̄lutin̄lu tusaatlait̄lutin̄lu
kañiqsit̄lait̄lutin̄lu.’ *Isaiah 6:9-10*

¹⁶ Aglaan quvianamiurusi, atakkii irigikkasi
q̄iñitlarut suli siutigikkasi tusaatlaplutin̄.

¹⁷ Iñumun uqautigipsi, iñugiaktuat sivuniksriqirit
nalaun̄n̄aruatlu Agaayyutim iñuñ q̄iñiḡukkaluaḡaat
tamanna pakma q̄iñikkaqsi aglaan q̄iñin̄itkaat.
Tusaasukkaluaḡaattuq pakma tusaakkaqsi,
aglaan tusaan̄itkaat.

*Jesus-ñum Kañiqsipkağaa Atrikusaun Nautchiak-
sriqirikun*

¹⁸ “Naalañ̄n̄illaksiun̄ qanuutautilaana
atrikusautim nautchirriqirikun.

19 Tamatkua tusraaruat uqalig̃mik aṇaayuqautaagun Agaayyutim kaṇiqsisuṇaqatiṇ atriqaqtut nautchiaksranik kataktuanik apqutmun. Aquagun pigiitchuam aggiqhuni aattaḡigai nautchirriutauruat uummataatniñ, suli piiguipkaḡai tusaakkaṇatnik.

20 Aasiili akuqtuiruat uqalig̃mik quviasuutigi-plugu tusaapqauraqamitruṇ atriqaqtut nautchiaksranik kataktuanik uyaḡaulamun nunamun.

21 Aglaan kaṇiliviksraitman akuniutlaitchuq. Tavra iḡuilliuliq piyuaqsiuḡiglu tikitmata iñuich taapkua qilamik qapiqtig̃aqtut.

22 Suli nautchiaksrat kataktuat akunḡatnun kakitlaḡnat atrigigaat iñuk tusaaruq uqalig̃mik, aglaan isumaaluutit iñuuniaḡikun kinnitñiṇniaḡutitlu umialgutitigun suqutig-ingiḡaḡigaat uqaliq taimmaasiiñ naurisuṇaqani asianik.

23 Aglaan iñuk akuqtuiruq nautchiaksranik nautchirriutauruanik katakhutiṇ nunagiksua-mun atriqaqtuq iñuktun tusaaruatun uqalig̃mik kaṇiqsiplugu. Ilaa naurisuuruq asianik, iḡaṇich tallimakipiatun, iḡaṇich piṇasukipiatun, suli atlat iñuiññaq qulitun.”

Atrikusaun Mukkaaksraḡiilatigun

24 Jesus uqag̃niqsuq atlamiksuli atrikusautmik, “Agaayyutim aṇaayuqautaa sagviqpan itkisiruq iñuktun nautchiiruaton mukkaaksraḡiksaanik nautchiiviṇmiñun.

25 Aglaan iñuich siñiktitlugich uumiksri aggiqhuni nautchiiñiqsuq mukkaaksraḡiilanik akunḡatnun mukkaaksraḡiksaat aullaqhuniasiiñ.

26 Naugaqsipmata nautchiat mukkaak-sraurat nuinjuraqmata mukkaaksragiilatuuq sagvigmiñiqsut.

27 Savaktit utlakamitrup añaayuqaqtin apiqs-rugniġaat, ‘Ataniiq, nautchiiñigiptigiñ mukkaak-sragiksaanik. Nakiñ makua mukkaaksragiilat nui-vat?’

28 Qaukliata kiuniġai, ‘Uumiksrin savaagigaa taamna.’ Savaktit apiqsrugniġaat, ‘Aullaquvisigut nutchugiaglugich mukkaaksragiilat?’

29 Tavra kiuniġai, ‘Naaga, nutchuigupsi mukkaaksragiilanik taputriviaqtusi mukkaak-sragiksaanik.

30 Iluqatik naulik kipriviksrarunaglaan, aasiñ kiprivik tikitpan uqautigisigitka kipririt sivulliulugu katitqulugich mukkaaksragiilat qiliqtaulaalugich ikipkaaqsruglugich, aglaan katillugich mukkaaksragiksaat sigluamun.’ ”

Atrikusaun Mikiniqsarakun Nautchiaksarakun

31 Jesus-ñum uqautilgiñniġai atlamik atrikusaut-mik itnaqhuni, “Agaayyutim añaayuqautaa ittuq mustard-ñum nautchiaksrauranatun iñuum nautchiikkanatun nunautmiñi.

32 Mikiniqsraugaluannaġmi nautchiaksra-payaaniñ naagatarra naukami aniniqsrauraqtuq nautchiapayaaniñ napaagtuguhuni. Aasiñ tiñmiurañi silam aggiqaminj ugluliñiqsut qisiqsiutinittun.”

Atrikusaun Puvlaksautigun

33 Jesus-ñum uqautilgiñniġai atlamik atrikusautmik, “Agaayyutim añaayuqautaa sagviqpan itkisiruq aġnaq akutchipmatun

puvlaksautmik mukkaaksramun iluturuamun
puvlagataqtitlugu iluqaan qaqqiaksraq.”

Jesus-ᵇum Uqaqtilaᵇa Atrikusautitigun

³⁴ Jesus-ᵇum uqaḡiniḡai iluqaisa sut tamatkua
iñugayaanun atrikusautitigun. Atrikusautaiḡaḡuni
uqatlaiññiqsuq.

³⁵ Tavra immiumaniqsuq uqautturauaq sivu-
niksriqirikun itnaqhuni,

“Atrikusautitigun uqaḡisiruḡa ilinjitñun.

Uqautigisigitka sutigun iriqsimaruatigun
nunam aullagñiñhaniñaglaan.” *Psalms 78:2*

*Jesus-ᵇum Kaḡiqsipkaḡaa Atrikusaun Mukkaak-
sraḡiilatigun*

³⁶ Jesus-ᵇum aullaqtitqaaḡugich iñuich isiḡniqsuq
tupiḡmun. Maliḡuaqtai utlautiniqsut ilaanun
itnaqhutin, “Kaḡiqsipkallaktigut atrikusaun
mukkaaksraḡiilatigun nautchiivinḡmi.”

³⁷ Jesus-ᵇum kiuniḡai, “Iñuk taamna nautchi-
iruaq mukkaaksraḡiksaanik Iḡñiḡigaa Iñuum.

³⁸ Nautchiivik nunauruq. Mukkaaksraḡiksaat
tamatkuanḡurut qaitchuat inḡmiknik Agaayyutmun
aḡalatquplutin, mukkaaksraḡiilatli tamatkuanḡurut
qaitlutin inḡmiknik pigiitchuamun aḡalatquplutin.

³⁹ Taamna uumiksri nautchiiruaq tamatkuniḡa
mukkaaksraḡiilanik tuunḡauruq. Kiprivik isugigaa
nunam aasiñ kipririt isaḡulguplutin.

⁴⁰ Atriḡugich mukkaaksraḡiilat katitauruat
ikipkaḡugich ikniḡmun taatnatuntuuq
itkisipmiuq isukhitpan nuna.

⁴¹ Iḡñinḡan Iñuum tuyuḡigisigai isaḡuligikkani
aasiñ katityaḡugich ukunakḡa Agaayyutim

an̄aayuqautmiñiñ killuqsaqusaagutipayaat suli iñupayaat pigiiḷiqiruat.

⁴² Isaḡulgich igitkisigaich ikkaularuamun uunaksautmun. Tavrani iñuich qiagisirut suli tiriqulatchilugich kigutitiḡ.

⁴³ Nalaunḡaruatli qaumagisirut siqiñiqḡun an̄aayuqautaani aapagikkaḡmiḡ. Kiña siutiqaḡtuaḡ tusaali.

Atrikusaun Iriqsimaruakun Akisuruakun

⁴⁴ “Agaayyutim an̄aayuqautaa sagviḡpan itkisiruḡ akisuruḡ iriqsimapmatun nautchiiviḡmi. Iñuum paqitnamiḡ iritqikḷugu nautchiiviḡmun; iñuk taamna quviatchakhuni tunirityaḡniqsuḡ sulliñaurapayaagmiñik, aasiñ tauqsigñigaa nautchiivik.

Atrikusaun Akisuruakun Sunauraqpakun

⁴⁵ “Aasiisuli Agaayyutim an̄aayuqautaa sagviḡpan itkisiruḡ tauqsigñiaḡtitun pakaktuatun akisuruamik sunauraqpagiksaamik.

⁴⁶ Paqitnami akisullapiaḡtuamik sunauraqpaḡmik aipluni tunityaḡlugich sulliñaurapayaani tauqsiquḡugu taamna akisullapiaḡtuaḡ sunauraqpagiksaḡ.

Atrikusaun Kuvrakun

⁴⁷ “Aasiisuli Agaayyutim an̄aayuqautaa sagviḡpan itkisiruḡ qaaḡtuutitun niḡitauruatun taḡiumun aasiñ qaaḡhuni qanusipayaanik aḡaluḡnik.

⁴⁸ Qaaḷallaanikamiḡ aḡaluḡniaḡtit nuḡitlugu siñaanun aquvitlutiḡ avḡuaqsipḷugich aḡaluich, nakuuruat ilipḷugich aḡaluḡaḡviḡmiknun aasiñ nakuunḡitchuḡat igitlugich.

49 Itna itkisiruq isuklitpan nuna. Isagulgich avguityagisirut pigüitchuanik iñuñnik akungatniñ nalaunñaruat iñuich

50 igitlugich ikkaularuamun uunaksautmun. Tavrani iñuich qiagisirut suli tiriqulatchiļugich kigutitiñ.”

Nutauruallu Utuqqauruallu Suğalgich

51 Jesus-ñum apiqsruğniğai maliguaqtini, “Kañiqsivisigik sut tamatkua iluqaisa?” Kiuniğaat, “Aa, kañiqsigivut.”

52 Aasiññ Jesus-ñum uqautiniğai, “Aglaliqi-payaaq iļisaaqatuaq Agaayyutim añaayuqautaanik atriqaqtuq tupqum iñuanik sagviqsruiruamik surağmiñnik nutauruanik naagaqaa utuqqauruanik tugvaqsiviñmiññ.”

Nazareth-miut Ukpigijitkaat Jesus

53 Jesus-ñum uqagiñaiqamigich tamatkua atrikusautit aullağniqsuq tavrakña.

54 Tikitluni iñuguğviñmiññun iļisautiniğai iñuich katrağviatni. Iñuich tusaaruat quvigusukhutiñ apiqsruqtautiaqsiñiqsut avatmun, “Sumiñ una iñuk piññakpa puqiutmik suli sanñimik savaaqatlasipluni quviqnaqtuanik?”

55 Uvvauna kaapintam taivruma iğñiğijitpaun? Aakaña taimña atiqañitpa Mary-mik? Aniqatigiñitpagich ipkua James-lu, Joseph-lu, Simon-lu, suli Judas?

56 Iluqatiñsuli nukatchianji iñuuniaqataunjiññiqpat uvaptikni? Sumiñ una iñuk piññañniqpa tamatkuñña supayaanik?”

57 Tavra atniummatiqagñiqsut Jesus-mik. Aglaan Jesus-ñum uqautiniğai, “Agaayyutim

sivuniksriqiraa kamagikkauraqtuq nanipayaaq
aglaan kamagikkaunjitłuni iñugugvinmiñilu
naagaqaa ilamiñilu.”

⁵⁸ Tavra Jesus savaaqaniññiqsuq iñugiaktuanik
quviqnaqtuanik atakkii iñuich tavrani ukpiqs-
rinjitłutin ilaanik.

14

Tuqqutaulha John Paptaaqtitchirim

¹ Taatnałhatni Herod, atanga Galilee-m,
tusaaniqsuq uqqamik Jesus-kun,

² uqautinigai savaktini, “Jesus una John Pap-
taaqtitchirauniqsuq anitqikhuni tuqułigmiñ. Taat-
naqhuni savaaqatlanisquq quviqnaqtuanik.”

³ Sivuaniiemma Herod-ñum tigupkağniğaa John
qiliqsruqlugu isiqtaupkaqlugu. Taatnaqtinnigaa
pisigiplugu Herodias, aniqatmi Philip-ñum nu-
liana.

⁴ Atakkii John Paptaaqtitchirim akulaiqlugu
uqautinigaa Herod, “Maligutaksrakuagnangitchuq
ilaqatiginiagupku aniqatvich nuliana.”

⁵ Herod-ñum tuqqutchukkaluağniğaa John,
aglaan iqsiñiqsuq iñuñnik atakkii ilinisa
isummatigiplugu John sivuniksriqirauplugu.

⁶ Herod-ñum annivia tikitman, pania Herodias-
ñum sayuğniqsuq sivuğaatni Herod-ñumlu
tuyugmianjñilu quyalillapiaqlugu.

⁷ Akiqsruğniğaa nalupqinaiqlugu
qaitchigisiñiplugu supayaamik iniqpan.

⁸ Niviaqsiaq pitchuksaakkaupluni aakamigun
nipliğniqsuq, “Qaitchinna niaquanik John Pap-
taaqtitchirim ililugu alluiyamun.”

9 Umialik aliatchañiqsuq, aglaan pisigiplugu akiqsruutni suli tamatkua niġiqatini tiliriñiqsuq qaitquplugu niviaqsiam injaġikkaña.

10 Herod tiliriñiqsuq isiqsiviñmun ni-aquiġiaquplugu John.

11 Itqutinġaat niaqua iliplugu alluiyamun qaitluguasiiñ niviaqsiamun, aasiili taavruma aakamiñuutiplugu.

12 John-ñum malġuaqtaiñ agġiqhutinj piñġaat timaa iluviqluguasiiñ. Taatnaanikaminj uqautityaġniġaat Jesus.

Jesus Niġipkaiñiqsuq 5,000 Anjutinik

13 Jesus tusaakami qanuqtilaanjanik John-ñum, aullaġniqsuq umiakun quvgutiplugu iñuiłaamun kisimi. Iñugayaat tusaakaminj maliutinġaat nunaqqipayaaniñ pisukkataqhutinj.

14 Jesus tulakami tautuklugich iñugayaaqpaurat ilunnutchañiqsuq. Mamitinnġai atniġñautinjitiñiñ.

15 Unnuksraaġataqman malġuaqtaiñ utlanġniġaat uqautiplugu, “Unnuaġuqtuq. Suviksraillaq manna. Tuyuġikkich iñuich nunaqqiuranun tauqsġiaqulugich niqiksramiknik.”

16 Jesus-ñum uqautiniġai, “Aullanjtkuminj sunjitchut. Ilipsi niġipkaqsigik.”

17 Kiuniġaat, “Piqaqtugut tallimalħiñjanik qaqqianiglu malġunġiglu aqalunġnik.”

18 Jesus-ñum nipliutiniġai, “Uvuñautisigik uvam-nun.”

19 Aasiiñ tiliñġai iñugayaat aquvitquplugich iviñnun. Tigukamigich taapkua tallimat qaqqiat malġuglu aqaluk aagluġniqsuq qilanmun quyyatiplugich. Tavra Jesus-ñum avguqlugich

qaqqiat qaiññigai maliguaqtimiñun aasiili taapkua autaaqługich iñugayaanun.

20 Iluqatin iñugayaat niginiqsut nigisuiqhutin. Niginaiqmata maliguaqtit katitchiñiqsut ilakunitñik immigataqługich qulit malguk aguupmaich.

21 Taapkua nigiruat 5,000-tuyunnaq inniqsut anutit, kisiqatigisunagnagich agnat ililgaatlu.

Jesus Pisuaqtuq Imgum Qaanagun

22 Jesus-ñum maliguaqtini ikipkaqtignigai umiaqpauramun ikaağiaquplugich igłuanun narvaqpaum aasiñ aipkaqługich iñugayaat.

23 Taatnaanikami mayuğniqsuq iggimun agaayutyaqtuaqhuni kisimi. Anaqaksraaqman Jesus kisinjuğniqsuq.

24 Tavra umiaqpauraq tikiññiqsuq qitqanun narvaqpaum. Umiaqpauraq piyaqniuligniqsuq qailgutiplugu atakkii anuğim pagğaguutiplugulu.

25 Aasiñ Jesus-ñum utlanigai maliguaqtini uvluyasipman pisukhuni imgum qaanagun.

26 Maliguaqtaiñ tautukamitruñ Jesus pisuktuaq imgum qaanagun iqsitchaniqsut nipliqhutin, “Aliuqtuaq marra!” Kappainaaqsiñiqsut tatavrauplutin.

27 Aglaan tavrauvaa Jesus nipliutinigai, “Quvitchaugigitchi. Uvanauruñ. Iqsiñasi!”

28 Peter-m kiunigaa, “Ataniiq, ilviupiağuvich tilinña utlaqulutin imgum qaanagun.”

29 Jesus-ñum kiunigaa, “Uvunagiñ.” Peter niukami umiaqpauramiñ pisukhuni imgum qaanagun utlautiniqsuq Jesus-mun.

30 Aglaan Peter-m tautukamiuᅇ qanutun sanᅇisilaanᅇ anuᅇim iqᅇsitchaᅇniqsuᅇ. Kiviaqsikami kappainaniqsuᅇ, “Ataniiq, annautiᅇᅇa.”

31 Tavrauᅇaa Jesus-ᅇum isautiplugich argaᅇni tiguniᅇaa Peter nipliutiᅇlugu, “Ukpiqsriᅇikiᅇᅇiaqpat! Suᅇaata arguaᅇtuᅇpich?”

32 Ikipmaknik umiaᅇppauramun anuᅇaiᅇᅇniqsuᅇ.

33 Taapᅇua umiaᅇppauramiittuat sitᅇuᅇᅇvigiᅇiᅇaat siᅇuᅇaanun Jesus uᅇaᅇhutiᅇ, “ᅇumun iᅇᅇiᅇiᅇiᅇaatin Agaayyutim.”

Jesus Mamititchiruᅇ Atniᅇᅇautiᅇiᅇnik

34 Ikaaᅇamiᅇ iᅇᅇuanun nunaliᅇᅇniqsut Gennesaret-mun.

35 Aasiᅇᅇ iᅇᅇuᅇi taavruma nunam iᅇitchuᅇiᅇkamiᅇ Jesus-mik tuyuᅇniqsut uᅇᅇamik avalliupayaamik-nun nunaaqᅇiuranun, tikiutruaᅇsiᅇlugu aasiᅇᅇ atniᅇᅇautiᅇipayaat Jesus-mun.

36 Iniᅇsrullapiaᅇᅇuᅇ aksillaᅇᅇiaᅇsiᅇaᅇuᅇᅇuᅇᅇniᅇᅇ akua atnuᅇaanᅇ, aasiᅇᅇ aktuipayaᅇtuat ilaanik mamitikkauniqsut.

15

Iᅇisauttutiᅇich Sivulliaᅇuruat

1 Pharisee-ᅇuruat aglaliᅇiritlu utlaᅇniᅇaat Jesus Jerusalem-miᅇ apiᅇsruᅇᅇuᅇ,

2 “Suᅇaata maliᅇuaᅇtiᅇich kamagitlaitᅇiᅇiᅇ iᅇisauttutiᅇich sivulliaᅇiᅇkᅇpta? Iᅇᅇuᅇiᅇkaich argatiᅇ niᅇiᅇaluaᅇatiᅇ.”

3 Jesus-ᅇum kiuniᅇai, “Suᅇaatamipsuᅇ kamagitlaitᅇiᅇiᅇ Agaayyutim tillisai? Kamaksritᅇaitchusi atakkii maliᅇuᅇkᅇisi iᅇisauttutiᅇich sivulliaᅇiᅇkᅇpta.

4 Agaayyun uqaqtuq, ‘Kamagisigik aapanlu aakanlu. Kiñapayaaq uqamaq̄huutriruaq aapamiñik naagaqaa aakamiñik tuquruksraupiaqtuq.’

5 Ilipsiliasiiñ ilisautrirusi iñuñmun uqautilhiñauniplugu aapani naagaqaa aakani, ‘Piqagaluaqtuñ aatchuutiksramik. Aatchuutigiyumiñaitkiga ilipsiknun, atakkii akiqsruutigianikkiga Agaayyutmun.’

6 Taatnatun ilisautigupsiuñ iñuk kamak-sritquñitlugu aapananik naagaqaa aakananik suungigisi Agaayyutim tillisaa pisigiplugich sivulliapsi ilisauttutinich.

7 Ukpinq̄uaqtisii! Qanutun nalauttiginiqpa Isaiah sivuniksriqiri uqaqami ilipsigun,

8 Tamatkua iñuich kamaksrulgugaluağaatñ aq̄alhiñağmiktigun
aglaan uummatinich unjasiksut uvamniñ piq-pagillapiangitluna.

9 Agaayyuvigiragağaatñ imailaakun,
atakkii ilisautrirut iñuich ilisauttutinjitñik
iliplugich maligutaksrağiruatuñ Agaayyutuñ.”
Isaiah 29:13

Sut Qaayuğnaqsipkairuat Iñuñmun

10 Jesus-ñum inmiñuquniğai iñugayaat nipliuti-plugich, “Naalağniłlaksiñña kaniqsilusiasiiñ.

11 Sum isiqtaqtuam iñuum qanğagun qaayuğnaqsipkatlaitkaa, aglaan taavruma anirağaqtuam qaniğmiñ, uqalhum qaayuğnaqsipkağagigaa iñuk.”

12 Maliguaqtaiñ utlaklugu apiqsruğniğaat, “Iłisimavigich Pharisee-ñuruat atniummatilaan̄at tusaakamitruñ taamna uqautigikkan?”

13 Kiuniġai, “Nautchiapayaaq aapama qilaṅmiittuam nautchirriutiṅaisaṅa amuruani-aqtuq kaṅituummaan.

14 Inmiktuuġlich. Ayaṅaruani sivulliuqtaurut ayaṅaplutiṅ. Ayaṅaruam sivulliuqpagu ayaṅaruaraq, iluqatik katakkisiruk itiqsramun.”

15 Tavra Peter-m kiuniġaa, “Uqautitigut qanuu-tautilaṅṅanik taavruma atrikusautim.”

16 Jesus-ḡum nipliutiniġai, “Ilipsipsuuq kaṅiqsisaitmivisi?

17 Kaṅiqsiṅitpisisuli? Suapayaaq qaniġmuktuaq aqiaġuqmugaqtuq aasiiṅ aniṅluni timimiṅ.

18 Aglaan sut tamatkua aniraġaqtuat qanikun aniraġaqtut uummatmiṅ, aasiiṅ qaayuġnaqsiragaqlugu iṅuk.

19 Atakkii uummatmiṅ aniraqtut pigiitchuat isummatit, iṅuaqtuġiq, ilaqatiqaġaluaqhuni atlatuġiq, ilaqatailluni sayuṅaqiq, tigliyuhiq, taṅiġilaakun ilisimarauhiq, uqaniqḡuktahġlu.

20 Taapkuatavra qaayuġnaqsiragaġaat iṅuk, aglaan niġiruni iġġuġaluġnagich argaich qaayuġnaqsitḡaitchaat iṅuk.”

Aġnam Ukpiġutaa

21 Jesus aullaġniqsuq tavrakṅa nunaṅanun Tyre-m suli Sidon-ḡum.

22 Canaanit-aġmiu aġnaq tamaani iṅuuniaqtuaq utlautiniqsuq ilaanun kappainapluni, “Ataniiq, kiṅuviaṅa David-ḡum! Nagligillaṅniaṅṅa! Paniga pigiillapiaqtuq irrusiqḡuqaqhuni.”

23 Aglaan Jesus kiunjiṅniġaa. Maliguaqtaiṅ ut-lakḡugu iniqsrullapiagṅigaat itnaqhutiṅ, “Aqpigiun una aġnaq. Nipraulapluni malikkaatigut.”

24 Jesus-ηum kiuniḡai, “Tuyuḡikkauruḡa kisiitñun iñuiñun Israel-ηum ittuanun tammaummirutun ipnaisun.”

25 Aḡnaq utlautikami sitquḡniqsuq sivuḡaanun nipliḡhuni, “Ataniiq, ikayullaḡnianḡḡa.”

26 Jesus-ηum kiuniḡaa, “Nakuungitchuq pigupsiuḡ ililḡaat qaḡquksrautaat qailluḡuasiñ qipmiñun.”

27 Aḡnaq nipliḡñiqsuq, “Aa Ataniiq, aglaan qipmichunniñ niḡipmiraqtut kangakunik kangaalaruanik iñuḡmiḡ niḡḡiviḡitñiñ.”

28 Jesus-ηum kiuniḡaa, “Aḡnaaq, kamanallapi-aqtuamik ukpiqsriḡiḡaḡniqsutin; iḡiqsruaḡikkan savaḡuḡisiruq ilipnun.” Tavra aḡnam pania iḡuaqsikkauniqsuq taavrumani sassaḡniḡmi.

Jesus Mamititchiruaq Iñugiaktuanik Iñuḡḡnik

29 Jesus aullaḡami tavrakḡa iglauniqsuq siñiqsraḡuḡu narvaḡpaḡa Galilee-m; aasiñ mayuḡhuni qimiḡaamun aquvinniqsuq tamaḡḡa.

30 Iñuḡiallapiaqtuat iñuich utlautiniqsut ilaanun tikiutruipluḡtiḡ pisutlaitchuanik, ayaḡḡaruanik, uḡatlaitchuanik, sulḡuilimaruanik, suliiñugiaktuanik atlanik. Iḡuḡḡaḡniḡaich Jesus-ηum sivuḡaanun. Aasiili Jesus-ηum iḡuaqsiniḡai.

31 Iñuich quviḡutchaḡniqsut qiniḡamisigik uḡatlaiḡaat uḡaaqsipmata, sulḡuilimaruat iḡuaqsikkaupmata, pisutlaitchuat pisutlasipluḡtiḡ, sulii ayaḡḡaruat qiniḡtlasipluḡtiḡ; kamaksruḡniḡaat Agaayyutaat Israel-ηum.

Jesus Niḡipkaiñiqsuq 4,000 Aḡḡutinik

32 Jesus-ηum maliḡuaqtini iḡmiñuquniḡai nipliu-tipluḡich, “Iḡunḡutchaliquḡḡa makuniḡa iñuḡḡnik

nayuutituiñaqtuanik uvamni piņasuni uvluni, atakkii niqiksraitmiut. Aullaqtinnianjtkitka niġisunajitnik atakkii taaqtukkaqpiagtut apqutmi.”

³³ Maliguaqtaiñ nipliutinigaat, “Sumiñ paqitk-isivisa naamayumiñaqtuamik qaqqiamik marru-mani iñuilaami niġipkautiksramik iñugayaanun?”

³⁴ Jesus-ñum apiqsruġniġai, “Qanutun iñugiaktigiruanik qaqqianik piqaqpsi?” Kiuniġaat, “Tallimat malġuñnik sulii iñugiakisuuranik aqalugauranik.”

³⁵ Jesus-ñum tiliriñiġai iñugayaat aquvitqu-plugich nunamun.

³⁶ Tiguniġai tallimat malġuk qaqqiat aqalugauratlu. Quyaani kamiun Agaayyun avguqługich qaiñniġai maliguaqtimiñun, aasiili taapkua autaaqługich iñugayaanun.

³⁷ Iluqatin iñuich niġiñiqsut niġisuiġataqhutin. Aquagun maliguaqtai katitchiñiqsut ilakunik imiġataqługich tallimat malġuktun aguupmanñnik.

³⁸ Tamatkua niġiruat 4,000-tun iñugiaktiginiqsut, aġnatlu ililġaatlu kisirrutisunaqnagich.

³⁹ Jesus-ñum aullaqtinñanikamigich iñugayaat ikiniqsuq umiaqpauramun tikitłuni nunañanun Magadan-ñum.

16

Iñuich Qasiliñiqsut Quviqnaqtuamik Savaamik

¹ Pharisee-ñuruatlu Sadducee-ñuruatlu utlautiniqsut Jesus-mun uuktuagıaqługu. Apiqsruġniġaat qiniqtitquplutin quviqnaqtuamik savaamik nalupqinaġutaulugu Agaayyutim tuyuqtilaanñanik qilañmiñ.

2 Kiuniġai, “Unnuksraaqman uqaġuurusi, ‘Silanġuġniaqtuq atakkii qilak kaviqsiruw.’

3 Suli uvlaami uqaġaqtusi, ‘Silanġuġniaqtuq uglu-vak atakkii qilak kaviqsiruw nuviyaqġuġuqman.’ Sivuniqsitlagaluaqhusi silamik qilaum qiññanġun, aglaan ilitchuġitlaiññiġisi qanuutautilaanġat quviq-naqtuat savaat atuumaruat akunnapsitñi.

4 Makua iñuich pigiitchuatlu sayunaruatlu qiñiġuktut quviqnaqtuanik savaanik, aglaan qiñiġumiñaitlutin taatnatchimik. Qiñiñhiñġisigaat quviqnaqtuaq savaaq sivuniksriqirikun Jonah-kun.” Tavra Jesus-ġum uniññiġai taapkua aullaqhuri.

Jesus Suakataġniqsuq Maliġuaqtimiñik

5 Jesus maliġuaqtailu ikaaġniqsut iġluanun narvaqpaum. Maliġuaqtai ilitchuġiniqsut piiguisilaagmiknik qaqqianik.

6 Jesus-ġum uqauntiniġai, “Qaunagititchi puvlak-sautinġatniñ Pharisee-ġuruatlu Sadducee-ġuruatlu.”

7 Aglaan uqauraġniqsut inmiknun itnaqhutin, “Uqauntigigaa taamna qaqqialigaanññapta.”

8 Jesus-ġum ilisimaplugich qanuq uqaqtilaanġat apiqsruġniġai, “Suvaata ilipsiguuraq uqauraqpsi qaqqiññipluġu? Ukpisriñiññiġniqpat ilipsitñi.

9 Kanjicsitlaitpisisuli? Naagaunniñ itqatlait-pisigik avguqapkich tallimat qaqqiat 5,000-nun anġutinun? Qapsiñik aguupmanġun immiqsitpisi?

10 Naagaunniñ tallimat malġuk qaqqiat avguqapkich 4,000 iñunġun? Qapsiñun aguupmanġun immiqsitpisi?

11 Qanuġimña kanjicsinñiñiqpisi uqauntiqanjsilaamnik qaqqianik? Qaunagititchi

puvlaksautiŋatniñ Pharisee-ŋuruatlu Sadducee-ŋuruatlu.”

12 Taatnaanikman maliġuaqtai kanjiqsiñiqsut ilaanun uqautiŋisilaagmiknik puvlaksautinik aglaan qaunagitquplugich iļisauttutiŋitniñ Pharisee-ŋuruatlu Sadducee-ŋuruatlu.

Peter-m Uqautiginiġaa Kisuutilaŋa Jesus-ŋum

13 Jesus utlautikami nunaŋanun Caesarea Philippi-m apiqsruġniġai maliġuaqtini, “Iġniŋa Iñuum kisuuniplugu uqaġaġivat?”

14 Kiuniġaat, “Iļanisa John Paptaaqtitchirauniġaat, atlatli Elijah-ŋuniplugu, atlatsuli Jeremiah-ŋuniplugu naagaqaa iļaginasugiplugu sivuniksriqiraiñun Agaayyutim.”

15 Apiqsruġniġai, “Ilipsiļimi kisuunasugivisitŋa?”

16 Simon Peter-m nipliutinigaa, “Christ-ŋurutin. Iġniġaatin iñuuruam Agaayyutim.”

17 Jesus-ŋum kiuniġaa, “Simon, iġniŋa Jonah-m! Quvianamiurutin! Atakkii uqautigikkan iñuum sagviaqtuŋitkaa ilipnun aglaan aapaam qilaŋmiittuam.

18 Uqautillakkikpiñ, Peter-ŋurutin [itnautauruaq Uyaġaŋmik] aasiñ taavrumuŋa uyaġaŋmun nappaġniagiga agaayyuviga, sulis sanŋipayaanñ tuquļhum akiļiyumiñaitkai.

19 Ilvichuvva, qaitchigisigikpiñ itqutik-sranik aŋaayuqautaanun Agaayyutim. Sua-payaaq qiliqsruumakkaqsi maani nunami qilġutiqaqtuiñagisiruq qilaŋmi, aasiñ sua-payaaq qilġutaiyakkaqsi maani nunami qilġutaiyakkaugisiruq qilaŋmi.”

20 Jesus-ñum maliguaqtini uqaqunijnigai kisumununniiñ iñuñmun Christ-ñuniłuni.

*Jesus-ñum Uqautiginigaa Tuqutiksranilu
Anipkakkautiksranilu*

21 Tavrakñaniñaglaan Jesus uqautri-aqsiñiqsuq maliguaqtimiñik nalupqinaiqlugu, “Jerusalem-muktuksrauruna. Tavraniasiñ nagliksaaqtuksraupluna sivulliuqtigruaniñ qaukñitñiñlu agaayuliqsit aglaliqiriniñlu, sulit uqquatauruksraupluna. Aglaan anipkakkaugisiruna piñayuatigun uvlut.”

22 Peter-m avunaqtaagutiplugu Jesus iñiqtigñigaa itnaqlugu, “Ataniiq, Agaayyutimtuq taatniit-ingiñliuñ taamna. Atuumaruksraunipiaqtuq ilipnun.”

23 Jesus-ñum qiviaqlugu Peter nipliutinigaa, “Tunğaaq, piigiñ uvamniñ! Piñailutaurutin uvamni. Isummatiqañitchutin Agaayyutim isummataiñik, aglaan isummatiqagtutin iñuich isummataatun.”

24 Jesus-ñum nipliutinigai maliguaqtini, “Kisupayaam maligukkumiña suksraaqtaksragigaa pisulli, iqsriutilugu sannigutani aasiñ maligluna.

25 Atakkii kiapayaaq anniginiagumiun iñuulli tammaigisigaa, aglaan kiapayaaq tammaiyumiun iñuulli piqutigiluna piññakkisiruq ilumun iñuuligmik.

26 Iñuum piññaktaagilhiñaugaluagaa suurapayaana marruma nunam, aglaan tam-mautigisigaa iñuutçhii. Sakuunurağniałha sumun atugumiñaitçuq! Tarra simmiutiksraitçhaa iñuum iñuutçhii.

27 Atakkii Igñiña Iñuum aggiqsagumaruq piqatig-ilugich isaguliñni quvianañagun aapami, tavrani-asiiñ akilligisigaa iñupayaaq savaañgun.

28 Iñumun uqautigipsi, Iñuqaqtuq-samma maki-taruanik uvani tuqunianitchuanik qiñigaluaqnagu Igñiña Iñuum aggiqpan umialgulugu.”

17

Jesus-ñum Atlanñuqittha

1 Itchaksrat uvlut aquatigun Jesus-ñum aullautiniğai Peter-lu James-lu John-lu, aniqataa James-ñum, kisiitñik qutchiksuamun iggimun.

2 Tavrani qiñiqtitlugich Jesus atlanñuğniqsuq sivuğaatni. Kiiñaña qaummagiksiñiqsuq siqiñiqtun atnuğaanj qatiqsiplutin kirratchiatun.

3 Taatnağmiutlu Moses suli Elijah sagviğñiqsuk uqaqatigiasiplugu Jesus.

4 Peter-m nipliutiniğaa Jesus, “Ataniiq, nakuuniqsuq nayuutikapta uvani. Nappaitquguptigut nappaiñayaqtuña piņasunik palapkaaksranik, atautchimik ilipnun, suli atautchimik Moses-mun, suli atautchimik Elijah-mun.”

5 Uqaqtitlugusuli qaumaruam nuviyam qulañiutiniğai aasiiñ nipi nipliqhuni nuviyamiñ, “Tavrataamna piqpagikkağa Igñiğa quyali-maaqtigillapiakkağa, naalağniyumagiksi.”

6 Maliguaqtit tusaakamitruñ nipi punniqsut nunamun iqsitçakhutin.

7 Aglaan Jesus-ñum utlakugich aksinñiğai aasiiñ nipliutiplugich, “Makititchi, suli iqsinaiğitchi.”

8 Aağluqaminñ maliguaqtit qiñinñiñiqsut iñunñik. Jesus inniqsuq kisimi.

9 Atqaaqsikaminj iggimiñ Jesus-ñum tilisiñigai, “Uqağniaqasi kisumununiiñ tamatkuniña qinikkapsitñik Igñiña Iñuum anitqilhanunaglaan tuquliğmiñ.”

10 Maliguaqtaiñ apiqsruğniğaat Jesus, “Suvaata aglaliqirit uqaqpat Elijah aggiqqaagtukrau-niplugu agginaiññaan Christ?”

11 Jesus-ñum kiuniğai, “Taapkua uqaqtut ilumutuuruamik. Elijah aggiqqaagñiaqtuq Christ-miñ itqanaiyağiağlugu suapayaaq.

12 Aglaan uqautigipsi, Elijah aggianiktuq, aasiñ iñuich nalurut kisuutilaanjanik. Qanupayaaq aňalatchukamitruñ aňalatkaat. Taatnatuntuuq Igñiña Iñuum nagliksaaqtinniaqmigaat.”

13 Maliguaqtaiñ kanjqsilğatağniğaat Jesus-ñum uqałha John Paptaaqtitchirimik.

*Jesus Iłuaqsipkaiñiqsuq Nukatpiağruñmik
Irrusiqłulinmik*

14 Jesus maliguaqtiniłu tikitmata iñugayaanun iñuum utlanğigaa sitquqhuni sivuğaanun

15 nipliqhuni, “Ataniiq, nagligillanğiağun igñiğa. Qiiqsruğsuopluni nagliksaallapiaqtuq. Akulaiqługu puukağaqtuq ikniğmunlu imiğmunlu.

16 Maliguaqtipnuutigaluagiga, aglaan iłuaqsilguiññiğaat.”

17 Jesus-ñum kiuniğaa, “Ukpiqqutaitchuasii ilipsitñi! Naagasuli killukuaqmiusi! Qanutu-naglaan nayuutiniaqpik ilipsitñi? Qanutunaglaan igłutuqtaksragivisisuli? Uvunautisaqsiumata nukatpiağruk.”

18 Jesus suamasipłuni tilisiñiqsuq irrusiqłunmik anitquplugu nukatpiagrunmiñ. Irruqsıqłuk anitman nukatpiagruk ihuaqsılıgñiqsuq.

19 Maliguaqtaiñ utlanıgıaat Jesus kisipquqhutin apiqsruqługu, “Suvaata irrusiqłuk anitlaitpisigu?”

20 Jesus-ınum uqautiniğai, “Pisigiplugu ukpiqsrinıııqısi. Uqautigipsi, Ukpiqsrisiqagıpsı mikıtılaanıtun mustard-ınum nautchiaksrauranıtun uqautılhiñaugıksi una igğiq, Nuuttin iñuıa uvakıa, aasiiñ nuunniıqtuq. Pıñhiñaugısirısi supayaanik.

21 [Aglaan kisiıagun agaayuhıkun uısauraahıkunlu anitlagai taatnatchich irrusiqłııch. Atlam sum anitchumiñaitkai.]”

Jesus-ınum Uqautigitqikkaa Tuqutiksranılu Anıpkakkautiksranılu

22 Atautchimukamin Galilee-mi Jesus-ınum uqautiniğai maliguaqtini, “Igñıa İñuum aatchuutigikkaunııqtuq iñuınun;

23 ilııisa tuqqutkisıgaat. Aglaan pııayuatıgun uvlut anıpkakkaunııqtuq tuqqutaulhaniñ.” Tavra maliguaqtai ipıqtutchallapiıgñıqsut.

Akılıııiq Agaayyuvikpaum Tax-sıgıtıñıñik

24 Jesus maliguaqtiniılu tikitñamin Capernaum-mun nalautchirut iñuınik katitchiraunik aatchuutınik agaayyuvikpaımun. Tamatkua Peter apiqsruğñıgıaat, “Umaa, ilıısautrıksi akılıısuğıgıva tax-sınik agaayyuvikpaımun?”

25 “Aa, akılıısuuruq,” Peter-m kiunıgaa. Aasii isıqman tupıgmun Jesus nıplııqqağñıqsuq ilaannun apiqsruqługu, “Simon, sumik isumavich?”

Kisuniñ umialıñi nunam katitchirağivat tax-sinik? Nunaqatmikniñ naagaqaa avakñaqtaniñ?”

²⁶ Peter-m kiuniğaa, “Atlaniñ.” Jesus nipliutiniğaa Peter, “Tavra, nunaqatit akiliqsuğnianıñniqsut tax-sinik.

²⁷ Aglaan atniummativiagivut iñuich. Aullağutin niksigiagiñ narvamun. Qanğaniñ sivullium aqalum niksiksaqpich paqitkisirutin manıñmik. Tigulugu taamna qaitchumagiñ ilıñitñun, aasii akiliutilunuk.”

18

Kiña Kamanağniqsrauva?

¹ Malığuaqtaiñ utlaklugu Jesus apiqsruğniğaat, “Kiña kamanağniqsrauva Agaayyutim añaayuqautaani?”

² Jesus-ñum tuqluğniğaa ilılgauraq inmiñuquplugu, aasiiñ qikaqtitlugu akunğatnun malığuaqtit

³ nipliğhuniasiiñ, “Uqautigipsi, isummitqıñisuağupsi aasiiñ ilıłusi ilılgauratun isıgumiñaitchusi Agaayyutim añaayuqataanun.

⁴ Kiñapayaaq atchiksirusaq inmiñik atriplugu taamna ilılgauraq kamanağniqsrauruq ukunakña Agaayyutim añaayuqautaani.

⁵ Suli kisum iñuum akuqtuğumiun ilılgauraq pisig-iluñakuqtuğaña.

Killuqsusağutit

⁶ “Aglaan kia iñuum killuqsagtıtıpagu ilañat makua ukpiqsrisiqatıuat uvañnun ilılgatun nakuutlukkayaqtuq taamna qunısiğmiutchiğlugu uyağakpañmik ipipkaqpan itiniqsrañani tağium.

7 Qanutun tatamnaqtigivat nunam iñui killuqsaqusaaktuat iñuñnik. Taatnatchich killuqsaqusaagutit atuumarut ataramik. Aglaan qanutun tatamnaqtigiva taamna iñuk ukpiğutaiqsitchiruaq iñuñnik killuqsaqusaahigimigun.

8 Argapsi naagaqaa isigapsi killuqsaqtitpasi, kipilugich igitchumagisi. Nakuutlukkayaqtuq isigupsi iñuuhigmun argaillusi naagaqaa isigaillusi uumakña igłuktun argaliñmiñ naagaqaa isigaliñmiñ igitauluniasiiñ isuitchuamun ikniğmun.

9 Suli iripsi killuqsaqtitpasi piigługu igitchumagiksi. Nakuutluñniaqtuq isigupsi isuksraitchuamun iñuuhigmun atautchimik iriqağusi uumakña malğunñnik iriliñmiñ igitauluniasiiñ anasiññuqsagvium ikniñanun.

Atrikusaun Tammaqtuakun Ipnaikun

10 “Qaunagititchi suuñillağihiksrañatniñ makua ililgaurat. Atakkii isağuliñich ataramik aapamnuñhiñaurut qilañmi.

11 [Iğñiña Iñuum aggiqsuq anniqsugiaqlugu tammaqtuaq].

12 Qanuq isummatiginayağniqpisiuñ iñuk piqaqtuaq tallimakipianik ipnaiñnik aasiiñ atausiq tammağuni? Pakkiagumiñaiññiqaupñ taamna atausiq tammaqtuaq? Uniññiağai taapkua tallimakipiaguuatilañ ipnaich qimigaamun.

13 Uqautigipsi, paqitkumiunñ taamna atausiq ipnaiq quviatchautigitluñniagañ ukunakña tallimakipiaguuatilañiñ tammanñitchuaniñ.

14 Taatnatuntuuq aapapsi qilaŋmiittuam pisuligiŋitkaa atausigunniiŋ ilaŋat tamatkua ukpiqsriruut ililgauratun iliplutin tammaqulugu.

Aniqan Killuqsaqtuaq

15 “Aniqatin killuqsaqpan akikŋaġutin uqautityaġuŋ killuqsautaanik kisiŋŋuġusik ilaalu ilvillu. Naalaġnikpatin aniqatigiliutitqinŋiaġiŋ utitmun.

16 Aglaan naalaġnisuŋitpatin utlatqikkumagiŋ piqasiġutin atautchimik naagaqaa malġuŋnik iŋŋuŋnik. Taapkua iŋuich ilisimarautlaniaqtut uqagipayaakkapkun aniqatiupnun. Atakkii pasikkutipayaaq inillakkaugisiruq malġukkun naagaqaa piŋasutigun ilisimarauratigun.

17 Naalaġnisuŋilgitpagich uqagilugu ukpiqtuanuŋruanun; naalaġnisuŋitchuiŋaappan aasiiŋ ukpiqtuanuŋruanikunniŋ irrutigisigiksi Jew-ŋuŋitchuatun naagasuli tax-siliqiritun.

18 Ilumun uqautigipsi, Suapayaaq qiliqsruumakkaqsi maani nunami qilġutiqaqtuiŋaġisiruq qilaŋmi; suli suapayaaq qilġutaikkaqsi maani nunami qilġutaiyakkaugisiruq qilaŋmi.

19 Uqautipsaaġipsi, Malġuugupsik maani nunami aasii anġutilusik supayaakun apiqsruġupsik, aapaa qilaŋmi savaaġigisigaa ilipsitŋun.

20 Atakkii nani malġuk naagaqaa piŋasut katik-pata pisigilunja nayuutigisirunja ilinjitŋi.”

Atrikusaun Natqigutrinitchuakun Savaktigun

21 Aasiiŋ Peter-m utlakluġu Jesus apiqsruġniġaa, “Ataniiq, qapsiŋiaġlaan natqigutiraksraġivigu aniqatiga akitŋaġlunja killuqsaqpan? Tallimat malġuŋniaglaan?”

22 Jesus-ḡum kiuniḡaa, “Tallimat malḡuḡhiñauñilaanḡnik aglaan piḡasukipiaq qulit tallimat malḡuñniaglaan.

23 Agaayyutim aḡaayuqautaa sagviqpan atriqagisiruq umialinḡmik apiqsruqtuamik savaktimiñik qanutun ilinḡitñun akiqsruutiqaq-magaagmi.

24 Makpiḡarriqisaanikman iñuk akiqsruummirigikkaḡa manikpauramik tikiutikkauniqsuq ilaanun.

25 Akiliiyumiñaiññiqman aḡaayuqaḡan tunirautquniḡaa aḡnaatlu sulī qitungauranḡ sulī iluḡaisa suurapayaanḡ aasiñ akiliiutigilugich niḡḡiuqsruutaiñun.

26 Savakti sitquqami sivuḡaanun uqap-saagḡniqsuq, ‘Ataniiq, utaqqiurallaḡa. Utiqtitchigisigikpiñ iluqaitñik.’

27 Aḡaayuqaḡan ilunḡutchautiplugu aullaqtinnigaa natqigutiplugich niḡḡiuqsruutai.

28 Aglaan savakti anikami tavrakḡa nalaunnigaa ilaḡat savaqatmi niḡḡiuqsruummirigikkani qapsiuranik maninñik. Tiguniḡḡukamiun qimitchiqsru-aqsiñigaa nipliutiplugu, ‘Niḡḡiuqsruutin utiqtirrun uvamnun.’

29 Savaqataan purviginigaa iniqsruaḡḡuguasiñ, ‘Utaqqiurallaḡa. Utiqtitchigisigikpiñ iluqaitñik.’

30 Aglaan akiqsruḡvigikkaḡa utaqqisuñiññiqsuq. Aullautiḡhiḡaḡnigaa isiqsivinḡmun aasiñ isiqtaupkaḡḡugu utiqtitchiñialhanunaglaan niḡḡiuqsruutaanik.

31 Atlat savaktit qinḡiqamitruḡ taamna atuumaruḡ ipiqtutchallapiḡniqsut. Utlakḡugu aḡaayuqaqtin uqautinigaat iluqaitñik atuumaru-

anik.

³² Añaayuqañan savakti isiqunigaa nipliutiplugu, ‘Pigiitchuatiin savaktii! Natqigutigaluagikpiñ niggiuqsruutipnik uvamnun injiqsruaqañña.

³³ Suvaata ilunñuksriñgiññiqpich savaqatiknik atriluna nagliksriñhaptun ilipnik?’

³⁴ Tavra añaayuqañan qinnautiplugu tuyuginigaa isiqsirinun anasiññuqsauqplugu akiliññiathanunaglaan niggiuqsruutipayaanñik.

³⁵ Taatnatuntuuq aapama qilañmi irrutini-aqmigaasi natqigutrinitchupsi aniqatiupsitñik uummatipsitñiñ.”

19

Jesus Iñisautriruq Avitikon

¹ Jesus uqañaiqami tamatkuniña aullağniqsuq Galilee-miñ utlautipluni nunaaqqiuranñiñun Judea-m akiani Jordan-ñum.

² Iñugiaktuat iñuich maliñniğaat. Jesus-ñum mamitinnigai atniğñaqtuat tavrani.

³ Ilañisa Pharisee-ñuruat utlañniğaat. Tavra uuktuaqsaqlugu apiqsrulgiñniğaat, “Añutim avitpagu nuliani patchichiguni supayaanik, maliğutaksrakuagñaqpa?”

⁴ Jesus-ñum kiunigai, “Ağliqisimasuknağiksi aullağniipman Agaayyutim iñiqsiñha añutmiglu ağnamiglu.

⁵ Taatnaqhuni añutim unisaksrağigaa aapani suli aakani aasiñ piqasiutiluni nuliagmiñun, iluqatik-aasii atautchisun timinigutik.

⁶ Malġuunġaiqsuk aglaan atausinġuqtuk. Iñuum avitiñiġliun tuvaaqatini Agaayyutim piqasiutipkaqmatik.”

⁷ Pharisee-ġuruat apiqsruġniġaat, “Suvaatami Moses tillisiqagñiqpa aġutmun agliutiqqaaġlugu aullaqtilluguasiiñ nuliani?”

⁸ Jesus-ġum kiuniġai, “Moses-ġum avititkaasi nuliapsitñiñ atakkii iġisautitchiġiitpaitġusi. Aglaan itniingitkaluaqtuq aullaġniñhaniañaglaan.

⁹ Uqautiġipsi, Aġnaq tuniqsimauraqnaññaan aġutmiñun naagasuli aġutim avitkumiun, iġaqatnitqiguniasii atlamik aġnamik. Taamna aġun atlatuqtauruq.”

¹⁰ Malġuaqtaiñ nipliutiniġaat, “Taatna inniaqpan akunġakni nuliagñiik nakuutluñniagñiqsuq iġaqatniġitchuni.”

¹¹ Aglaan Jesus kiuniġai, “Iñugiaktuat iñuich akuqtutlaitkisigaat taamna iġisauttun. Kisimiñaglaan tamatkua Agaayyutim qaitchikkañi akuqtutlagisigaat.

¹² Atakkii aġutiqaqtuq isuanunaglaan iġaqatnikkummataitġhuanik; suli aġutiqaqmiuq iġaqatnikkumiñaiyakkañitñiik iñuich; atlatsuli, iġaqatnikkummataitġlutiñ atakkii savautisutlukkaat Agaayyun. Iñuum akuqtuġumiñagumiuñ taamna iġisauttun akuqtuġliun.”

Jesus-ġum Agaayyutiniġai Iġilgaurat

¹³ Iñuich iġilgaurat tikiutruġniġaich Jesus-mun argañi iġilugich iġilgauranun agaayyutitquplugich. Aglaan malġuaqtit iñiqtigñiġaich tamatkua iñuich.

¹⁴ Jesus nipliġñiqsuq, “Iġilgaurat uvamnuktitġhigik. Avriaqutaunasi iġiñitñun atakkii

Agaayyutim aṇaayuqautaa aṇmaruq iñuṇnun atriqaqtuanun ililgaanik.”

15 Iikamigich argaṇi agaayyutiqqaaḡugich aullaḡniqsuq.

Nukatpiaq Sulliñaurauqaqtuaq

16 Aṇun utlautiniqsuq Jesus-mun apiqsruḡhuni, “Iḡisautrii, sunik nakuuruanik savagluṇa piqat-lasiñayaqpiq isuitchuamik iñuuliḡmik?”

17 Jesus-ṇum nipliutiniḡaa, “Suvaata taiguutiqaqpiṇa nakuuruamik? Kisimi Agaayyun nakuuruanaṇuruq. Aglaan iñuuliqaḡukkuvich tupigiyumagitin tillisit.”

18 Nukatpiam apiqsruḡniḡaa, “Nalliṇich?” Jesus nipliḡniqsuq, “Iñuaḡniaqnak, atlatuḡniaqnak atlam ilaqaatanik, tigliṇniaqnak, sagluniaqnak ilisimarauguvich.

19 Kamagilugik aapan aakanlu, piqpagilugu iñuuniaqatin iliptun ililugu.”

20 Nukatpiaq nipliḡniqsuq, “Tamatkua iluqaisa qaunagigitka nutauḡlamniḡaglaan. Sumik minitchivik?”

21 Jesus-ṇum uqautiniḡaa, “Tanḡisukkuvich tillisipayaanik tunityakkich surat pisin aasiiñ qaillugich maniich ilaippauranun. Taatnaḡuvich piññakkisirutin akisuruamik qilaṇmi. Taatnaanikkuvich malinṇa.”

22 Nukatpiam tusaakamiuṇ taamna ipiqtutchakhuni aullaḡniqsuq atakkii sulliñaurauqaqhuni.

23 Jesus-ṇum nipliutiniḡai maliguaqtini, “Iḡumun uqautigipsi, Sakiqnallapiḡisiruq

umialguruami iñuñmi isigñiaħksraña Agaayyutim añaayuqautaanun.

24 Uqautipsaagipsi, qağanatluktuq pikukтуруam isihksraña ‘Mitqutim Iraagun’ uumakña umialguruam isihksrañaniñ Agaayyutim añaayuqautaanun.”

25 Maliguaqtaiñ tusaakamitruñ taamna quvigutçhallapiagñiqsut nipliçhutiñ, “Kiñami anniqsugisiñiqa?”

26 Jesus-ñum takusaqługich nipliutiniğai, “Sua iñuich savaagiyumiñaisañat Agaayyutim savagitlapiagatağaa.”

27 Peter-m kiuniğaa, “Supayaat unitkivut maligukhutin. Aasiili sumik piññañniaqpisa?”

28 Jesus-ñum nipliutiniğai, “Uqautigipsi, Iğñiña Iñuum aquvinñanikpan aquppiutaqpañmiñun quvianagmiñi suli supayaaq nutaaguppan, tavra ilipsi maliguaqtuasii uvamnik, aquppigisipmiasi qulit malğunñun aquppiutaqpañnun atanniqsugługich kinuviani qulit malğuk iğñiñiñ Israel-ñum.

29 Suli kiñaliqaa unitchiruaq kinuniğmiñiglu aniqatmiñiglu aapamiñik aakamiñiglu, ililgaagmiñiglu naagaqaa nunamiñik pisigiluña akuqtuigisiruaq akiliusianik tallimakipiagugługu. Piññakkisiruaq isuitçuamik iñuuhğmik.

30 Aglaan iñugiaktuat sivulliuruat pakma aqulligugisirut, suli iñugiaktuat aqulliuruat pakma sivulligugutiñ.”

20

Savaktit Nautchiivinmi

1 “Agaayyutim añaayuqautaa sagviqpan itkisiruaq iñuktun nautchiiviqaqtuatun. Anipluni

uvlaatchaurami savaktiksraqsiugñiqsuq
nautchiivinmiñun.

2 Sivunniugatiqqaaglugich savaktiksrat
akiligisiñiplugich uvlum akiksranjanik savakpata
nautchiivinmiñi tiliñigai.

3 Qulinugutailamun sassaqtikitman aullalgitñami
qinignigai atlat tunisiñiaqvijñi qikaqtuat
ittuaqsiñaqhutin.

4 Nipliutinigai, 'Savviagitchili nautchiivimñun.
Nalaunjaruamik akiligisigipsi.' Savviagñiqsut.

5 Aullalgiññiqsuq uvluq qitiqqugunnaqman suli
piņasunun sassaq ilipman, taatnatunsuli savvi-
aqtitchipluni.

6 Suli aullalgiññiqsuq tallimanun sassaq
tikitchunnaqsipman, aasiñ paqilgitñami atlanik
qikagaqsiñaqtuaniq apiqsruğñigai, 'Suvaata
qikaqtuaqsiñaqpisi taatna uvluvakpauraq
ittuaqhusi?'

7 Kiunigaaat, 'Atakkii kia-unniñ iñuum
savaktiksraqtaaginiluta.' Uqautinigai,
'Aullağitchili savviagusi nautchiivimñun.'

8 Anaqaksraaqman nautchiiviqagtuag
uqagñiqsuq savaktit anayuyanatnun, 'Tuqluglugich
savaktaut akilikkich akiññaaktaanjitñik,
aullağniilugich aqulliuplutiñ savviaqtauniñ
sivulligñunaglaan.'

9 Aggiqmataasiñ taapkua savaktiksraq-
taanjuruat tallimanun sassaq ilipman, akiliqlugich
uvlum akiksranjanik.

10 Taapkuali savaktiksraqtaaqqaanuruat
aggiqamin, isumaniqsut akiknatlunniaghutin.
Aglaan atausiullaaplutiñ akuqtuipmiñiqsut

uvlum akiksraṇanik.

11 Taapkoa akuqtuikamiṇ akiññaaktaagmiknik uqapiluaqsiñiqsut akikṇaqḷugu nunautilik

12 uqaqhutin, ‘Tamatkoa aqulliich savviaqtuat savaktut atautchiḷhiñami sassaḡniḡmi. Akilḡitin atunim uvaptiktun naagauvva iḡlutuqḷugu uunaq savakhuta uvluqtutilaanatun.’

13 Aglaan kiuniḡaa ilaṇat, ‘Ḷauramaaṇ, savvaqḷuutinḡitkikiḡiñ ivayaḡniḡutin. Sivunni-uqatiginiḡiṇa savagukhutin akiksraṇatun uvlum?’

14 Tigulugu akilḡusian aṇilaḡiñ. Qaitchisukkiga aṇun savviaqtuaq aqulliupluni ilipniktuaq akiliipmatun.

15 Nalaunḡaiññiqpiḡ isumaptun aṇalatchikama pigikkamnik? Naagaqaa killuqsraqpich anniqsraitñama?’

16 Taatnatuntuuq aqulliich sivullḡuutigisirut, suli sivulliich aqullḡuutilutin. [Iñugiaktuat iñuich tuḡḷirakkaugaluagtut, aglaan ikituurat piksraqtaanurut.]”

Jesus-ḡum Piṇatchiḡñiḡai Uqaqalḡi
Tuqqutauliksraḡmiñiḡlu Aṇipkakkauliksraḡmiñiḡlu

17 Jesus Jerusalem-mukhuni saniq-paktaagutiniḡai qulit malḡuk maliḡuaqtini uqautiplugich,

18 “Naalaḡnisitchi, Jerusalem-munḡiaqtugut Iḡñiṇa Iñuum aatchuutigikkauviksraṇanun qaukḷiṇiṇun agaayuliqsit suli aglaliqirinun. Ḷiṇisa tuqqutaksraḡuḡniñiḡaat.

19 Qaitkisigaat Jew-ḡunḡitchuanun mitautigitqu-lugu ipiḡaqtuḡlugulu, suli kikiaktuutipkaḡlugu san-

niġutamun; aglaan aṇitqiksikkauniaqtuq piṇayuatiġun uvlut.”

Aakauruam Injqsruaṇa

20 Aasiiṇ Zebedee-m iġṇakkiṇ aakaṇak utlautiniqsuq Jesus-mun piqatigiplugik iġṇaṇni. Sitquġviginiġaa sivuġaanun iniqḷuġu pisitquplutiṇ.

21 Jesus-ḡum apiqsruġniġaa aġnaq, “Sumik pisukpich?” Aġnam kiuniġaa, “Tilikkik ukuak iġṇakka aquppitḷasiḷuġik ilipni, iḷaqataa taliqqiḷṇun suli iḷaqataa saumipṇun atanniqsuġivuch aṇaayuqautipni.”

22 Jesus-aasiiṇ nipliġṇiqsuq, “Nalurusi sumik injqsruqtılaapsitṇik. Imiḷhiṇauvitku qallun imiqsaġumakkaġa [naagaqaa apqusaalḷhiṇauvitku naṇinnaqtuaq apqusaagaksrautigiġkaġa]?” Taapkuak iġṇakkiṇ kiuniġaa, “Imiḷhiṇauġikpuk.”

23 Jesus-ḡum nipliutiniġik, “Iḷumun imiġniġaluaqtusik qallutmiṇ imiġniakkamniṇ. Aglaan piksraqtuksraṇitчуṇa aquppiruksraṇnik taliqqimṇi saumimṇiḷu. Taapkuak innak iṇuqagṇiaqtuk aapaa itqanaiyautikkaṇiknun.”

24 Qulit tusaakamiṇ taavrumiṇa iḷuagiṇiṇṇiġaich taapkuak malġuk aṇiqatigiik.

25 Jesus-ḡum tuḷuġniġai maliġuaqtini uqautiplugich, “Iḷisimarusi aṇalatiṇich Jew-ḡuṇitчуat aṇalanniġlugaqtılaaṇatnik iṇuṇitṇik suli kamaṇaġniqsraṇisa naṇititчуuplugich.

26 Aglaan taatnaittuksraungitчуq ilipsitṇi. Kiṇapayaaq kamaṇaġuktuaq akunnapsitṇi ilipsitṇun savaktiruksrauruq.

27 Suli kisupayaaq qaukġiusukkumi savak-taagṇuqtuksrauruq iluqapsitṇun.

28 Taatnatun Igñiña Iñuum agginitchuq savautipkagiaguni, aglaan savautrityaqhuni suli qaitchaqtuqlugu iñuukhi tasuguklugich iñugiaktuat iñuich.”

Jesus Mamititchiruaq Malgũñnik Ayaunaruñnik Anjutihnik

29 Jesus maliguaqtinilu aullaqaqsimata Jerichomun, iñugiallapiaqtuat malihniġaat.

30 Malguk anjutik ayaunaruak aquppiñiqsuk sanigaaatni tumitchiat. Tusaakamik Jesus apqusaagñiplugu kappainiqsuk, “Ataniiq, kinuviaña David-ñum! Nagligillanñaqtiguk.”

31 Iñugayaat iñiqtiġniġaich nipaisaaquplugik, aglaan nipitutluuraqhutik kappainiqsuk, “Ataniiq, kinuviaña David-ñum! Nagligillanñaqtiguk.”

32 Jesus nutqaqhuni tuqluġniġik, aasiiñ apiqsruqluġik, “Sutquvisik uvamnun?”

33 Kiuniġaak, “Ataniiq, qiñitlasisuktuguk.”

34 Jesus ilunñutchaniqsuq taapkuñniña. Ak-siñniġik irinik. Tavrauva qñitlasiñiqsuk, aasiiñ malikhugu Jesus.

21

Jesus-ñum Tikisaalħa Jerusalem-mun Ataniqtun

1 Aasiiñ qallikaminñ Jerusalem-mun tikiññiqsut Bethphage-mun, igġiġñun atiqaqtuamun Olivesmik. Tavrakña Jesus-ñum tiliñiġik malguk maliguaqtihni,

2 uqautiplugik, “Aullaġutik nunaaqqiuramun sivunnaptikniittuamun. Amanianani paqitkisigiksik pituqaqtuaq natmaksigvik

nuḡḡañalu. Pituig̃lugik uvuñautiyumagitik
uvamnun.

³ Kia iñuum qanuqpatik uqautiyumagitik
atanguruamun inuḡinilugik. Taavruma tavrauvas
aullaqtinniaḡik.”

⁴ Iluqaan atuumaniqsuq taniqsuq̃lugu
sivuniksriqirim uqautigikkaña itnaqhuni,

⁵ “Uqautisigik iñuñi Zion-ñum,

Atañi, umialiksi aggiqsuq ilipsitñun.

Piisaañtchuq usiaqsiqsuq natmaksig̃viñmi,

nuḡḡañaniunniñ natmaksig̃vium.” *Zechariah*
9:9

⁶ Malig̃uaqtik aullaḡniqsuk tuvraq̃lugu Jesus-ñum
uqauttutaa iñmikkun.

⁷ Taapkuak aggiutinigaak natmaksig̃vik nuḡḡañalu
Jesus-mun. Iliñiḡaich atnuḡaatik natmaksig̃viñmun
aasii Jesus aquvitluni taapkuñnuña.

⁸ Iñugiallapiaquat iñuich siaminnigaich atnuḡaatiñ
tumitchianun. Atlatli kipriñiqsut akiqqunik na-
paaqtuniñ siapsiutiplugich tumitchianun.

⁹ Iñugayaat pisuktuat sivuagun Jesus-ñum suli
tamatkualu maliktuat niprualaniqsut,

“Hosanna. Nang̃aḡlakput ig̃ñiña David-ñum.

Uvvatuq Agaayyutim p̃liutiqaḡliuñ tikitchuaq
piqusiqhuni Ataniḡmik. *Psalms 118:26*

Nang̃akkauli Agaayyun qutchiññiqsrami q̃ilañmi.”

¹⁰ Tavra Jesus isiqman Jerusalem-mun iñupayaañi
nunaqqim aḡayaullañniqsut, aasiñ iñuich apiqs-
ruqtuḡniqsut, “Kiña una?”

¹¹ Tamatkua iñugayaat kiuniḡaich, “Taamna tavra
Jesus-ñuruq, sivuniksriqiri Nazareth-miñ Galilee-
mi.”

Jesus-ñum Suaq̃luyaiḡha Agaayyuvikpauramik

12 Jesus-ηum isiqami agaayyuvikpaηmun anit-tagñigai iluqaisa tauqsuqsuktuat suli tunisiullaqtuat tavrani, suli ulgutaqlugich tiivlut maninñik simmiqsuḡvinich aquppiutanitlu tamatkua tunisi-ullaqtuat tinmiagruuranik.

13 Jesus-ηum uqautinigai tamatkua, “Aglausimaruq Agaayyutim makpiḡaanñi, Tupiḡa taggisiqagñiaqtuq agaayutyagvinmik, aglaan iriqtuḡvigiliutipkaḡiksi tiglinñiaqtinun.”

14 Tavrani agaayyuvikpaηmi ayaunaruat suli pisutlaitchuat Jesus-munniqsut, aasiñ Jesus mamititlugich.

15 Qaukñich agaayuliqsit aglaliqiritlu uumitchaηniqsut qiñiqamitruη Jesus savaaqaqtuaq quviquaqtuanik suli ililgaat niprualaruat agaayyuvikpaηmi nipliḡhutin, “Nangaglakput iḡñiηa David-ηum.”

16 Tamatkuali nipliutinigaaat Jesus, “Tusaavigich makua sumik uqaqtilaanat?” Jesus-ηum kiunigai, “Ii, agliqisimasuknaḡiksi uqaliq uqaqsimaruq, ‘Aniqammiurat ililgauratlu nangaipkaḡignigitin quyy-atillautamik?’” *Psalm 8:2*

17 Jesus-ηum uniññigai. Aullagñiqsuq nunaaqqiq-paηmiñ siñiktaqhuni Bethany-mi.

Jesus-ηum Pannaqtitkaa Fig Napaaqtua

18 Uvlaagūqman Jesus utillagmi nunaaqqiq-paηmun nigisuliḡñiqsuq.

19 Qiñiqamiun fig napaaqtua apqutmi utlañigaa aglaan paqitchinitluni fig-nik, tamarra milukataigaluaq. Jesus-ηum nipliutinigaa napaaqtuq, “Tavrakñaniñaglaan asianik

nauritqinñiaqnak.” Taamna napaaqtuq pannaqłuktignigaa.

²⁰ Maliguaqtaiñ qinñiqamitruñ taamna quvigutçhakhutinj uqağniqsut, “Qanuqhuni manna fig napaaqtua paniqtippaun?”

²¹ Jesus-ñum kiunigai, “Uqautigipsi, Ukpqiqrısıqagupsi arguaqtusunajaasi pitlanayaqtusi savaagikkaptun taavrumiña fig napaaqtuanik, aglaantuuq nipliğupsiunniiñ uumuña igğimun, ‘Nuuittin igitaulutin tağiumun’ taatnallapiaq atuumanayaqtuq.

²² Ukpqiqrıñikun apiqsrugupsi supayaamik akuqtuigisirusi agaayufikun.”

Kimik Jesus Tuyugirıqagñiqa?

²³ Jesus Jerusalem-mun tikiññanikman isiğniqsuq agaayyuvikpañmun. Qaukñjisa agaayuliqsit sivulliuqtigruatlu utlanñigaat Jesus ilisautripkaqlugu aasii nipliutiplugu, “Kisum anjalatçihlagun savaagıvıgıç tamatkua? Kia sanñiksritpatin taatnatun?”

²⁴ Jesus-ñum kiunigai, “Uvanaptuuq apiqsrugñiağipsi atautçihhiñamik. Kiugupsitña uqautigısipmiğipsi nakiñ anjalatçihıqaaqluñja savaagıtılaanatnik tamatkua.

²⁵ Kia sanñiksritpaun John paptaaqtıçıqu-plugu, Agaayyutim naagaqaa iñuich?” Uqaqtuyaagñiqsut inmiknun, “Uqağupta agaayyut-miqsaunılugu Jesus-ñum uqautiniğaatıgıt, ‘Suvaatami ukpiğınitpisiun John?’

²⁶ Aglaan uqağupta iñukmiqnisaunılugu, ihıgıtçaktinnıgıvıt iñuich atakkii iñupayaat nalupqıgınitkaat John sivuniksriqırautilaaña.”

27 Aasiili kiuniġaat Jesus, “Nalurugut.” Tavra nipliutinigai, “Uqautiyumiñaitmigipsi sumiñ aṅjalatchisiqaqḷuṅa savaaqaqtilaamnġik tamatkuniṅa.

Atrikusaun Malġukkun Iġñikkun

28 “Qanuq isummatigiviunli aṅun iġñiqaqtuaq malġuṅnik? Utlanigaa aṅayukġiq nipliutiġlugu, ‘Iġñiṅ savviaġiñ nautchiivimñun ugluvak.’

29 Taavruma kiuniġaa, ‘Savviaġumiñaitchuṅa, aglaan aquagun nunuuraniqsuq aullaqhuniasii.

30 Aapanak utlautilgiññiqsuq ilaqataanun iġñiġmi uqautiġlugu sivuanisun. Taavruma kiuniġaa, ‘Savviaġisiruṅa, aglaan aullanñiñiqsuq.

31 Nalliak taapkuak iġñakkiñ tupiginiqpatku aaparik?” Kiuniġaat, “Taavruma sivullium.” Jesus-ṅum nipliutinigai, “Nipliutigipsi, tax-siliqirit suli akiisut iñugiliutiniġai Agaayyutim aṅaayuqautmiñi sivupsitñiñ.

32 John agġigaluaqtuq ilipsitñun ilisautityaqhusi nalaunṅaruakun iñuuniġviksrakun, aglaan ukpiġiṅitkiksi John. Aglaan tax-siliqirit akiisutlu ukpiġiġaat. Aasiili qiñiqapsigik nunuuraniṅchusi aquvatigun ukpiġilugu.

Atrikusaun Nautchirriqiritigun

33 “Naalaġniḷlagitchi atlamik atrikusautmik, Iñuqaġniqsuq nunaqaqtuamik. Nautchirriġviliuġniqsuq, sapukutchiqḷugu avataagun, nivakhuni misuġuliuġviksramik, nappaipḷuni nasiqsruġviṅmik, tavraasiñ atukkirrutigiġlugu nautchirriqirinun. Taatnaanikami aullaġniqsuq uṅasiksuamun nunamun. 34 Tavra qallipman pukugviksraq

asianik tuyuginiġai savaktini nautchirriqirinun aitquplugich piññaktaaksrautni ilinjitñiñ.

³⁵ Aglaan nautchirriqirit tiguniġaich savaktai, aasiñ anaumiklugu atausiq, suli tuqqutlugu ilanġat, atlasuli miłuqtuqlugu uyagħnik.

³⁶ Tuyuqalgiññiqsuq atlanik savaktinik, iñugiatluktuanik sivulligñiñ. Aglaan savvagliulgiññiġaich taatnatun.

³⁷ Aqulliqpianuplugu tuyugniqsuq igñiġmiñnik ilinjitñun uqaqhuni, ‘Taluginiġaat igñiġa.’

³⁸ Aglaan nautchirriqirit qiñiqamitruñ igñiq uqaġniqsut inmiknun, ‘Tamarra paitchaktaaksralik, ki tuqullakput piññaktaagiluguasii paitchaktaaksrautaa.’

³⁹ Tiguplugu aninnigaať asialivinmiñ tuqqutluguasiñ.

⁴⁰ Taatnamik, iñua asirrivium aggigumi qanugniaqpagich tamatkua nautchirriqirit?”

⁴¹ Kiuniġaat, “Taapkua iñukluich nanjitillugich tuqunniġai, aasiñ atukkirutigilugu asialivik atlanun nautchirriqirinun aatchugumiñaqtuanun inmiñun asianik pivik tikitpan.”

⁴² Jesus-ġum nipliutinigai, “Aqliqisimasuknaġiksi Agaayyutim uqałha,
‘Uyagħak tuppirt ayakkanġat,
taamna uyagħak piitchuillapiagħaqtuq
tuppirauni.

Taamna atangum savaagigaa

suli quviqnaqtuanunasugigikput.’

Psalm

118:22, 23

⁴³ Taatnamik uqautigipsi, Iñuginigigisigai
Agaayyutim añaayuqautaa, uvakħaniñaglaan

Agaayyun aṅalatchiñiaqtuq iñuṅnik tupiksriruanik pisuliḡmiñik.

⁴⁴ Aasiñ kisupayaaq puukaqtuaq taavrumuṅa uyaḡaṅmun siqumitauniaqtuq, aglaansuli taavruma uyaḡaum kattaqitñikkumi iñuṅmik kanuḡiñiaḡaa.”

⁴⁵ Qaukḷiṅich agaayuliqsit suli Pharisee-ḡuruat tusaakamisigik Jesus atrikusautiṅi iḷisimaniqsut Jesus-mun uqautigitilaaḡmiknik.

⁴⁶ Tigusukkaluaḡniḡaat, aglaan iqsiñiqsut iñugayaanik atakkii iñuich ukpiqhutiṅ Jesus sivuniksriqiraunipluḡu.

22

Atrikusaun Niḡiqpagvikun Iḷaqatnigviksrautni

¹ Taimma uqaaqtuaḡaqsilḡiññiqsuq atrikusauti-tigun uqaqhuni,

² “Agaayyutim aṅaayuqautaa sagviqpan atriqagisiruq umialiṅmik itqanaiyairuamik niḡiqpagviksramik iḡñi iḷaqatnigviksrautaani.

³ Tiliñiḡai savaktini tuḡḡiaquplugich tamatkua aiyugaaqtauruat niḡiqpagviksramun, aglaan agḡiḡuṅiññiqsut.

⁴ Umialik tiliritqilḡiññiqsuq atlanik savaktimiñik uqaqhuni, ‘Uqautiyumagisi tamatkua aiyugaaqtauruat, Itqanaiṅanikkiga nullautchiḡviksraḡa. Tuqqutchianiktunḡa uqsraqsaṅitñik tuttuqpaḷuṅma nuḡḡaḡmalu. Suapayaaq itqanaiqsuq. Agḡiḡusi niḡiqpagaḡitchi katchuutiniaqtuanun.’

⁵ Tamatkua aiyugaaqtauruat suliqutiginiññiḡaich aglaan aullaḷhiñiḡniqsut,

ilaᅇat savviaqhuni nautchiiviniᅇmiñun suli atla tauqsigñiaᅇviniᅇmiñun.

6 Ilaᅇisa tiguniᅇᅇniᅇaich savaktit anau-mikᅇugich suli tuqqtuqataᅇugich.

7 Umialgum tusaakamiun taamna uumitchaᅇniqsuq. Tuyuᅇiniᅇai aᅇuyyiuqtini tuqqtuchaqtuaᅇplugich tamatkua iᅇuaqtuqtuat suli ikipkaᅇlugu nunaaqᅇiᅇat.

8 Tavra nipliutiniᅇai savaktini, 'Ilaᅇatnigviksraun itqanaikaluᅇtuᅇ aglaan taipkua aiyugaaqtuᅇgaluᅇtuᅇat nalliummaᅇiᅇitchut.

9 Aullaᅇusi tumitchiat kaᅇiᅇaluᅇtiñun aiyu-gaaᅇliᅇiaᅇitchi kisupayaanik ᅇiñikkapsitiñik agᅇiᅇu-lugich katchuutiniaᅇtuᅇak niᅇipkaiviksrautaaknun.'

10 Savaktit aullaᅇniqsut tumitchianun aasiiñ katitchiaᅇsiᅇlutiᅇ iᅇnuᅇnik atisiᅇlugaᅇch nakuuruatlu piᅇiᅇtchuatu. Ilaᅇatnigviksraunaasiiñ immiᅇñiᅇsuᅇ paᅇitapayaᅇaᅇmiknik.

11 Aglaan umialik isiqami ᅇiñiᅇiaᅇlugaᅇch tuyuᅇmiaksraᅇtaᅇuruᅇat, ᅇiñiᅇniᅇaa iᅇnuᅇk tavrani atnuᅇaaqtummaᅇiᅇtchuaᅇ piᅇutigilugu ilaᅇatniᅇniaᅇtuᅇaᅇ.

12 Umialgum nipliutiniᅇaa taamna iᅇnuᅇk, 'Ilaᅇraamaᅇ, qanuᅇhutin isiqᅇich niᅇiqᅇagianun atnuᅇaaqtusuᅇaᅇnak nalaunᅇaruᅇanik?' Taamna iᅇnuᅇk niᅇiksraiiñiᅇsuᅇ.

13 Umialgum uᅇautiniᅇai savaktini, 'ᅇiᅇiqsigik argaiᅇlu isigaiᅇlu igillugu aasii taaᅇniᅇsrallapiamun. Tavrani itkisiruᅇ ᅇiaᅇiᅇ suli tiraalatchiᅇiᅇ kigutiniᅇ.' "

14 Tavrani Jesus niplipsaaᅇniᅇsuᅇ, "Iᅇuᅇiaᅇtuᅇat iᅇnuich aiyugaakkaᅇgaluᅇtuᅇat, aglaan iᅇtuᅇurat

piksraqtaanurut.”

Akiliaksrapiatigun Tax-sinik

15 Pharisee-ηuruat sivunniugaqsiñiqsut pitchaguklugu Jesus uqalhgigun.

16 Tuyuqağniqsut maliguaqtimiknik ilaanun, piqasiqlugich Herod-kuaqtuanik uqaqhutinj, “Iisautrii, ilisimarugut nalaunηaruηutilaaqnik. Iisautrirutin Agaayyutim iñuuniagvigitqukkanjanik ilumutuuruakun sugisunηaqnagu qanuq iñuich isummatiqaqtilaanat, aasiiñ suginjitmigiñ iñuum suurautilaηa.

17 Uqautitigut sumik isummatilaaqnik taavrumuuna, Maligutaksrakuağnaqpa akiliiruni tax-sinik Caesar-mun naaga nalaunηaitpa?”

18 Aglaan Jesus ilisimaplugu sivunniugutaat pigiiliqikikun nipliğniqsuq, “Ukpinηuaqtisii! Suvaata uuktuaqpisitηa?

19 Qiñiqtillaksitηa maninmik akiliqsuutauruamik tax-sinun!” Qaitchiñiqsut maninmik. 20 Jesus-ηum apiqsruğniğai, “Kia-una agliutraηa maninmi? Kia-suli aglaηa?”

21 Kiuniğaat, “Caesar-m.” Aasiiñ Jesus-ηum uqautiniğai, “Akiliutigilugu Caesar-mun Caesar-m pigikkaηa, suli Agaayyutmun pigikkaηa Agaayyutim.”

22 Tusaakamitruη Jesus-ηum uqağikkaηa quviğusuniqsut unitluguasiiñ.

Apiqsruun Anipkakkaułikun Tuqułigmiñ

23 Taavrumani uvlumi Sadducee-ηuruat, tamatkua uqağuuruat tuquruat anitqitlaiñniplugich, utlautiniqsut Jesus-mun apiqsruğuklugu,

24 “Iļisautrii, Moses-ņum uqautigaatigut itnaqhuni, Anjun iļaqatiqaqtuaq tuqukpan qitungigaluaqani, taavruma aņutim aniqataan iļaqatniktaagiraksraġiniġaa uilgaġnaaq qitungisiļugu aņutmik iļisimanaġuniasiiņ tuquruam qitungaġitilaanjanik.

25 Samma maani ittut tallimat malġuktun aniqatigiich akunnaptikni: aņayukkiq nuliaqtuaq tuqupluni qitungaitļuni, unitļugu nuliani aniqatmiņun.

26 Tugliasuli aniqataa taatnatun tuqupluni piņayuaglu, kiisaimma iluqatiņ aniqatigiich tuquvut.

27 Aqulliupluniasiiņ aġnaq tuqupmiņiqsuq.

28 Taapkua tallimat malġuuruat aņutit nuliaqtuat iluqatiņ taavrumiņa aġnamik, nalliata nuliagigisiņiqpauņ taamna aņitqigviņmi?”

29 Jesus-ņum kiuniġai, “Qanutun killukuaqtigivisi! Nalugisi Agaayyutim uqaļhich ilaanlu sanņia.

30 Iņuich aņitqigumiņ tuqumiņ iļaqatniktuġumiņaitchut naagaqaa iļaqatniktitakkauyumiņaitchut. Aglaan itkisirut isaġuliktitun qilaņmiittuatun.

31 Agliqisimasuknaġiksi Agaayyutim uqauttutaa ilipsitiņun aņitqihkun tuquhiġmiņ.

32 ‘Agaayyutigigaatņa Abraham-lu Isaac-ņumlu Jacob-ņumlu.’ Agaayyutiginitkaat tuqunaruat aglaan iņuuruat.”

33 Iņugayaat tusaakamitruņ Jesus-ņum iļisauttutaa quviġusunņiqsut.

Kamanaġniqsrakun Tillisigun

34 Pharisee-ηuruat katimaniqsut tusaakamin Jesus-mun nipaiqsiniplugich Sadducee-ηuruat.

35 Iļanata ilisautriηuruam maligutaksranik apiqsruņigaa Jesus uuktuaguklugu,

36 “Iļisautrii, nalliat tillisit kamanagņiqsrauva maligutaksrani?”

37 Jesus-ηum kiuniġaa, “‘Piqpagiyumagiņ ataniq agaayyutigikkan iluqaaniņ uummatipniņ, iluqaaniņ iņuutchipniņ, suli iluqaaniņ isummatipniņ.’

38 Taamna tavra sivulliq suli kamanagņiqsraq tilliņ.

39 Suli tuglia taatnatun itmiuq, ‘Piqpagilugu iņuuniaqatin ililugu iliptun.’

40 Maligutaksrapayaaq suli sivuniksriqirit ilisauttutigikkanich tunņaviqaqtut taapkuņnuņa malġuņnun tillisijņun.”

Apiqsruun Anniqsuqtikun Akiqsruutauruakun

41 Pharisee-ηuruat katimapkaqlugich Jesus-ηum apiqsruņigai,

42 “Qanuq isummatigivisiuņ Christ, anniqsuqti akiqsruutauruaraq? Kia kiņuniagivauņ?” Kiuniġaat, “David-ηum.”

43 Jesus-ηum nipliutinigai, “Qanuqhunimi David-ηum, uqaqhuni Irrutchikun, taiguu-tiqagņiqpauņ ataniġmik? Atakkii uqaġniġuguuq,

44 ‘Ataniq uqaqtuq Atanimnun:

Aquvittin kamagitchiuviksrapnun

uvaņnun akiiliniāhatnunaglaan uumigiritin.’ *Psalm 110:1*

45 David-ñum inmiñik taiguutiqaqpagu Ataniñmik, qanuñmi Anniqsuqti David-ñum kinjuviañitlaniqpaun?”

46 Nalliataunniiñ Pharisee-ñuruat kiulguiññiñgaich Jesus-ñum apiqsruutai. Tavrakñaniñaglaan uvlu-miñ kia-unniiñ apiqsruqtaguñaiññaat Jesus.

23

Jesus-ñum Kiliktuutigigai Ukpinqaqtit

1 Taatnaanikman Jesus uqañniqsuq iñugayaanun maliguaqtimiñunlu, itnaqhuni,

2 “Aglaliqirit Pharisee-ñuruatlu maligutaksriuqtut Moses-tun inñilgaanimma.

3 Taatnamik tupigiraksrañigisi atuñlugillu supayaanik uqautikpasi tuvrasuñaqnagich qanuq pisuutilaanat. Atakkii atuummitlaitchaat sumik uqaqqaqaqhutin.

4 Natmiqsuiraqutut iñuñnun uqumailanik. Aasisuli ikayuñgummataitkaich akiyautisuglugich.

5 Savaapayaaqtin iñiqtagirañigaat qiñiqqusaalhiñagutin iñuñnun. Agliñaaqtañiñgaich puukataurat qauñmikniñlu taliñmikniñlu imaqaqtuat uqañnik suli atnuñaagmin nivinañlukkatanich takliñaaqñugich. 6 Iniqallatuniqsut qaukñinich aquppiutanitñik niñiqpakmata, suli Jew-ñuruat katrañvinitñi aquppiñlatuplutin qaukñiuruam inaani,

7 suli tumitchiani pañlatqutuplutin suli iñuñnun tuñqiraqusuuplutin iñisautriñik.

8 Aglaan taiguutiqañgumiññaitchusi iñisautriñik, atakkii atautchiñhiñamik iñisautriqaqñusi aasiñ iluqasi aniqatigiñksusi.

9 Taiguǵniaqasiuᅇsuli kiñapayaaq maani nunami aapapsitñik, atakkii atautchiłhiñamik aapaqaqtusi qilaᅇmiittuamik.

10 Naagaqaa taiguqasiuᅇ kiñapayaaq sivulliuqtinik atakkii atautchiłhiñamik sivulliuqtiqaqtusri, taamna Christ-ᅇuruq, anniqsuqti akiqsruutauruaq.

11 Iñuk kamaǵniqsrauruaq akunnapsitñi savak-tigiyumagiksi.

12 Suli kiñapayaaq kamaǵasugiruaq iᅇmiñik atchiksipkakkaugisiruq. Kiñapayaaq atchiksiruq iᅇmiñik kamaǵsipkakkaugisiruq.

Jesus-ᅇum Suakataǵai Ukpᅇᅇᅇuałthatigun

13 “Naklıuᅇ, aglaliqirisiılu Pharisee-ᅇuruasiılu, ukpᅇᅇuaqtisiı! Kanıqsitłaitkiksi Agaayyutim uqalha uqqıraqtaalu suli ilisautriᅇitługich. Atriqaqtusi iñuᅇnik aᅇmautiqaqtuanik Agaayyutim aᅇaayuqautaanun aglaan aᅇmaᅇitługu. Isᅇᅇitçhusi sulipsuuq isıqtalıǵisi tamatkua isıǵniuraqtuat.

14 [Naklıuᅇ, aglaliqirisiılu Pharisee-ᅇuruasiılu, ukpᅇᅇuaqtisiı! Ivayaqtuıplusi tupᅇᅇitñik sulliñaurañitñıglu uılǵaǵnaat, aasiıñ taimma qıñıqtinniagaqsıplusi takıruamik agaayuplusi, taamna pisıgilugu anasiñᅇuqsasıuħksraqsi piǵiitłuᅇniaqtuq.]

15 Naklıuᅇ, aglaliqirisiılu Pharisee-ᅇuruasiılu, ukpᅇᅇuaqtisiı! Kukıłuktusi taǵıukunlu nunakunlu atautchimikunniıñ maliǵuaqtinıgukhusi. Aasiıñ maliǵuaqtiksraqtaaǵianıkapıuᅇ anasiñᅇuqsagvıᅇmutlasıraǵıǵiksi piǵiılitłukługu ilıpsitñiñ.

16 Nakliun, ayaunaplusi sivulliuqtauru-asii! Uqaqtusi, ‘Kiñapayaaq akiqsruqami agaayyuvikpakun taamna suunitchuq, aglaan kiñapayaaq akiqsruqami kaviqsaakun manikun agaayyuvikpakun, tavra akiqsruutiniktuq!’

17 Ayaunaplusi isumalguitchuasii! Nalliak ukuak pitluktuanuva –kaviqsaaq manik naaga agaayyuvikpak ipqiqsitchipkairuaq kaviqsaamik maninmik?

18 Uqaqtusisuli kiña iñuk akiqsruqami tunillaqtuǵvikun taamna suunitñiplugu, aglaan akiqsruqami aatchuutauruakun tunillaqtuǵvinmi akiqsruutiniktuq.

19 Ayaunaruasii! Nalliak ukuak pitluktuanuva aatchuun naaga tunillaqtuǵvik ipqiqsitchipkairuaq aatchuutmik?

20 Taatnamik iñuum tunillaqtuǵvikun akiqsruqami taputiraǵigai aatchuutit tunillaqtuǵvinmiittuat.

21 Iñuk akiqsruqami agaayyuvikpakun, taputipmiraǵigaa Agaayyun ittuaq tavrani.

22 Iñuk pakivrumuuna akiqsruqtaqami taputipmiraǵigaa Agaayyutim aquppiutana taamnalu aquppiruaq tavrani.

23 Nakliun, aglaliqirisiilu Phariseenuruasiilu, ukpinñuaqtisii! Qulikuraqtusi avuǵutipsitñik –mint, dill sulii cummin-nik; aglaan minitlugich qulliupiaqtuat ilisauttitit maligutaksrani: nalaunñaruaiq, nagliktaq sulii ukpiqsriñiq–taapkua atuumaraksraǵaluasi minitchiraǵasunñaqasiaglaan sivulligñik.

24 Ayaunaplusi sivulliuqtisii, milugiatchiat

piiǵñiaǵaǵigisi qallutipsitñiñ salumautituǵuǵich,
aglaan ilǵataqtiǵaǵigiksi pikukturuaq
natmaksigvik.

25 Nakhiuñ, aglaliqirisiilu Pharisee-ñuruasiilu,
ukpiññuaqtisii! Salumapkairusi qaalhiñañitñik
qallutipsi suli puggutapsi, aglaan iluñich
immaukkaqhutiñ ivayaqtuǵimik suli killiqiǵimik.

26 Pharisee-ñuruasii, qanutun qiñitlaisigivisi!
Salummaqqaqsigik iluañnik qallutimlu
puggutamlu, qañigli salumayumauk.

27 Nakhiuñ, aglaliqirisiilu Pharisee-ñuruasiilu,
ukpiññuaqtisii! Ittusi qiñiyunaqtuatun
iluvǵich silataatitun, aglaan iluñich im-
maukkaqhutiñ tuquñaruat iñuich sauniñitñik suli
qaayugñapayaaqtuanik.

28 Taatnallapiaq qaalhiñapsigun sagviaqtuǵaqtusi
iñuñnun nalaunñaruatun iliplusi, aglaan ilupsitñi
immaukkaqtusi ukpiññuaǵutinik pigiilqiligniglu.

Jesus Sivuniksriqiruaq Anasiññuqsaaǵviksrañatnik

29 “Nakhiuñ, aglaliqirisiilu Pharisee-ñuruasiilu,
ukpiññuaqtisii! Qiñiyunaqsagisi iluvinich
sivuniksriqirit suli nalaunñaruat iñuich.

30 Uqaqtusisuli, ‘Iñuuniaqsimagupta inilǵaan
taimani aapaavut iñuuniaqmata, piqasiq-
suutinayaitchugut ilinjitñi iñuaqtuqmata
sivuniksriqiririk.’

31 Taatna uqaqapsi ilipsitñik ilisimarauniqsusi
kinuviaǵitilaapsitñik tuqqutchiruanun sivu-
niksriqiririk.

32 Ki naatchiuñ sivulliapsi aullaǵniikkañat.

33 Ilipsi qitungañich tuqunaqaqtuat
nimigiät! Qanuǵlugu nanjaqniaqpisium
anasiññuqsagvinmuktitaaviksraqsi?

34 Taatnamik tuyuǵisiruǵa sivuniksriqirinik
ilipsitñun puqiksaaniglu iñuñnik aglaliqiriniglu—
ilañich tuqqutkisigisi, suli ilañich kikiaktuu-
tilugich, atlatsuli ipiǵaqtuǵlugich katragvipsitñi
suli qimaaratchilugich nunaaqqimiñ atlanun
nunaaqqiñun.

35 Taamna pisigiplugu anasiññuqsaqsiuñiksraqsi
tikiññaiaqtuq ilipsitñun maqitchipkaiñapsigun
aunañnik nalaunñaruat iñuich mañña
nunamun, aullaǵniilugu iñuaqtuñhaniñ
Abel-ñum iñuaqtuñhanunaglaan Zechariah-m
iǵñiñan Barachiah-m, iñuaqtapsi akunǵakni
agaayyuvikpaumlu tunillaqtuǵviumlu.

36 Uqautigipsi ilumutuuruamik, iluqani tamanna
anasiññuqsautiksraq tikiumagisiruq makunñña
iñuñnun pakmapak iñuuranun.

Jesus-ñum Piqaksriñha Jerusalem-miunik

37 “Annaatuk, Jerusalem-miusii! Tuqutchuuru-
asii sivuniksriqirinik miñuqtuiruasiiñu uyaǵañnik
tamatkuniña tuyuurauruanik ilipsitñun!
Akulaiqñu katitchummiuǵaluǵaǵagigitka
iñugikkasi, atriñu aqargiqpak piyaqquq-
tailitñiktuatun paiyaaǵmiñik ataaknun isaqquñmi.

38 Atañii, tupiqsi suksraakkaullapiǵniaqtuq
suñillaǵuǵlugu.

39 Taatnaqñña uqautigipsi, qñitqikkumiñaitkipsitñña
nipliǵñiañapsitñunaglaan, ‘Uvvatuq Agaayyutim
piñiutigiliñ taamna tikitchuaq atqagun atañum.’ ”

24

*Jesus Sivuniksriqiruaq Piyaqqugñiałhanik
Agaayyuvikpaum*

¹ Jesus unitkaqsipmagu agaayyuvikpak maliguaqtaiñ upyaugñigaat ininjitñik agaayyuvikpaum.

² Jesus-ñum apiqsruğñigai, “Iluqaisa makua tupqich qinjitpisigich? Uqautigipsi, Kisinñuqtaqağumiñaitchuqunniñ uyağanmik qalliani atlam ulğusimaitchuamik.”

*Jesus Sivuniksriqiruaq Iłuiłliuğutniglu
Piyuaqsiutiksramiglu*

³ Jesus aquppipkaqtitlugu iggimi taggisiquaqtuamik Olives-mik maliguaqtaiñ utlanñigaat kisipkuqhutin apiqsruqlugu, “Uqautitigut uumiña. Qakugun tamanna atuummiñiaqpa? Sukun ilitchuqqutigun ilitchuğigisivisa aggyiasiguvich suli nuna isukhiyasikpan?”

⁴ Jesus-ñum kiuniğai, “Qaunatqiağigitchi iñuiłli kinnitçhumaagaasi.

⁵ Atakkii iñugiaktuat iñuich aggyigisirut uqağutin, ‘Christ-ñuruña,’ aasiñ kinnitñigutin iñugiaktuanik iñuñnik.

⁶ Tusaagisirusi anuyaktuanik qanittuamiñ unasikuamiñlu. Iqsiñiaqasi atakkii iluqatin tamatkua atuumaruksraurut aglaan isukliñğitchuqsuli.

⁷ Nunaagqich anuyyiugisirut akiligiiksillutin avatmun suli atanguviich akiligiiksillutin avatmun, nigisuksiuliqmilutin, suli nuna aulapmiluni nanipayaaq nunani.

8 Iluqaitñik tamatkua aullagñiisaagigai auliyau-tiħhum.

9 “Qaisaugisirusi nagliksaaqsiuviksrapstñun, suli tuqqutaufiksrapstñun, uumigitchiulusi nunaqqipayaaniñ piqutigiluna.

10 Taimaniġuqpan iñugiaktuat iñuich ukpigutaiġñaqtut, aatchuutigiragautilutin avatmun suli uumikkutilutin avatmun.

11 Iñugiaktuat sivuniksriqirinġuaqtuat agġigisipmiñiqsut kinnitñigutin iñugiaktuanik iñunñik.

12 Suli pisigilugu iñuich pigiiliqilhat iñugiaksitmukhutin piqpakkutaat niglaqsiñiaġaa.

13 Aglaan iñuk makitaruaq payañaiġuni isuanun anniqsukkaugisiruq.

14 Quliaqtuaġigisigaat taamna tusaayugaallau-taq Agaayyutim añaayuaqautaagun, uqautigilugu nunaqqipayaanun. Aquagun isuklitkisiruq.

Tatamnapiagataqtuaksraq

15 “Iñuk agliqiruaq ukuniña kanjiqsi. Qiñiġniaġiksi nagġunallapiagataqtuaq qikaġlugu ipqitchuami inimi iniksraġinjisamiñi, Daniel-ġum Agaayyutim sivuniksriqiraa uqautigikkaña.

16 Taipkunani uvluni iñuuniaqtuat nunañani Judea-m qimakkumaut iġġiñun.

17 Iñuksuli itkumi tupiġmi qaañani atqagñiaqani aikliġuni sumik tupiġmi iluaniñ.

18 Kiñasuli iñuk nautchiivinmi itkumi utiġniaqani aikliġuni quppiġaaġmiñik.

19 Taipkua uvlut tikitpata, nakliun aġnat siñaiyauniġumin suli aakat miluktitchigumin ililgauragmiknik.

20 Agaayutitchi qimaliksraqsi atuumatqunillugu ukiumi naagaqaa minguiqsiagvium uvluaani.

21 Atakkii taivrumani nagliksaaqpauratikaraq atuumagisiruq atriginisaña atuumaruam aullağniilhaniñ nunam uvunananaglaan. Taatnasiq nagliksaaqpauratıq atuummitqinñianıtchuq taavruma aquagun.

22 Aasii Atangum makua uvlut ilanñaqtaanısuapagich, kiña inuk anniqsukkauyu-miñaitchuq. Aglaan pisigiplugich piksraqtaani Agaayyutim taapkua uvlut ilanñaqtaagısıgai.

23 Taimanıquqpan kia inuum uqautikpasi, ‘Qiniqsıun, uvva Christ,’ naagaqaa itnaqpasi, ‘Ikaniıttuq,’ ukpigıniaqasıgik.

24 Atakkii annıqsuqtınıuat suli sivuniksriqir-inıuat ilıgısırut savaaqagutın kamañaqtuanik savaanik suli quvıqnaqtuanik. Taapkunuuna kinniñağniğaiçh Agaayyutim piksraqtaanı pisagıyumiñağumisıgik.

25 Atanı, uqautıgıpsı taavrumıña atuummıgalu-aqnaqu.

26 “Aasıılı kisupayaam uqautikpasi Christ inıılami innıluqu tatpavunıaqası naagaqaa irıqsi-manıluqu uvani tupqum iluani ukpigıniaqasıun.

27 Atakkii Iğniña Inuum aggıgısırıq atrıluqu ikniq-palanmun qaummağıksıpmatun qılak kivaknamiñ kanaknamun.

28 Sumıpayaaqsuli tuqunıruaq itpan, tavrıña tınmiaqpaıçh tuqunıraqtuğuruat katisuurut.

Aggıksıraña Iğniñan Inuum

29 “Aquuranığunaasııñ uvluiñ nagliksaaq-sıulhum, sıqıñıq taaqsıgısırıq

suli tatqiq qaumaġingġuni,
 uvlugiat katagaqmilutin qilaŋmiñ
 suli qaummatipayaanġi silaŋ nuktitaulutinj in-
 imikniñ. *Isaiah 13:10;*
34:4

³⁰ Taivrumani uvluni ilitchuqqutaa Igñinjan Iñuum sagviġisiruq qilaŋmi. Iñupayaanġa nunam qialuni qiñġisigaat Igñinġa Iñuum agġiqsuaq nuviyakun qilaŋmiñ saŋŋimigun suli kamanallapiaqtuakun kamanautmigun.

³¹ Qalġuqtautiqpaktuġlugich nipituruat tuyuġigisigai isaġuligikkani katitchityaqtillugich piksraq-taagmiñik iñuŋnik nakitñapayaaq nunami.

Iliisaaksraŋa Asirritlaitchuam Napaaqtum

³² “Iliisaagaġitchi fig napaaqtumiñ, itnaqhuni, akiguiñ milukatanġich naugaqsipmata suli suŋaaqsiplutin qituglipmata ilisimaraġigiksi upiŋgaam qalliha.

³³ Taatnatuntuuq qiñġupsigik tamatkua atuummiruat ilisimaniaqmigiksi Igñinġa Iñuum qallilapiaqtilaanġa qakma.

³⁴ Ilumun uqautigipsi, Iñuich iñuuniaqtuat pakma tuquaniŋnianġitchut tamanna suapayaaq atuumaanikkaluaqnagu.

³⁵ Iluqani nuna suli qilak piyaqqukkaugisiruk, aglaan uqalħich uqautigikkatka piiñġigumiñaitchut.

Pivia Agġiħksraŋan Iliimaraitchuq

³⁶ “Kia-unniñ iñuum nalugaa uvluq naagaqaa sassaq sumi tikisilaaksraŋa. Isaġulġich qilaŋmiittuat unniikii iġñiġuruam nalugaat. Kisimi aapam ilisimagaa.

37 Igñiña Iñuum aggiqpan taimanisun itkisiruc atrilugich iñuich iñuuniaqmatun uvluiñi Noah-m.

38 Atakkii taipkunani uvluni sivuani uliqpalhum iñuich nigimaaqtut imiqsimaaghutinlu, ilaqatniktuqhutin suli qitungatin ilaqatniktuqtitlugich Noah-m isigñiahanunaglaan umiamun.

39 Iñuich ilitchuginiññiqsut atuumaniaqtuamik uliqpanmun pisağilgataqtitlutiñ. Taatnatun itkisipmiuq Igñiña Iñuum aggiqpan.

40 Malğuk añutik savaktuak nautchiivini, ilaqataa tigurauligisiruc aasiñ ilaqataa uniktauliguni.

41 Malğuk ağnak mukkaaksriuqtuak mukkaaksriuğvini, ilaqataa tigurauligisiruc aasiñ ilaqataa uniktauliguni.

42 “Taatağusi ataramik itqanaitchuksraurusi, atakkii nalugiksi sumi uvlumi atannapsi aggigñiaqtilaanani.

43 Aglaan ilisimayumagiksi una, tupqum iñuan ilisimayumiñ napmun ilikpan unnuaq tigliniaqtim aggigñiaqtilaana qaunaginayaqtuq tigliniaqti siqumğutitqunillugu tupigmiñun.

44 Taatnatuntuuq itqanaitchuksraupmisi atakkii Igñiña Iñuum aggigñiaqtuq sassağniğmi nigiuğvini isapsitni.

Tuniqsimaruaq Naaga Tuniqsimaitchuaq Savakti

45 “Kiña tuniqsimaruani upluni isumatupluni lu savaktauva? Ilañuruq añaayuqam qaukñi utikkaña atlanun savaktimiñun tupigmiñi ittuanun niqik-sritñiktaqtuamun piviksraq nallaullapiaqlugu.

⁴⁶ Qanutun quviasuktigigisiva taamna savakti anjaayuqam utigumi paqitanja savaagiglugu.

⁴⁷ Ilumun uqautigipsi, atangum piksraq-taagigisigaa taamna savakti qaunaksritqulugu iluqaitnik suuraqmiñik.

⁴⁸ Aglaan qanuq savaktauniqpan pigiitluni? Isumapiagniqsuq inmiñun, ‘Anjaayuqağa maunauraq utignianitchuq,’

⁴⁹ aasiñ anaumiaqsilugich atlat savaqatini suli nigiqatigiplugillu imiqatigiplugillu imiqtuqtit.

⁵⁰ Anjaayuqanja taavruma savaktim utigniaqtuq ilanatigun uvlut nigiuqinjisillugu ilaanik sassağniğmilu qaunaginjisillugu.

⁵¹ Atangata aggigumi tatapsallapiagisigaa piqasiutipkağlugulu ukpinñuaqtinun. Tavrani iñuich qigisirut tiriqulatchilugillu kiggutitij.”

25

Atrikusaun Qulitigun Niviaqsiatigun

¹ “Agaayyutim anjaayuqautaa sagviqpan itkisiruq qulitun anjutituqsimaitchuatun tiggumiaqaqtuanik nanniuramiknik paağiaqlugu ilaqatniñiaqtuaq.

² Tallimat taapkunani isumaturuanunqsut, suli tallimat isumatuitlutij.

³ Taapkua isumatuitchuat saagağmiñigaich nanniuratiñ, aglaan uqsritqiutiksranjitnik saaganğiñniqsut.

⁴ Isumaturuataasiñ uqsritqiutiksraligaagniqsut nanniuramiknun. ⁵ Ilaqatniñiaqtuaq tuuliunapkaqlugu taapkua iluqatij siñinñialiqamin siñiksagniqsut.

6 Tavra unnuaq qitiqquqman iñuk nipliqsuq, ‘Marra, ilaqatniñniaqtuaq aggiqsuq. Aniłusi paağiaqsiuñ.’

7 Iluqatiñ añutituqsimaitchuat makitnamiñ ikum-maktaagnaich nanniuratiñ.

8 Isumatuitchuat uqautiniğaich isumaturuat, ‘Qaitchisigut ilañanik uqsrupsi atakkii nanniuravut qamiaqsiñiqsut.’

9 Aglaan isumaturuat kiuniğaich, ‘Naaga, naamayumiñaitpaluñmiugut uvaptiknunlu ilipsitñunlu pigupta, aglaan aullağusi taipkunuja tunisiullaqtuanun uqsrunik tauqsigiğağitchi piksrapsitñik.’

10 Tavrali isumatuitchuat aullağniqsut, aasiñ tauqsigiğaitlugich ilaqatniñniaqtuaq aggiğniqsuq. Taapkua itqanaitchuat isiqatigigaat katchuutiviñmun niğiqpagiaqhutin, tavraasiñ taluplugu.

11 Aquvatigunli aggiqmiñiqsut algianich niviaqsiat. Uqaaqsigaluaqtut, ‘Ataniiq, añmautillañniaqtigut.’

12 Aglaan kiuniğai, ‘Naluniğipsi. Kisuuvisi?’

13 Taatnağusi qaunatqiğağitchi. Atakkii nalugiksi uvluq unniñ sassagniq Iğniña Iñuum aggiğiksraña.

Atrikusaun Pijañsutigun Savaktitigun

14 “Suliuvva Agaayyutim añaayyautaa sagviqpan atriqaqtuq añutmik iglausuktuamik uñasiksuamun nunamun. Inmiñuquplugich savaktigikkani qaunaksriliutiniğai suurağmiñun.

15 Atausiq iñuk qaitchiñiğaa 5,000-tun maniñnik, atla iñuk 2,000-tun, atlasuli 1,000-tun, iñullaa akuq-

tuip!uni pit!akkaǵmigun. Aasiin aullaǵniqsuq iglauviksraǵmiñun.

16 Taamna iñuk akuqtuiruaq 5,000-tun manıñnik aullaǵhuni piñatchiasuñaqani tauqsıǵñiutiginiǵai maniksriusriani, aasiin piññautigiplugich 5,000-sipsaanik.

17 Taatnatunsuli taamna iñuk akuqtuiruaq 2,000-tun piññapsaaqmıuq atlanik 2,000-nik.

18 Aglaali iñuk akuqtuiruaq 1,000-tun aullaǵhuni paksrautiplugu nunamun iriǵniǵaa añaayuqaǵmi manıña.

19 Akuni piilǵataǵaluaqami añaayuqañat taapkua savaktit utiǵniqsuq, aasiin makpiǵarriqutiaqsıplugich maniksriusriañatigun.

20 Tavra taamna iñuk akuqtuiruaq 5,000-tun tikiutrıruq atlanik 5,000-naktaaǵmiñnik uqaǵhuni, ‘Ataniiq, qaitchikapña 5,000-tun manıñnik, uvva piññapsaaqtuña 5,000-nik.’

21 Añaayuqañan taavruma uqautigaa, ‘Savaaqallautǵniqsutin, nakuuplutin tuniqsimaruañuniqsutin savakti! Tuniqsimmatrıñiqsutin iñugiakitchaluaqtuatigun suuratigun; inillañniǵikpiñ añalatıǵuǵutin iñugiaktuanun suuranun. Quviasuqatautyǵiñ añaayuqaǵikkapni.’

22 Taamnaptuuq iñuk akuqtuiruaq 2,000-tun manıñnik aǵǵıǵhuni uqaǵmiuq, ‘Ataniiq, qaitchikapña 2,000-tun manıñnik, uvva piññapsaaqtuña 2,000-nik.’

23 Añaayuqañantuq uqautipmigaa, ‘Savaaqallautǵniqsutin, nakuuplutin tuniqsimaruañuniqsutin savakti. Tuniqsimmatrıñiqsutin iñugiakitchaluaqtuatigun suuratigun.

Inillakkisigikpiñ iñugiaktuanun suuranun. Quviasuqatautyagiñ añaayuqağikkapni.’

²⁴ Tavrali iñuk akuqtuiruaq 1,000-tun manijnik agğiqhuni uqaqtuq, ‘Ataniq, iñisimagikpiñ. Anayaktuqaqtaunğitchutin añun. Pukuiragtutin nautchiivigiñğisapniñ katitchisuuplutinlu kanğaqsruivingiñsaqniñ nautchiaksranik.

²⁵ Sivuuğapluna taatnaqluna iriğitka maniksin nunamun. Uvva, pisin pigigitin.’

²⁶ Añaayuqañan uqautigaa, ‘Pigiitchuatin iqiasruuplutinlu savaktii! Iñisimagaluqtutin kiprisuutilaamnik nautchiivigiñğisamniñ katitchiplunalu kanğaqsruivingiñsamniñ nautchiaksranik.

²⁷ Iñiñayağniğitin manitka manniqiriñun, aasiñ utiğuma akuqtuitlanayaqtuna pimnik naggutinjitnik.’

²⁸ Aasiñ uqautiniğai atlat savaktit, ‘Pisigin taap-kua maniich ilaaniñ qaityağiağlugichaasii taavrumuna 10,000-tun maniqaquamun.’

²⁹ Tavraasiñ kiñapayaaq añalatchillautaqtuuaq aatchuusriağmiñik piññapsaağisuruq sippakuuqtualiguni. Aglaan taamna piññangitchuaq, mikiruamikunniñ piginasugikkağmiñik piikkaugisuruq ilaaniñ.

³⁰ Sinitchiun piññañniurangitchuaq savakti taaqtuam taagñiqsrañanun. Tavrani qiagisirut tiriquullaisa kiggutitin.

Aviktuiłiksraq Nunam Iñupayauraji

³¹ “Iğniña Iñuum aggitqikpan kamañaqtuakun qaumamigun iluqaisa ipqitchuat isağuligikkani piqatigilugich, aquvinniaqtuq aquppiutaqpañmiñun kamañaqtuamun.

32 Aasiin iñupayauraji nunam katitaugisirut sivuğanun. Tavrani aviktuğisigai atausiut-taaglugich, atrilugu munaqsri aviktuipmatun ipnaiñik tuttuuraniñ.

33 Suli inillakkisigai ipnaich taliqqinmi tunaanun, aglaali tuttuurat saumium tunaanun.

34 Umialgum uqautigisigai taliqqinmiñi ittuat, ‘Maunağitchi, aatchuusriaqaqtuasii piliusiamik Aapamniñ, paitchaktaagisiun Agaayyutim anjaayuqautaa itqanaiyaanuruaq ilipsitñun iñiqtaulhaniñaglaan nunam.

35 Atakkii nigisuktauqama niqiksritchagigikma. Imigukamalu imiksritchagigikma. Iglaanukama aiyugaaqlunja isiqtitagigikma.

36 Atnuğanitñama atraksritchagigikma atnuğamik. Atnigñaqama takurağigikma. Isiqtaukama tikitlunja isiqattaagagigikma.’

37 Tavrali iñuich nalaunjaruat kiuniagaat, ‘Ataniiq, qanaaglaan qiñiqpisigiñ nigisukavich aasiin nigipkaqhutin naagaqaa imigukavich imiqtitagivisigiñ?’

38 Qanasuli qiñiqpisigiñ iglaanuplutin aasiin isiqtitlutin naagaqaa atnuğanitñavich atnuğaaqtitpisigiñ?’

39 Suli qanaaglaan qiñiqpisigiñ atnigñaqhutin naagaqaa isiqsivinmiitnavich takuniqpisigiñ?’

40 Umialgum kiugisigai tamatkua itnağlugich, ‘Tlumun uqautigipsi. Qanutunaglaan savautrikapsi nagliñnaqniqsranatnun aniqatiuma savaagigiksi uvanun.’

41 Aasiili uqautiniaqmigai tamatkua saumium tunjani, ‘Piiğitchi uvanñiñ!’

Anasiññuqsakkauniaqtusi isuitchuami ikniḡmi itqanaiyaanuruamun tuungagmun isaguliñiñunlu.

⁴² Atakkii niḡisukama niqiksritlaitchipsitḡa. Imiḡuliqama imiksritlaitchipsitḡa.

⁴³ Iglaanukama aiyugaatlaitchipsitḡa. At-nuḡaitñama atnuḡaaqtitlaitchipsitḡa. Atniḡñaaqamalu isiqsiviñmiitnamalu isiqattaatlaitchipsitḡa.

⁴⁴ Tavraptuuq kiuniaḡaat itnaḡutiñ, ‘Ataniiq, qanaglaan qñiqpisigiñ niḡisukavich imiḡukavillu naagaqaa iglaanukavich atnuḡaitñavillu, naagaunniñ atniḡñaaqavich isiqtaukavillu aasiñ savautingitlutin?’

⁴⁵ Aasiñ kiuniaḡai, ‘Uqautigipsi, qanusi-payaamik savautrisungitñapsi atautchimununniñ nagliñnaqniqsraqtuamun savautriñgitchusi uvañnik.’

⁴⁶ Tamatkuali aullaqtitkisigai isuitchuamun anasiññuqsaqsiuviñmun, aglaali nalaunñaruat isuitchuamun iñuuligmun.”

26

Sivunniugun Tuqutchuklugu Jesus

¹ Jesus uqaguiqami tamatkuniña, uqautigai maliguaqtini,

² “Ilisimarusi, malḡuk uvluk aquagun atuumagisiruq Jew-ñuruat niḡiqpagvikaanḡat atilik Apqusaakkauḡimik, aasiñ Iḡñiña Iñuum aatchuutigikkauniaqtuq kikiaktuutraksrauluni.”

³ Qaukñich agaayuliqsit [suli aglaliqirit] suli sivulliuqtigruat katinniqsut igluqpananun qaukñiat agaayuliqsit atilgum Caiaphas-mik.

4 Sivunniugaqsiñiqsut tigusraguklugu Jesus nalu-nautchilutin tuqulluguasiñ.

5 Aglaan uqagñiqsut, “Nigiqpagvikaam uvluani taatnagñiangitchikput. Iñuich aṅalanniqluktaiviaqtut.”

Jesus Tipragiksakkauruq Bethany-mi

6 Uvvaasriñ Jesus Bethany-miititlugu tupqani Simon-ḡum auyugaqtualgum

7 tikiññigaa aḡnam saagaqhuni nakas-runḡuaḡuramik tipragiksautmik akisuruamik nanuutiksramik, aasiñ kuviplugu Jesus-ḡum niaquanun niginiñiaqtitlugu.

8 Maliguaqtaiñ qiniqamitruḡ iḡuaḡiññigaa nipliḡhutinj avatmun, “Supman asiñun tipragiksaun atuqpaun?”

9 Una tipragiksaun tunikpan atqunautaunayaqtuq qaisauluniasiiñ nagliḡnaqtuanun.”

10 Jesus-ḡum ilitchuḡiplugu nipliutigikkaḡat uqautiniḡai, “Suvaata una isumaaluksaaqpisiun aḡnaq? Savautigaḡa savaallautamik.

11 Nagliḡnaqtuat nayuqtigigisi ataramik, aglaan nayuqtiginiangitchipsitḡa ataramik.

12 Uvvauna aḡnam kuvikamiun tipragiksaun tim-immun itqanaiyautigaa iluvikkaukiksraḡa.

13 Ilumun uqautigipsi, nanipayaaq tusaayu-gaallataq quliaqtuaḡukpan nunapayaani, taavrumaptuuq aḡnam savaḡa uqautaugisip-miuq itqakkutauluni ilaanun.”

Judas Aniqtuq Aatchuutigisuklugu Jesus

14 Taimmali ilaḡata qulit malḡuk maliguaqtit, atiqaqtuq Judas Iscariot-mik, utlautiniqsuq qauiḡitñun agaayuliqsit

15 uqautiplugich, “Sumik qaitchiñiaqpsitña Jesus aatchuutigigupku ilipsitñun?” Akiliññigaat iñuiññaq qulitun maninñik.

16 Tavrakñaniñaglaan Judas qaunaksruaqsi ruq piviksramik aatchuutigisrukługu Jesus.

Jesus Niğiqatauniqsuq Maliguaqtimiñi Niğiqpagviani Atilinmi Apqusaakkauğimik

17 Sivulliqpiani uvluani niğiqpagvikaam puvlak-siğniğilaanik qaqqunik maliguaqtit tikiññigaat Jesus uqautipluguasiñ, “Nani itqanaiyaquvisigut niğiqpałiksrapnik atilinmik Apqusaakkauğimik?”

18 Kiuniğai, “Nunaaqqimugitchi aņutmun ilisimakkamnun uqautilugu, ‘İlisautri uqaqtuq, piviksrağa qalliuraqtuq. Niğiqpagvia atilik Apqusaakkauğimik niğgivigisukkiga tupipni piqatigilugich maliguaqtitka.’”

19 Maliguaqtit piñiqsut Jesus-ņum piraksrir-rutaatun ilinjitñun, aasiñ itqanaiyaqhutin niğiqpagviksramun atilinmun Apqusaakkauğimik.

20 Unnuksraaqman Jesus aquvinniqsuq niğisukhuni piqatigiplugich qulit malğuk [maliguaqtini].

21 Niğiñiallağmin Jesus-ņum uqautigai, “Uqautigipsi, ilapsisamma aatchuutiginiağaņa uumiksriñun.”

22 Iluqatin isumaalutchallapiagaqtut. Atausiutaaqhutin apiqsrullaagaqsigaat, “Ataniiq, uvaņaunğitchuq, amii?”

23 Uqautigai, “İlaaņuruq misuqatauruq argaņmiñik uvapkun puggutauramun. Taavruma aatchuutiginiağaņa uumiksriñun.

24 Igñiña Iñuum aullaġisiruq uqałhum aglaksimałhatun pisigiplugu ilaa, aglaan qanutun tatamnaqtigigisiva taamna anun Igñiñanik Iñuum aatchuutigitniktuaq uumiksriñun. Nakuutlukkayaqtuq taamna iñuk taimani aniñgiññigumi.”

25 Tavrali Judas-ñum aatchuutigitniktuañan apiqsruġniġaa, “Iłisautrii, uvañauñgitchuq, amii?” Jesus-ñum uqautiniġaa, “Ii, ilviuruq.”

Atanġum Nullautchiġvia

26 Niġillaġmiñ Jesus-ñum tigugaa qaqqiaq quyaplugu Agaayyun siqumitkaa qaitługuasiñ maliguaqtimiñun uqaqhuni, “Tigulugu niġġisiuñ, tavrataamna timiġa.”

27 Tigupluguasiñ qallun quyaanikami qaitkaa ilinıtñun uqaqhuni, “Imiġvigisiuñ!

28 Taamna auga maqipkakkauruaq iñugiaktuanun aullaġniuruq nutaamik sivunniuġutmik Agaayyutmił u iñuñił. Taavrumuuna aukun Agaayyutim nalupqinaigñiġaa sivunniuġutni iñuñun natqigutiksraupluni killuqsautiñitñun.

29 Imitqinñiangitchuñ taavruma asiam misuġuaniñ uvakñaniñaglaan tikiłgataqtillugu taimña uvluq imitqikkuma piqatigilusi Aapaa añaayuqautaani.”

30 Atuanikamiñ atuutmik aullaqtut igġimun taggisqaqtuamun Olives-mik.

Jesus Sivuniksriquruq Peter-m Piilaatiksraña

31 Pisullaġmiñ Jesus-ñum uqautiniġai maliguaqtini, “Iluqasi uniññiġipsitña uumani unnuami. Atakkii aglausimaruq uqałġni itna,

‘Tuqutkisigiga munaqsri,
aasiñ ipnaich siamillapiagutin.’ *Zechariah*
13:7

³² Aglaan anipkakaunanikkuma tuquhigmiñ,
aullagisiruna sivupsitñi Galilee-mun.”

³³ Peter-m uqautigaa Jesus, “Iluqatin
atlat suksraagaluaqpatin sumiunniñ taat-
nağumiñaitchikpiñ.”

³⁴ Jesus-ñum uqautigaa Peter, “Uqautigikpiñ,
anaqavak piilaagutiginiagikma piņasuniaglaan
aqargiqpak qalğuqtağaluaqnagu.”

³⁵ Peter-m uqautigaa, “Tuquqatigirak-
sragigupkiñunniñ piilaagiyumiñaipiagikpiñ.”
Taatnatuntuuq uqaqtağmiut iluqatin maliguaqtit.

Jesus Agaayuruq Gethsemane-mi

³⁶ Jesus-ñum aullautigai maliguaqtini inimun
atiliñmun Gethsemane-mik uqautiplugich, “Aqup-
piuraallagitchi uvani, agaayutyuaqtuaqtilluna
iñuna.”

³⁷ Aullautiplugich Peter malğuglu igñanik
Zebedee-m alianniuliqsuq ikuilliulillaapiaghunilu.

³⁸ Uqautigai, “Arrii, uvva uqumailliullapiagñiqsunja.
Alianam pisağilhiñaagūqtağaanja. Tavraniittuallag-
itchi qaunaksruqasillaglunja.”

³⁹ Taiñunaqtaallakhuni pullapiaqlugu kiiñani
agaayuruq, “Aapaan, pisuhigigupku piigun qallutaa
nagliksaahum uvanñiñ. Uvanja pisuhiginillaaptun
aglaan ilvich pisuhiptun.”

⁴⁰ Jesus utiqami maliguaqtimiñun paqinnigai
siñiktuat. Apiqsruğniğaa Peter, “Qaunagiuraal-
lakkumiñaitpisitña atautchimiunniñ sassagñigmi?

41 Siñinjasunjaqasi agaayulusilu. Ukpiqsri-sainitchumausili uuktuaqsiugupsi. Iłumun irrusiq piyummatiqağaluaqtuq aglaan timi sayaitchuq.”

42 Jesus aullatqilgitchuq ilaqataani agaayupluni uqaqhuni, “Aapañ, una qallugauraq piğumiñaitpan uvañniñ imiqtaksragipiağupku pilagu pisuligikkan.”

43 Utilgitñami paqilgitchai siñiktuat atakkii irinich siqupsağulilılapiaqhutin.

44 Uvvaasiñ aullalgitchuq agaayutyahuni pinatchiqıgıgich, uqaqhuni taapkunıjasuli uqautigikkağmiñik sivuani.

45 Jesus utiqami malıgıuaqtimiñun uqautigai, “Siñiktuqaqsisuli iñıqtuiqsiaqhusi? Uvva, sassağ tikitchuq aatchuutigikkauviksraña Iğñınan İñuum arganjitñun killulıqirit.

46 Makillusi aullaqta! Aatchuutigitniktuğa imma tikitchuq.”

Jesus Tigukkauruq

47 Jesus uqağugaaqtitlugu Judas aggıgñıqsuq, ilañat qulit malğuk malıgıuaqtit. Pıqatıqağniqsuq iñugıallapiaqtuanik iñunıñik savıkpıraqtuanik anautchıraqtuanıglu, tuyuumaruanik qaukılınitñiñ agaayulıqsit sıvullıuqtıgıruanjitñiñlı.

48 Taavruma aatchuutigitniktuam pıqatini ilıtchuqqutiksriññıgıai uqaqhuni, “Kıñataimma kunıkkupku tavra taamnaugısıruq. Tiguyumagıksi.”

49 Taavrumatavra nalınıñaaqlıgu utlakkaa Jesus pağlaplugu, “Pağlagıkpıñ, ilısautrıil!” aasiñ kunıqlıgu.

50 Jesus-ñum kiuniġaa, “Iġauraamaan, tavra taat-naġiaġuguutinkii.” Tamatkua iñuich tiguniqġukġugu Jesus tigugaat.

51 Tavrani ilaġata taapkua piqatiñiñ Jesus-ñum amuniġaa savikpani uugiraqtiqġuguasii savaktiña qaukiata agaayuliqsit. Uugiraqamiñ tavra siu-taiqsigñiġaa.

52 Tavrani Jesus-ñum uqautiġaa taamna, “Utiqtirruñ savikpaiñ puñanun atakkii iluqatiñ anuyaktuat savikpakun piyaqquġisirut savikpakun.

53 Isumanitpich inġisruġupku Aapaga ikayuqtailiqilunja, akkuvaaurapiaq tuyuġayaġaanja qulit malġuktun kavluutinik isaġulinik.

54 Taatnaġupku qanuġuni Agaayyutim uqalħa immiumagisiva uqagiruaq taatna ittuksraupluni?”

55 Taavrumani Jesus-ñum uqautiġai iñugiallapiaqtuat iñuich, “Savvaqġuktauvik, atakkii agġiqħusi tigutyaqġunja savikpannik anautaniglu. Uvluġaġipman aquppigaluġaġtunja piqatigiplusi agaayyuvikpanmi ilisautriplunja, aglaan tigusratlaitchipsitja.

56 Aglaan iluqatiñ tamatkua atuumarut atakkii Agaayyutim uqalħich uqagikkanich sivuniksriqirit immiumaruksraupmata.” Tavrani iluqatiñ maliguaqtit unitchaat pigruqħutiñ.

Jesus Apiqsruqtuġaat Uqaqsittaagvinmi

57 Taapkua tiguriruat Jesus-mik aullautiniġaat Caiaphas-mun qaukiat agaayuliqsit katim-mavigikkanatnun aglaliqirit sivulliucqtiġruatlu.

58 Aasiñ Peter-m maliñniġaa unġasiuraaqħuni qaukiata agaayuliqsit igluqpanan silataanunaglaa.

Isiqhuni aquppiqatauniqsuq qaunaksrini qiniġuklugu qanugiisitilaanja.

59 Qauklijich agaayuliqsit suli iluqatin uqaqsittaagtitchirit pakaaqagņiqsut tanjiġlaanik ilisimarauruanik sagluutigilugu Jesus tuqqutchuklugu.

60 Aglaan paqitchiniņņiqsut sumikunniņ, iņugiakkaluaqhutin tikiaruat tanjiġlaakun ilisimarauniaqtuat. Naagatai paqitchinitchut. Kiisaimmalu malġuk tanjiġlaakun ilisimarauruak saavitpuk

61 uqaqhutik, “Uvvauna iņuk uqaqtuaq, ‘Piyaaqulhiņaugiga agaayyuvikpanja Agaayyutim aasiņ nappatqiglugu pinjasuni uvluni.’”

62 Uvvaasiņ qauklijata agaayuliqsit makitluni uqautigaa Jesus, “Kiggutiksraitpich sumik ukuak iņņuk uqautaakkun ilipkun?”

63 Aglaan Jesus nipaisaaqtuq. Qauklijata agaayuliqsit uqautinigaa Jesus, “Itqagun una, Pakma nayuutirugut sivuġaani iņuuruam Agaayyutim. Taatnamik uqautitigut, Christ-ņuvich, Iġņinja Agaayyutim?”

64 Jesus-ņum kiunigaa, “Uvva ilvich uqaaniktutin taatna. Aglaan uqautigipsi, qakugun taimma qiniġisigiksi Iġņinja Iņuum aquppiruaq taliqpian tunjaani sanņipayaaqaqtuam, aggiguni nuviyatigun.”

65 Tavrani qauklijata agaayuliqsit aligaagņigai atnuġaani uqaqhuni, “Inmiņik uqagņiqłuktagniqsuq! Suvaatami piqagupsaaqpisa ilisimarinik? Pakma tusaagisi uqagņiqłuutai.

66 Qanuq isumavisi?” Kiunigaa, “Tuquruk-sraguqtuq.”

67 Aasiiñ tivvuaqtuaqsiñiġaat kiiñanġagun qakiq-taqsimmaan pattakħuġu arganmiknik.

68 Uqagñiqsut, “Christ-ñuruatiin! Nalautchaġutin uqautitigut, kia qakiqpatin?”

Peter-m Piilaagġigaa Jesus

69 Taatnaħhatni Peter aquppiñiqsuq silataani igluqpaum. Niviaqsiġaam tikitħuġu nipliutinġaa, “Ilvichtuuq piqatigipmikkan Jesus Galilee-ġmiu.”

70 Aglaan Peter piilaaktuq iluqanġisa takkuatni uqaqhuni, “Naluruġa sumik uqautiqaqtilaapnik.”

71 Aasiiñ anipman qanitchaġruamun, atlam qiñiqħuġu uqautiniġai tamatkua tavraniittuat, “Uvvauna iñuk piqatauruuq Jesus-mi Nazareth-miumi.”

72 Tavrani Peter piilaatqiksuq suamasipluġu, “Nalugiga taamna anġun.”

73 Suli akkunilitchiallakħuġu qikaqtuat tamaani utlakkaat uqautilgitħuġu Peter, “Iłumun ilaġigaatin taapkua, atakkii uqausipkun ilisimanaqtutin.”

74 Tavra Peter suviagaqsiñiqsuq itnaqhuni, “Agaayyutim anasiññuqsagħliġa uqanġiññiġuma ilumutuuruamik. Nalugiga kisuutilaanġa taavruma anġutim.” Uqaqtitħuġu tavrakħatchiaq aqargiqpak qalġuqtaġniqsuq.

75 Peter-m itqaqtigai uqautai Jesus-ñum inmiñun itna, “Aqargiqpak qalġuqtaġaluaqnagu piilaagutiginiagikma pinasuniaglaan.” Tavra anipluni qianiqsuq ihuillullapiaqhuni.

27

Jesus Pilate-muutiniġaat

¹ Uvlaatchaurami qaukñich agaayuliqsit suli sivulliuqtigruanich Jew-ñuruat sivunnigñiqsut tuqqutchukługu Jesus.

² Qiliqługu aullautinigaat Pilate-mun kavanauru-amun.

Judas Tuquruq

³ Tavralli Judas, Jesus-ñum aatchuutigirina, ilitchuğikami Jesus-ñum tuqqutaksraguqtilaanik nunuurchallapiagniqsuq utiqtitlugich taapkua inuiññaq qulit maniurat qaukñitñun agaayuliqsitlu sivulliuqtigruanitñunlu Jew-ñuruat

⁴ niqliqhuni, “Killuqsagtunja atakkii aatchuutig-itnikłunja patchisailaamik inuñmik.” Kiunigaat, “Suutauniagpami taamna uvaptiknun? Tavra savaagigiñ.”

⁵ Judas-ñum miluqsautinigai maniich agaayyuvikpañmun. Aullaqami qimiññiqsuq inmiñik.

⁶ Qaukñich agaayuliqsit tiguplugich taapkua maniich nipliğñiqsut, “Maligutaksrakuagnangitchuq tugvaigupta maninmik ilirakuvianun agaayyuvikpaum, atakkii taamna manik akigigaa tuqqutauruam.”

⁷ Sivunnigñiqsut tauqsuutigisukługu utkutchim nunananiq iluviqağvigisukługu iglaañruananun.

⁸ Taatnaqługu taamna nuna taiguutiqağaat nunananiq augum ugluvañnunaglaan.

⁹ Taamna immiumaniqsuq uqauttutauruag tumigiplugu Jeremiah sivuniksriqiri uqautigikkaña, “Tiguniğaiç inuiññaq qulit maniich. (Taapkua maniich inuğiaktilaanat Israel-aagmiut sivunniutigikkañich akiliutigisukługich ilaanun.)

10 Tauqsiutiginiġaat utkutchirim nunanja, maligutlugu atangum tillisaa uvamnun.”

Jesus Apiqsruqtuġaa Pilate-ġum

11 Jesus qikaqtitlugu sivuġaanun Pilate kavanauruam taavruma apiqsruġniġaa Jesus, “Umialigivatin Jew-ġuruat?” Jesus kiuniġaa, “Uqaaniktutin taatna.”

12 Aasiiñ Jesus pasiikkaukami qaukġinjitiñiñ agaayuliqsit sivulliuqtigruaniñlu kiunjiñniġai.

13 Kiisaimma Pilate nipliqpuq ilaanun, “Tusaqsagġitpigich ilisimarriqsuutinich akikġaqhutin?”

14 Aglaan Jesus-ġum kiunjiñniġaa atautchimikunniñ uqaqsagġimik. Kavanauruaq quviġut Challapiagġniqsuq.

Jesus Tuquruksraġuġaat

15 Uvvaasiiñ ukiuġagġipman niġiqpagvikaami kavanauruaq anipkairagġniqsuq atautchimik isiqtamik iñuich pisukġatnik.

16 Taatnalhatni iñuk isiqtauniqsuq ilisimallautakġat atiqaqtuq Barabbas-mik.

17 Iñugayaat katipmata Pilate-ġum apiqsruġniġai, “Nalliaknik anipkaitquvisitġa –Barabbas-mik naagaqaa Jesus-mik taiguutiqaqtuamik Christ-mik?”

18 Ilaan ilitchuġiniġaa tamatkua qaisilaanġat Jesus iġmiñun siqñataqagġimiktigun.

19 Aasiiñ Pilate aquppipkaqlugu atangum aquppiutanġani, aġnaata tuyuġniġaa uqqamik itnaqlugu, “Iłaksianagu taamna nalaunġaruq iñuk, atakkii iħuilliuġutigillakkiga ugluvak siññaktuġiplugu.”

20 Aglaan qaukñisa agaayuliqsit sivulli-uqtiġruatlu maliksunġniġaich iñugayaat apiqsruġlugu anipkaquplugu Barabbas aasiñ tuqqutillugu Jesus.

21 Kavanauruam apiqsruġniġai, “Nalliaknik ukuak iññuk anipkaitquvisitja?” Iñuich kiuliġniġaat, “Barabbas.”

22 Pilate-ġum apiqsruġniġai, “Suniaqpiġuasiñ Jesus taiguutiqaqtuaq Christ-mik?” Iluqatiñ kiunġaat, “Kikiaktuutili sannġutamun.”

23 Pilate-ġum nipliutiniġai, “Sumik sava-maqħuqaqpa?” Aglaan nipaalapsaaqsiñāġniqsut nipitusillapiaqhutiñ, “Kikiaktuutili sannġutamun!”

24 Pilate ilitchuġiniqsuq qanugunniñ piyumiñaiħhanik suliasiiñ apai nipruaqhutiñ iñuich. Imiksraqhuni iġġuġniġai argaġni sivuġaatni iñugayaat. Aasiñ nipliħhuni, “Uvva, patchisaunitchuġa uuma iñuum tuqqutauniaħhagun. Taamna savaaġigiksi.”

25 Iluqatiñ iñuich nipaalaniqsut, “Anasiñġuqsausiaksraq tuqqutauħhagun illi uvaptiknun qitunġaptiknunlu.”

26 Tavrani Pilate-ġum anipkaġniġaa Barabbas, aasiñ ipiġaqtuqtitqaaħhugu qaiñniġaa Jesus aġuyyiuqtinun kikiaktuutityaquplugu sannġutamun.

Aġuyyiuqtit Mitautiġiniġaat Jesus

27 Aasiñ Pilate-ġum aġuyyiuqtiñiñ Jesus aullautiniġaat kavanauruam iġluqpananunaasii, katipkaħhugich aġuyyiuqtipayaat avatanġiħhugu Jesus.

28 Atnuġaiyaħhugu atipkaġniġaat kaviqsaamik atnuġaamik.

29 Niaquḡusiugniqsut kakitlaḡnanik iliplugu niaquanun tiggummiqliḡugulu ayauppiamik taliqpi-agun. Aasiñ sitquqhutin sivuḡaanun mitautigiasniḡaat nipliqhutin, “Paḡlagiptigiñ, umialgat Jew-ḡuruat.”

30 Taatnaanikmata tivvuaqtuḡniḡaat Jesus piplugu taamna ayauppiaq anaumiaqsipluguasiñ niaquagun.

31 Mitautigisuiqamitruḡ Jesus aḡuyyiuqtit mat-taḡlugu atnuḡaaq atukkaḡa atnuḡaatqiksinniḡaat atnuḡaaniniḡ. Aasiñ aullautiniḡaat kikiaktuutikkauviksraḡanun.

Jesus Kikiaktuutiniḡaat Sanniḡutamun

32 Aḡuyyiuqtit anillaḡmiḡ nalaunniḡaat aḡun Cyrene-naḡmiu atilik Simon-mik. Nunuriplugu taamna aḡun iqsruktinniḡaat Jesus-ḡum sanniniḡatanik.

33 Tikitiḡamiḡ inimun atiliḡmun Golgatha, itna mumiutiqaqtuaq “Saunḡa niaqum,”

34 aḡuyyiuqtit qaitchiḡniḡaat misuqqumik avuuqtamik sunamik. Aglaan Jesus-ḡum uuktuallakkalu-aqamiḡ imiḡuniniḡaa.

35 Kikiaktuutianikamitruḡ Jesus aḡuyyiuqtit autaaḡniḡaich atnuḡaanḡ inmiknun saaptaqtuutigi-plugich.

36 Aquvinniqsut qaunagiaqsiplugu tavrani.

37 Qulaanun niaquan iliniḡaat pasikkun ilaagun, aglausimaruaq itna, “Uvvauna Jesus, umialgat Jew-ḡuruat.”

38 Malḡuk tigliḡniaqtik kikiaktuutiqatigipmiḡiḡik Jesus-ḡum, ilaqataa taliqpianun aasiñ ilaqataa saumianun.

39 Iñuich apqusaatuat niaqulaniqsut nipliaplutiñ pisaanñatinik Jesus-mun,

40 “Uqağuuruatin piyaqqulhiñañuniplugu agaayyuvikpak nappatqiglugu piñasuni uvluni, anniqsugiñ ilipnik. Iğñigikpatin Agaayyutim, atqagiñ san-nigutamiñ.”

41 Taatnatun qaukñisa agaayuliqsit aglaliqir-itlu sivulliuqtigruatlu pisaanapmiñgaat Jesus.

42 Uqağniqsut, “Ikayutlagaluagai atlat iñuich, aglaan inmiñun ikayulguiññiqsuq! Umialgikpaun Israel-ñum, ki atqagli kikiaktuutrivinmiñ. Aasiñi ukpiğigisigikput.

43 Tunñaniqsuq Agaayyutmun. Ki, Agaayyutim pigisullapiagumiun anniqsugliun Jesus pakma, atakkii uqağniqsuq iğñiginipluni Agaayyutmun.”

44 Taapkuak tiglinñiaqtik kikiaktuutiqatauruak ilaani pisaanapmiñgaat Jesus.

Jesus Tuquruq

45 Uvluq qitiqquqman taaqsiñiqsuq nunapayaami piñasuni sassagñigñi.

46 Iliyunñaqsipman qulinñugutailam sassagñinanun Jesus nipliğñiqsuq nipitusillapiaqhuni, “Eli, Eli, lama sabachthani?” (Taamna itnautauruq, Agaayyutmaan, Agaayyutmaan, suvaata suksraaqpiña?)

47 Ilañisa iñuich tamaani qikaqtuat tusaakamitruñ taamna uqağniqsut, “Uvva uuma anutim tuqkirağaa Elijah.”

48 Tavrauvaan ilañat iñuich tigusiñiqsuq misuktaqtuamik. Immiqsinnigaa misuguqlunmik iliplugu qiruum nuvukkanun. Aasiñ qaiññigaa ilaanun imiquplugu.

49 Aglaan ilañich iñuich nipligñiqsut, “Iłaksianasiuñ. Naipiqtuğlakput Elijah agğigisipmagaan annautityağlugu.”

50 Aasiñ Jesus nipliatqikami nipitusipluni anigñiniğñiqsuq.

51 Tavraguuq talukuyaaq nivinjaruaq agaayyuvikpañmi siiksighiqsuq tatpichakña takanuñaağlaan. Nuna aulapmiñiqsuq sulı uyağaiç qupluqhutiñ.

52 İluvgıllu anmagñiqsut aasiñ iñugiaktuat Agaayyutim iñuñi tuqugaluaqtuat anitqikhutiñ.

53 Anitqianikamiñ uniññiğaiç iluviqtiñ, ağlaan aquagun anitqılhan Jesus-ñum nunaaqqimuñiqsut ipqitchuamun sagviqhutiñ iñugiaktuanun iñuñun.

54 Anuyyuqtit analatiñıllu qaunaksrirut Jesus-mik qıñiqamiñ aularuamik nunamik sulı supayaanik atuumaruanik, iqsitchallapiagñiqsut nipliqhutiñ, “İlumun igñiginiğaa Agaayyutim.”

55 İñugiaktuat ağnat qıñiqtuağñiqsut uñavaniñ. Tamatkua ağnat maliktuat Jesus-mik Galilee-miñ savautrityaqhutiñ ilaanik.

56 İlaupmiñiqsut Mary Magdalene, Mary aakanak James-ñumlu Joseph-ñumlu, sulı aakanak igñañisa Zebedee-m.

Jesus İluviğniğaat

57 Unnuksraaqman umialik agğigñiqsuq atilik Joseph-mik Arimathea-ğmiumik maliguaqtaupmiñiqsuamik Jesus-mi.

58 Utlautipluni Pilate-mun apiqsruutiginiğaa timaa Jesus-ñum. Pilate tiliriñiqsuq qaitquplugu timi Joseph-mun.

⁵⁹ Tavra Joseph-ñum atqaaqamiuñ timi aasii nim-iqsruñiǵaa salumaruamik ukilhaamik.

⁶⁰ Aasiñ inillañiǵaa Jesus-ñum timaa nutaa-mun iluviliuqtamun uyaǵañmi, iluviksraǵmiñun iñmiñik. Aksraanikamitruñ uyaǵakpak umiñiǵaa talua iluvǵum aullaqhuniasiiñ.

⁶¹ Mary Magdalene-lu atlatu Mary aquppiñiqsuk akiani iluvǵum.

Munaqsrit Iluviǵmi

⁶² Uvvaasiñ uvlutqikman, itqanaiyaǵvium uvluan aquagun, qaukñich agaayuliqsit suli Pharisee-ñuruat utlautiniqsut Pilate-mun

⁶³ nipliqtuñ, “Añuun, itqagikput taavruma kin-nirim uqagikkaña iñuunñagmi makitqikkisiñipluni aquatigun piñasut uvlut.

⁶⁴ Taamna pisigilugu tilisiñ iluviq qaunagillapi-aqulugu taapkunani piñasuni uvluni. Maliguaqtai aggiqpiagtut tigliglugu timaa Jesus-ñum aasii uqautilugich iñuich añitqinñilugu tuqumiñ. Taatnasiq sagluñiq pigiitlukkisiruaq sivulligmiñ sagluutimiñ.”

⁶⁵ Pilate-ñum uqautiniǵai, “Piksraǵusi añuyyiuqtinik qaunaksriksrapsitñik qaunagityaq-siuñ iluviq pisuqtılaapsitñi.”

⁶⁶ Tavrali utlautiniqsut iluviǵmun añmaǵumiñaiyaǵiaqlugu uyaǵak, suli qau-naksriñiqqlugu añuyyiuqtinik.

28

Jesus Añitqiksuaq Tuquliǵmiñ

¹ Aquagun minguiqsiagvium, qauniu-raaǵataqtuami sivulligmi uvluañi akunniqsaam,

Mary Magdalene-ñumlu atlamlu Mary-m qĩñiǵiaǵniǵaak iluviq.

² Tavratavrani suamaruamik nuna iliqsraqtuq, atakkii isaǵulǵan Atanǵum atqaqhuni qilañmiñ aksraktinnigaa uyaǵagrauq paananiñ aasii aquvirvigiplugu.

³ Qiññaña atriqaǵniqsuq ikniqpalañmik, suli atnugañi qatigniqsut aputitun.

⁴ Iqsigiplugu qaunaksrit uuliksiñiqsut. Iliñiqsut tuqunaruatun iñuktitun.

⁵ Isaǵulǵum uqautinigik aǵnak, “Iqsiñatik. Ilisimagiga ivaqlıqtik Jesus-mik kikiaktuutrau-ruamik.

⁶ Uvaniingitchuq. Anıtqıksuq nipliǵımsun. Maunaǵitchik. Qiñiǵiatku Atanǵuruam nallavia.

⁷ Aullaǵitchik qilamik uqautilugich malıǵuaqtai, ‘Anıtqıñniqsuq tuqulıǵmiñ aullaanikhuni sivupsitñi Galilee-mun. Taamani qıñiǵisigiksi.’ Tavrunaaglaan.”

⁸ Aullaqtiqtuk qilamiksruaqhutik iluviǵmiñ iqsillaǵmik quviasullapiǵataqhutıǵlu. Aqpaqsruaqhutik uqautriyaqtuk malıǵuaqtaiñik.

⁹ Uqautriyaqtuaqtıtlugik malıǵuaqtaiñik taimmaiñaq Jesus-ñum nalaunnıǵik nipliutıǵaluni, “Paǵlagiptik.” Taapkuak utlakıǵu tiguniǵaak isiganıǵun, aasiiñ agaayyuvigiplugu.

¹⁰ Uvvaasiiñ Jesus-ñum uqautinigik, “Iqsiñatik. Aullaǵutik uqautıyatıkkı anıqatıutka Galilee-muqulugich. Taamani qıñiǵisigaatña.”

Munaqsrit Quliaqtualhat

11 Tavraguuq, igliqtitlugik ilañich qaunaksrit nunaqqimunñiqsut uqautiaqsipługich qaukñich agaayuliqsit iluqañitñik atuumaruanik.

12 Uvvaasiiñ taapkua katimaanikmata sivulliuqtigruatlu sivunniughutin añuyyiuqtitlu qaitchiñigaich manigayaanik

13 uqautiplugich, “Uqautiyumagisi iñuich, maliguaqtaiñ tikitługu unnuami timaa tigliñnigaat siñiktitluta aullautipluguasiiñ.

14 Taamnaasii uqautauruaq kavanaauruam tusaaniqpaun quyalinñiaqsagisigikput qanuu-taisitchagusi.”

15 Añuyyiuqtit akuqtuğniğaiç maniich tupigiplugu urriqsuusiaqtin. Taamna quliaqtuaq siaminñasugaaqtuq akunğatni Jew-ñuruat uvluañnunaglaan.

Jesus Sagviqsuq Maliguaqtimiñun

16 Tavraasiiñ qulit atautchimik maliguaqtit Galilee-munñiqsut iggimun Jesus aullağvigitqukkananun.

17 Uvvaasiiñ qinñiqamitruñ agaayyuviginiğaat, aglaan ilañisa nalupqisuutigiplugu.

18 Jesus-ñum tikitłuni uqautiniğai, “Agaayyutim sanñiksriñnigaanña anjalatağitlasipługich qilañmiittuat nunamiittuatlu.

19 Taatnamik aullağusi iñunñun nanipayaaq nunami maliguaqtiguqtititchi, paptaağlugich atqagun Aapauruamlu Iğñiguruamlu Ipqitchuam Irrutchimlu,

20 Iļisautilugich kamaksritqulugich iluqañitñik tillisigikkamnik ilipsitñun. Nalupqigiyyu-

miñaitkiksi nayuutiłiga ilipsitñi ataramik
isukłitchaağatalhanunaglaan nunam.”

**Ippitchuat Makpigaaat - Agaayyutim Uqalhi
Inupiatun**

The New Testament in Northwest Alaska Eskimo

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Inupiatun, Northwest Alaska (Northwest Alaska Eskimo)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

46cece15-9127-50b3-bf07-88a1082e7ab6